

Eksperter:

Krydstogtskibe er ingen guldgrube for kommunerne

luftkastel side 4

Vi anmelder rådhus:

Besøg på Danmarks nok mærkeligste rådhus

Odder side 34

To cirkler forklarer

Københavns nye økonomiske model

doughnut side 12

Kommunen. **DK**

Politik fra rødderne

TORS DAG 10. SEPTEMBER 2020 NR. 8. 63. ÅRGANG

Stjernen brændte ud, før han for alvor blev tændt

Thomas Banke reflekterer over politik, kokainmisbrug og sit dramatiske farvel til borgmesterposten i Fredericia.

side 6-8

"Hvis borgmesteren ikke kan stå op på en ølkasse og forklare, hvorfor **kommunens våben** eller logo ser ud, som det gør, er det et **dårligt logo**."

Våbenskjold eller logo? side 22

Gode rammer for læring

Gode faciliteter er med til at sikre et godt fundament for god læring, øget trivsel og dermed et godt arbejdsmiljø for elever og lærere.

Mangler I lokaler? Så er vi klar til at hjælpe Jer.

- undervisningslokaler
- grupperum
- kontor
- mødelokaler
- forberedelseslokaler
- faglokaler
- auditorium

ABC Pavilloner A/S

www.abcpavilloner.dk | info@abcpavilloner.dk | +45 8681 2630

Krydstogt-kommuner jagter guld og grønne skibe

Kommuner og kommunale havne skyder millioner i lokale krydstogt-eventyr, men investeringerne bygger på tvivlsomme undersøgelser, vurderer forskere.

o turisme

Af **Jeppe Emil Gurlev**
jepp@kommunen.dk

Lokale pigegardes, horn-orkestre og kanonsalutter skulle have buldret og blæst endnu en rekordsæson for

krydstogtturismen i gang i år. De danske krydstogt-kommuner stod til at få besøg af 574 skibe og omkring 1,2 mio. turister over sommeren 2020, inden coronakrisen satte en stopper for sæsonen.

Og dermed gik Danmark angiveligt glip af rigtig mange penge. Ifølge undersøgelser fra havnene og turistorganisationer lægger krydstogtturisterne store beløb i lokalområderne. Samfundet stod også til at tjene klækeligt, hvis man spørger organisationen CruiseCopenhagen, der blandt andet repræsenterer de danske krydstogthavne. Organisationerne har beregnet, at en krydstogtsæson samlet bidrager med 1,3 mia. kr. til samfundet.

Men det tal er stærkt overdrevet. Krydstogtturisterne lægger i virkeligheden ikke mange penge i de lokale

erhverv. Det mener professoren Svein Larsen, der har forsket i turisme og undersøgt krydstogtturismen i Norge på Bergen Universitet.

- Det er ikke det værd at satse på krydstogtturismen. De bruger næsten ingen penge i land. Det giver ikke arbejdspladser nok i forhold til alle de negative effekter, der er af krydstogtturismen, siger han.

Turister med fyldte maver

I Svein Larsens forskningsstudie "Belly Full, Purse Closed" fra 2013 og Exploring assumptions about cruise tourists visits to ports" fra 2016 har han interviewet over

"Det er bare vrøvl. Det er alt for meget. Der ikke nogen pølse i Skagen, der koster 500 kroner."

Svein Larsen, professor på Bergen Universitet

10.000 turister i Norge, hvoraf omkring 1.700 var krydstogtturister, for at undersøge turisternes forbrug i de lokalsamfund, som de besøger.

Her lå krydstogtturisterne i bund med det absolut laveste døgnforbrug af samtlige turisttyper. Den gennemsnitlige krydstogtturist brugte det, der svarer til omkring 200 danske kroner i døgnet, når de var i land. Campingturister brugte derimod dobbelt så meget. De resultater gælder også i Danmark, mener han.

Med all-inclusive og et hav af aktiviteter ombord på skibene er der ikke incitament til at bruge mange penge i lokalområdet.

CruiseCopenhagen estimerer, at krydstogtturismen bidrager med 1,3 mia. kr. i direkte omsætning om året til samfundet.
Foto: Linda Kastrup, Ritzau Scanpix

- De spiser ikke i land, de overnatter ikke, de går ikke til koncerter eller andre kulturtilbud. De har de laveste forbrug af alle turisttyperne. Oven i købet er deres lyst til at vende tilbage til destinationen mindre end for alle andre turisttyper, siger han og tilføjer:

- Man har argumenteret med, at krydstogtgæsterne vil komme tilbage til de områder, som de besøger. Men det gør de ikke. Hvis de gør, så er det typisk som krydstogtturister og ikke som normale turister, der også bruger penge på overnatning. Det er ikke sandt, at det er god markedsføring for byerne, siger han.

Investeringer betaler sig ikke

Derfor mener professoren også, at det er helt uforståeligt, at kommuner satser stort på krydstogtskibene og skyder flere hundrede millioner af kroner efter investeringer i for eksempel nye krydstogtanlæg.

- Det er havnene, der tjener på havneafgifter. Men det er

ikke de lokale butikker, der løber med pengene. Det er et problem, at krydstogtskibene forurener byerne med masseturisme, der ikke betaler. Vil vi virkelig støtte de store internationale krydstogtselskaber, når de ikke bidrager positivt på lokalområderne? spørger han.

Flere danske kommuner og havne har investeret massivt i krydstogtturismen. I Skagen investerede man 200 mio. kr. i en ny krydstogtkaj. Det var en investering i Skagen og Fremtiden, udtalte Birgit Stenbak Hansen (S), borgmester i Frederikshavn, dengang.

Aarhus Havn og Københavns Havn har for nylig fået tildelt 60 mio. kr. af EU's infrastrukturfond til at investere i landsstrømsanlæg, der kan gøre krydstogtskibene grønne.

Reklamerer med milliongevinster

Havnene og kommunerne henviser ofte til rapporter, som havnene selv har fået udført, når de anslår, hvilken gevinst krydstogtturisterne

er for de lokale erhverv. Dem giver Svein Larsen dog ikke meget for.

I Skagen skulle 63.544 gæster i 2018 have købt for 32 mio. kr ifølge en undersøgelse, der er udarbejdet for Skagen Havn. I Aarhus skulle omkring 142.000 gæster og besætningsmedlemmer have have skabt en omsætning på 80 mio. kr til Aarhus ifølge havnens blad Reportagen.

CruiseCopenhagen har udregnet, at krydstogtturismen i 2019 bidrog med 1,3 mia. kr. i direkte omsætning til samfundet.

Undersøgelsen omfatter 3.600 krydstogtturister og deres forbrug i land. Den konkluderer, at gæsterne i gennemsnit lagde 487 kr. i de lokale erhverv. Derudover havde turnaroundgæsterne, der enten stiger af eller på skibene i København, et døgnforbrug på 1.700 kr. De står for næsten halvdelen af samtlige krydstogtgæster i København og flere end der besøger samtlige danske destinationer.

Men et døgnforbrug på omkring 500 kr. er dog alt for højt sat, mener Svein Larsen, der påpeger, at gæsterne typisk blot køber en kop kaffe eller en pølse på en café.

- Det er bare vrøvl. Det er alt for meget. Der ikke nogen pølse i Skagen, der koster 500 kroner. Jeg forstår ikke, hvordan man kan komme med de latterlige rapporter baseret på nul og niks. Det er fake news. Det er interesseorganisationer, der tjener penge på cruiseturismen, som altid kommer med disse overdrevne tal, siger han og forklarer, at det er et stort problem, at rapporten ikke er offentlig tilgængelig:

- Det er et stort problem at rapporten ikke er gennemsigtig. På den måde skjules mangt og meget.

“Hallelujah-rapporter”

Anne-Mette Hjalager, der forsker i turisme på Syddansk Universitet, mener godt, at man kan overføre resultaterne fra studiet i Norge til de danske forhold. Hun er også skeptisk over for de optimistiske tal for cruiser-gæsternes forbrug.

- Turisterne har detailhandel og underholdning en masse ombord på skibene. Det betyder, at der bliver lagt færre penge lokalt. Der er der ingen tvivl om. Jeg er ofte meget nervøs for, at man overvurderer gevinsten, siger hun.

Anne-Mette Hjalager er ligesom Svein Larsen skeptisk overfor rapporten fra CruiseCopenhagen. Hun peger på, at VisitDenmark har beregnet forbruget for krydstogtgæster i 2018 til at være på 296 mio. kr. Det står ifølge hende i kontrast til de 1,3 mia. kr., som CruiseCopenhagen har målt, der dog også omfatter havneafgifter og indtægter fra overnatninger.

- Det tal er jo betydeligt lavere. Det tyder på, at der er en overvurdering af CruiseCopenhagens tal. Det er ikke fordi, der ikke er en vis sand-

"At to eller tre forskere har en vis skepsis, holder os ikke vågne om natten."

Claus Bødker, direktør i CruiseCopenhagen

hed i det. Men de mange rapporter undlader typisk hele omkostningssiden af industrien. Der ses på driftssiden alene, og ikke på de investeringer, som skatteyderne lægger penge i, siger hun.

Hun kunne godt tænke sig, at lokalbefolkningerne får kendskab til, hvor meget de enkelte havne faktisk kradser ind, ikke kun det de samlede tal.

- Gennemsigtigheden mangler. Det er lidt som om, at der en halleluja-stemning, hvor man altid fremhæver, hvor meget turismen betyder for erhvervslivet i de enkelte byer. Men den underliggende økonomi, hvor man også medregner omkostningerne er ikke synlig for nogen, siger hun.

- Man kan jo spørge sig selv, om vi kan tåle at tabe omsætningen fra krydstogtskibene. Det kan vi nok godt.

Corona har ramt krydstogtindustrien

Claus Bødker, der er direktør for CruiseCopenhagen mener dog langt fra, at havnene, kommunerne og de lokale erhverv kan være foruden de mange krydstogtanløb. Han påpeger, at der under coronakrisen er mange virksomheder, der går konkurs på grund af de manglende turister.

- Jeg kan jo sidde og se, hvor mange virksomheder der går konkurs i øjeblikket. Der er mange restauranter og detailbutikker, der har det enormt svært, fordi der ikke er krydstogtturister i øjeblikket, siger han.

Ifølge CruiseCopenhagens tal er havnene, kommunerne og de lokale erhverv gået glip af omkring 1,3 mia. kr. som skibene og turisterne skulle have lagt. At det skulle være højt sat, er Claus Bødker direkte uenig i.

- Vi har lavet den største undersøgelse af krydstogtgæster nogensinde her i 2019. Det er det, som vi baserer vores tal på. Jeg kan bare sige, at jeg er lodret uenig. Vi i CruiseCopenhagen lægger ikke navn til noget, som vi ikke kan stå på mål for.

Han forstår ikke de to forskeres kritik og skepsis.

- De 1,3 mia. kr. i 2020 er baseret på danske vilkår. Svein Larsen har lavet en undersøgelse i Norge. Mig bekendt har han ikke lavet forskning i Danmark. Så det er udtryk for en mavefor-

nemmelse, at han mener, at vores tal ikke kan passe. Som forsker bør man gå ud fra empiri, siger han og fortsætter:

- Der er forskel på, om en krydstogtgæst ankommer til København eller Aarhus eller til en norsk krydstogthavn med 500 indbyggere. Derfor kan man ikke umiddelbart overføre forskningen fra Norge til Danmark.

Intet problem at rapport ikke er offentlig

Claus Bødker forklarer, at de to forskere ikke har taget højde for mange indtægter, som tæller med i de 1,3 mia. kr. Det er ikke nok blot at basere kritikken på gæsternes døgnforbrug.

Blandt andet er der store indtægter fra de omkring 300.000 overnatninger, som krydstogtgæsterne i København tegner sig for. Her starter krydstogterne ofte, og mange gæster tager 1-2 overnatninger, inden de begynder krydstogtturen. Claus Bødker pointerer, at det ikke er talt med i analysen hos VisitDenmark, som Anne-Mette Hjalager nævner.

Derudover er der også store indtægter i havneafgifter. Claus Bødker forklarer, at der for krydstogtskibe kan være havneafgifter helt op til én mio. kr. i Københavns Havn, mens der i andre havne er markant lavere afgifter. Hav-

neafgifterne er en indtægt der dermed hurtigt løbe op, når Danmark får besøg af de flere end de 500 skibe, der har besøgt landet de seneste år.

Claus Bødker giver heller ikke meget for Anne-Mette Hjalagers kritik af, at rapporterne ikke er gennemsigtige. Han forklarer, at de 1,3 mia. kr. blandt andet er baseret på både havneafgifter, turisterne forbrug, de 300.000 overnatninger, guidernes indtægter og transportindtægter fra taxa og busser og er udregnet med OECD's input-output model.

Claus Bødker mener heller ikke, at det er et problem, at organisationen udsender pressemeddelelser og reklamerer med en gevinst på 1,3 mia. kr., men undlader at have rapporten med mellemregningerne offentligt tilgængelig.

- Der er ikke noget, der er hemmeligt over udregningerne. Vi er et privat netværk, og det er vores partnere, der betaler hele vores løn og vores aktiviteter. Vi synes i al beskedenhed, at det er dem, der betaler gildet, der skal have effekterne af det, siger han og fortsætter:

- At to eller tre forskere har en vis skepsis, holder os ikke vågne om natten.

Claus Broberg

Formand for Gadeforeningen Strøget i Aarhus

- Mange har kæmpet for at få flere krydstogtturister til byen. Og jeg siger ikke nej til en eneste potentiel kunde. Men nogle skal jo tage bladet fra munden: At krydstogtturisterne skulle valfarte rundt i byen med shoppingposer i begge hænder, det oplever vi altså ikke.
- De lægger ikke penge i detailforretningerne og ikke på restauranterne i nogen væsentlig grad

Thorben Pedersen

Formand for Skagen Handelsstandsforening

- Vi hører, at guldsmede og dansk kvalitetsdesign er rigtigt populært. Vi hører også, at der er meget tøj, der bliver købt. Der er ingen tvivl, om at der er forretning i krydstogtturisterne. Men det afhænger meget af, hvilken nationalitet gæsterne er fra.

Jan Bidstrup

Formand for Rønne Handelsstandsforening

- Vi tager imod krydstogtturisterne med kyshånd. Det er jo gæster til øen. Skibene lægger penge i havnen, og turisterne skal også fragtes rundt af busselskaberne. Vi nyder dem til fulde drag. Men det der med klingende mønt i kassen, det er ikke det, som det handler om for os.
- Hvis du snakker med den almindelige detailhandler, så er vores holdninger blandede. Der er meget forskel på, hvad de lægger penge i de almindelige butikker. De køber måske noget i souvenirbutikkerne og en krøllebølle.

Thomas Bankes bedste råd til politikere er at arbejde med idéerne: 'Lad være med at være naive, men vær bevidst om jeres idéer. Politiske beslutninger skal træffes ud fra et menneskesyn', siger han.

Foto: Emma Oxenbøll

"Det er bare rigtig skidt, at byens borgmester henter gigantiske mængder morfin"

Tidligere borgmester i Fredericia, Thomas Banke, ville skabe et nyt Farum uden rødvin. I stedet endte han i et stofmisbrug, før han indså, at politik var for firkantet til ham.

o eftermæle

Emma Oxenbøll
emma@kommunen.dk

Den første dag, Thomas Banke ikke var påvirket af stoffer eller havde abstinenser, sad han på en sten foran træningslokalet i behandlingsstedet Stiens baghave. Du har godt nok været langt væk, tænkte han for sig selv. - Det var ikke så varmt som i dag, for det var i marts 2015. Der havde jeg det lidt, som om jeg var blevet kastet ud i rummet og havde suset rundt derude i fuldstændig mangel på kontrol og pludselig var landet på jorden igen, siger han.

"For mig er det kampen. For idéen, for forandringen og for at gøre noget bedre. Det er den, der driver mig."

Stien ligner en helt almindelig villa, men man kommer her for at få hjælp til at komme ud af et misbrug. I de tre måneder, Banke boede her, gik det op for ham, hvor stor indflydelse misbruget havde haft på hans liv.

På det tidspunkt var han stadig medlem af Venstre og var efterfølgende til et enkelt opstillingsmøde. Men da han gik ind til mødet, mærkede han med det samme, at det var slut. Der var ikke mere politik i ham.

Det er lidt over fem år siden i dag. Samtidig er det ti år siden, han blev borgmester i Fredericia og kom ud i det morfinmisbrug, der blev til en politisk og personlig nedtur for ham, da han troede, han var på vej frem,

men i virkeligheden var på vej tilbage.

En af hans erkendelser er, at han godt kan interessere sig for politik og samfund, men ikke arbejde i det politiske system. Ikke fordi han ikke ville kunne genopstille, men fordi han grundlæggende savner den ideologiske kamp. Den er der ifølge ham ikke plads til i det politiske spillerum.

Præfabrikeret dagsorden

Blandt andet derfor står Thomas Banke, som man møder ham i dag, i kontrast til den, man kunne møde for syv år siden. Han har været clean i fem et halvt år, og han har også droppet cigaretterne, som ellers har vipet på kanten af mundvigen på fotos fra borgmesterperioden.

Han er stadig genkendelig med sit spidse ansigt og meget lyseblå, næsten grå øjne, men det er, som om han ser mildere ud som 38-årig end som 28-årig.

Bekymringsfugerne i panden og det lettere sammenbidte ansigtsudtryk er erstattet af et smil og en afslappethed, som i hvert fald ikke er at finde på billeder af ham for syv år siden i den kaotiske periode, hvor han var en borgmester under nedbrydning.

Han havde siddet i byrådet siden 2005 og ville egentlig slet ikke være borgmester. Efter hans mening fulgte politikerne altid de samme møder med en præfabrikeret dagsorden og indstilling, og han syntes, det gik trægt.

Alligevel blev han Venstres spidskandidat ved kommunalvalget i 2009, hvor han stik imod traditionen for et socialdemokratisk bystyre skaffede 3.241 personlige stemmer og borgmesterposten.

Når han var skeptisk over for kommunalpolitik, er det også, fordi han mente, at der gik for meget juristeri og administration i den. Det er hans tankegang for ideologisk til, siger han. En af hans overbevisninger er, at det

private er bedre til at levere service end det offentlige. Så da Fredericias økonomi ikke havde det godt, fandt han en drivkraft:

Han ville skabe en kommune, hvor han kunne vise, at det er sundere og mere effektivt at lade private aktører løse velfærdsopgaver. Ingen nem opgave, skulle det vise sig.

Superliberal borgmester

Thomas Banke oplevede hurtigt begrænsningerne i national lovgivning i forhold til at drive kommune efter sine visioner lokalt. For meget kørte på autopilot, og der var for lidt at navigere med i budgetlægningen.

Samtidig så han en tendens til overdreven demokrati i den politiske proces. Når mange skal høres og have indflydelse betyder det ifølge ham, at konkrete politiske forslag bliver et resultat af mange subjektive betragtninger og på den måde ikke nødvendigvis det mest hensigtsmæssige forslag, sådan objektivt set.

Derfor skal man som borgmester sørge for, at egne idéer kan blive realiseret, mens man er nødt til at være åben for andres. Og det var bare svært for ham at acceptere:

- Det er vanskeligt for mig som menneske at navigere i. Der er simpelthen så mange hensyn at tage hele tiden i det politiske system, siger han.

"Der, hvor misbruget tog noget energi, fjernede jeg det fra privatlivet. Den politiske mission var den vigtigste."

Han mener, at det på den måde bliver vigtigere at være i proces med sine spindoktorer og alle sine hensyn end at have konkrete politiske idéer.

- For mig er det desværre sådan... Og jeg siger desværre, for der er også en vis nidkærhed i at kunne finde ro i betingelserne, som de nu engang er... Men for mig er

Blå bog: Thomas Banke

- ▶ 38 år
- ▶ Borgmester i Fredericia fra 2010 til 2013
- ▶ Gik af på grund af et morfinmisbrug og en sag om rod i sine bilag
- ▶ På daværende tidspunkt Danmarks yngste borgmester
- ▶ Da han blev valgt med 3.241 antal personlige stemmer, vandt han ikke kun over den siddende S-borgmester Uffe Steiner Pedersen
- ▶ Han blev også den første borgerlige borgmester i byen siden 1918
- ▶ Inden da havde han siddet i byrådet siden 2005, undervejs også som viceborgmester
- ▶ Han var også landsformand for VU fra 2007-2009
- ▶ Han læste fra 2003 statskundskab, nu læser han jura

det kampen. For idéen, for forandringen og for at gøre noget bedre. Det er den, der driver mig, siger han.

Morfinen blev et vidundermiddel

Derfor gik Thomas Banke også meget op i ikke at være en borgmester, der bare sad på kontoret. Han planlagde alle mulige besøg ud af rådhuset og handlede ofte stik modsat embedsmændenes anbefalinger, hvilket drev dem til vanvid i store perioder. Men han skabte ikke problemer bevidst.

Når han alligevel nævner problemer, er det, fordi han ofte skabte konflikter. Han havde svært ved at indfinde sig i det politiske samarbejde, fordi det ikke var vigtigt for ham at høre andres mening, men derimod at opleve problemerne selv og komme med en løsning.

- Det er bare ikke en særlig god måde at arbejde på, hvis man skal have et flertal for sine idéer, siger han.

Han har aldrig været bleg for at gå ind i en ophedet politisk diskussion, og man skal ikke tage ham med til en forhandling, hvis man skal snakke sig til rette og være gode venner bagefter.

Men på morfinen blev han en bedre borgmester. Mere rummelig. Mere samarbejdende og mere lyttende, og det fik han ros for.

- På den måde blev morfinen et vidundermiddel, siger han.

Allerede et halvt år efter, Thomas Banke havde sat sig for sin politiske mission i 2010, startede hans misbrug af morfinpiller, som han oprindeligt fik udskrevet som smertestillende efter en tandoperation.

"Jeg ønskede at samle den handske op, som Peter Brixtofte smed. Uden alkohol."

Pillerne gav ham en god følelse. Han var ikke presset af lange arbejdsdage, men presset af at ville vinde den kamp, han havde sat sig for. Og han så morfinen som en vej til at vinde.

- Jeg ønskede at samle den handske op, som Peter Brixtofte smed. Uden alkohol. Jeg havde et internt slogan dengang til mine borgerlige kolleger, hvor jeg sagde, at det, vi skal skabe i Fredericia, er et Farum uden rødvin, siger han.

» Fortsættes på side 12

Thomas Bankes politiske karriere sluttede på et pressemøde i januar 2013, hvor han efter pres igennem længere tid meddelte, at han trak sig som borgmester i Fredericia.

Foto: Fotografhuset Brian Rasmussen, Scanpix 2013

» Fortsat fra side 11

- Det blev så et Fredericia med morfin i stedet for.

Thomas Banke er veltalende, og han tager helt naturligt styringen i en samtale. Når han fortæller sin historie, som han har gjort det så mange gange før, foregår det med selvindsigt og ro.

Han siger meget på kort tid og får ofte flettet bemærkninger - meget sjældent irrellevante - ind i indskudte sætninger, når han fortæller.

Fredericia på morfin

Selvom misbruget startede med et par piller i ny og næ, blev det hurtigt et spørgsmål om at skaffe mere og få en funktionspromille.

Det eskalerede til en række pinlige episoder på blandt andet en grønlandstur, hvor han faldt i søvn på en hundeslæde, kørte galt på en sne-scooter og havde travlt med at fortælle, at grønlændere ikke skulle spise hvaler.

Misbruget resulterede også i, at han ikke fik ordnet sine bilag korrekt.

Blandt andet kom det frem, at han havde faktureret for kørsel til et møde, han ikke havde haft, og at han havde foretaget private indkøb på sit borgmester-Eurocard. En tidligere embedsmand har i den forbindelse kaldt Fredericias kommunekasse for Bankes 'private kreditinstitut'.

Embedsmænd, byrådskolleger, private relationer og sandsynligvis flere farmaceuter fik så småt øjnene op for, at han var påvirket af et eller andet, og sagen fik mediernes opmærksomhed to år inde i borgmesterperioden, i efteråret 2012.

- Det er bare rigtig skidt, at byens borgmester står over

for en apoteker på 23 år i praktik og henter gigantiske mængder oxycontin og benzodiazepin, siger han.

Dybt afhængig af morfin og sovepille-præparaterne var han ikke villig til at indse, at han havde brug for hjælp.

- Jeg er svær at konfrontere, hvis jeg kører derudaf. Hvis jeg først har sat cruisekontrollen til, tror jeg, at jeg er rigtig svær at arbejde sammen med. Beklageligvis, siger han.

"Jeg havde et internt slogan dengang til mine egne borgerlige kolleger, hvor jeg sagde, at det vi skal skabe i Fredericia, er et Farum uden rødvin. Det blev så et Fredericia med morfin i stedet for."

Hvordan kunne du så forene et misbrug og et borgmesterembede i flere år?

- Ja, det er fandme et godt spørgsmål. Jeg brugte jo meget energi på at skjule det. Der, hvor misbruget tog noget energi, fjernede jeg det fra privatlivet. Den politiske mission var den vigtigste, siger han.

Det kulminerede i et turbulent forløb i slutningen af

2012 og starten af 2013, hvor han gik af som borgmester. Alligevel fortsatte han med at tage en daglig dosis på seks-syv store trekantsspiller lang tid efter.

Også selvom han hver evig eneste dag, når han stod op, var pinligt bevidst om, at der var noget galt. Og selvom han stadig var pinligt bevidst om det, når han kom hjem i seng igen.

'Fuldstændig vanvittigt'

Først i januar 2015, hvor Banke virkelig var i deroute, gik han i behandling. Han var begyndt at ringe til vagtlægen med andres sygesikringskort for at få udskrevet medicin, fordi han ikke længere kunne bruge sit eget.

Hans læge fortalte, at han fik en større dosis morfin end terminalpatienter. Fremover kunne han så enten hente det på Fredericia misbrugscenter eller på psykiatrisk afdeling, lød det fra lægen.

Retrospektivt kan han godt se, at det er "fuldstændig vanvittigt", og at misbruget ikke skulle kunne fortsætte, som det gjorde i flere år. Men det gjorde det, fordi han var i stand til at systematisere det.

- Når jeg tænker på de ting, jeg gjorde dengang, ville jeg gerne kunne sige, at der simpelthen var et center i min hjerne, der slog fra. Men jeg kan huske hver en detalje, så jeg er ekstremt skamfuld, siger han.

- Men jeg kan bare ikke leve af fortidens skyldfølelse, vel?

Nu er han ansat som juridisk chef hos behandlingsstedet Stien, hvor han rådgiver og håndterer intern og ekstern kommunikation med blandt andet en række kontrolorganer.

Han holder foredrag, læser jura på deltid og spiller fodbold eller dyrker paddletennis i den lille rum tid, der måtte være tilbage til at holde fri i. Hans tre katte er så at sige det eneste, der er tilbage

af ham fra dengang, siger han kækt.

Thomas Banke er på vej i en retning, der er mere rigtig for ham, end politik var. Derfor er det måske også lidt irriterende, at han stadig bliver

opsøgt for at fortælle om dengang, han var borgmester med et stofmisbrug og en bilagssag i Fredericia Kommune.

Det siger han ikke, men det ligger i kortene. ●

Bankes afgang - de hektiske juledage

- I november 2012 sender Bankes partifælle en mailkorrespondance mellem byrådsmedlemmer til en lokal radiostation.
- Den handler om, hvordan de skal tackle Bankes på det tidspunkt formodede misbrug.
- Efter historien er ude, søger en journalist aktindsigt i Bankes bilag efter at have fået et tip.
- Det får bilagssagen til at rulle i medierne.
- Byrådet hasteindkalder kort før jul til ekstraordinært møde, hvor byrådsmedlemmerne inklusiv Bankes partifæller erklærer mistillid til ham. Her er Banke gået på sygeorlov.
- På et bestyrelsesmøde i Venstre skal man efterfølgende tage stilling til situationen.
- Her eskaleres det, da bestyrelsen ikke kan bakke op om byrådsmedlemmernes mistillid, hvilket får byrådsgruppen til at stille Banke ultimatummet: Træk dig eller bliv ekskluderet.
- De peger på, hvem de ønsker som Bankes efterfølger, og da han finder ud af det, beslutter han at tage kampen op, og erklærer, at han kommer tilbage fra sygeorlov som borgmester.
- På den baggrund ekskluderer byrådsgruppen Banke fra partiet.
- Da partibestyrelsen finder ud af det, ekskluderer den de fire medlemmer af byrådsgruppen, der står bag beslutningen.
- Undtagen ét medlem, som tidligere trak sin mistillidserklæring tilbage.
- Hun udgør nu alene byrådsgruppen og har derfor bemyndigelse til at ophæve Bankes eksklusion, hvilket hun gør.
- Sagen får stadigt større medieopmærksomhed.
- Undervejs i det hektiske forløb taler Thomas Banke med Lars Løkkes daværende spindoktor og partiets nuværende partisekretær, Christian Hüttemeier, der hjælper ham med at tage en beslutning.
- Det er tid til at gå af.
- Det gør han så den 10. januar 2013, knap to måneder efter, at mailkorrespondancen så mediernes lys, og sagen begyndte at rulle.

Lederes misbrug: Et overset symptom på succes

Ingen har lyst eller pligt til at konfrontere chefen med mistanke om misbrug. Magt er på flere måder en risikofaktor i sager som Thomas Bankes, siger professor.

Af Karin Svennevig
karin@kommuen.dk

rusmidler

Historier om borgmestre, byrådsmedlemmer og forvaltningschefer, der har været tydeligt påvirkede ved møder og events, serveret eksorbitante mængder af Gammel Dansk på morgenmøder eller sovet daglige branderter ud på kontoret, er der masser af.

Politikere, der er blevet taget i spirituskørsel, hører heller ikke til sjældenhederne.

De fleste historier er 10-20 måske 30 år gamle. Fra dengang en pilsner bare var en naturlig følgesvend til voksne menneskers frokost, og "nej tak" til en øl blev tolket som "nej til en god relation".

- Der er sket rigtig meget siden da. Det er blevet normalt kun at servere dansk vand på møder. Man kan i dag godt tillade sig at tage en vand, selvom alle andre drikker champagne ved en reception, siger professor WSO ved Enheden for Klinisk Alkoholforskning under Psykiatrisk Forskningsenhed på Syddansk Universitet Anette Søgaard Nielsen.

Hun er en af de ganske få forskere herhjemme, der har nærstuderet brugen af især alkohol blandt voksne danskere.

- Kulturen er ændret, men alkoholforbruget i chef-segmentet er bare slet ikke faldet i samme takt. Der sker lidt, men det går langsomt, påpeger hun.

Sundhedsprofilerne, de tilbagevendende undersøgelser af den danske befolknings sundhedsadfærd, viser, at høj uddannelse og alder (+45) er reelle omend oversete risikofaktorer i forhold til et stort alkoholforbrug og misbrug.

Nydelsesmisbrug

- Blandt de mere velstillede er alkohol associeret med livskvalitet. Hvor de unge typisk drikker for at slippe hæmningerne, og de udsatte drikker for at holde livet ud, så drikker de privilegerede for at belønne sig selv. Et glas rødvin efter en stresset dag. En gin og tonic på terrassen. Gode vine til god mad. Der bliver ikke drukket så meget i arbejdstiden, men forbru-

næppe heller lyst til at prikke chefen på skulderen og spørge, om han eller hun drikker lidt rigeligt, ryger pot eller er afhængig af præstationsfremmende stoffer. Her lader vi jo reelt magtmennesker i stikken. Nogle ledere får lov at gå i hundene i årevis uden at få tilbudt hjælp. Der bliver måske snakket i krogene, men ingen tør sige noget direkte, forklarer professoren, der håber, at sager som Thomas Bankes med tiden vil få flere til at tænke chef-leddet ind i arbejdspladsernes alkohol- og misbrugspolitikker.

Mere mod til dialog, tak

Hvor udbredte rusmidler som piller, hash og kokain er

på chefgangene, er ikke undersøgt, men andre undersøgelser har vist, at mennesker med magt, herunder politikere og ledere, typisk er mere risikovillige end gennemsnittet.

- Og det øger jo alt andet lige sandsynligheden for, at der er flere som Thomas Banke, der bestrider vigtige positioner i samfundet og samtidig er afhængige af stoffer, siger professoren.

- Men vi ved det altså ikke med sikkerhed.

- Man kan indvende, at konsekvenserne af et misbrug i chef-segmentet sjældent er så alvorlige som blandt udsatte mennesker og unge. En vellønnet leder eller politiker har typisk råd til en taxa hjem og en babysitter til børnene. Men de helbredsmæssige skader ved at drikke dyr vin og øl fra mikrobryggerier er lige så alvorlige som ved at drikke fortyndet discount-vodka. Et stort alkoholforbrug øger risikoen for omkring 60 forskellige lidelser og for tidlig død. Det er ikke en risiko, man kan motionere eller købe sig fra. Så det er på tide, at vi finder en måde at komme i dialog med magteliten. For deres egen skyld, siger Anette Søgaard Nielsen.

Vidste du

De første danske narkomaner var læger. "Morfinister" kaldte man dem dengang i begyndelsen af forrige århundrede. Og de blev behandlet med indlæggelse på sindssygehospital. Det var desuden almindeligt blandt intellektuelle at tage kokain, som man dengang, i begyndelsen af 1900-tallet, ikke mente var vanedannende.

Kilde: Videnskab.dk

Der skal skabes en ny form for dialog med chefer og andre beslutningstagere om deres eget misbrug, siger Anette Søgaard Nielsen, professor WSO ved Enheden for Klinisk Alkoholforskning under Psykiatrisk Forskningsenhed på Syddansk Universitet.

Ordførerne

Kommunalordførerne skriver på skift om aktuelle politiske mål, udfordringer og sager - i denne måned: Anni Matthiesen (V)

KOMMUNAL-POLITIKERE SKAL KLÆDES PÅ TIL DEMOKRATI

Jeg har tidligere skrevet om, hvordan de kommunale embedsmænd har fået mere og mere magt på bekostning af de folkevalgte politikere. Noget, som i øvrigt også gør sig gældende på det landspolitiske plan.

Den udvikling kan i min optik hænge sammen med den store arbejdsbyrde og kompleksitet, som både byrådspolitikere og folketingsmedlemmer bliver mødt med, når de som nyvalgte møder ind til første arbejdsdag. Af egen erfaring ved jeg, at det kan tage lang tid, før man for alvor får fodfæste. Men den udvikling skal vi have vendt.

Vi skal have mere nærhed i kommunerne, og det starter med byrådspolitikerne. De skal klædes bedre på, så de bliver i stand til at varetage virket som folkevalgte. Ellers er jeg bange for, at forvaltningerne får endnu mere magt.

Farlig inkompetence

Hvis man som byrådspolitiker ikke har den nødvendige indsigt eller kender til alle de redskaber, der er på hyl- den, er det svært at holde forvaltningerne ansvarlige, ligesom man ikke kan klandre politikerne for at nikke ja til forvaltningernes indstillinger helt uden politisk indblanding. Og så er det, jeg frygter, at borgerne ikke bliver henvist til de rette tilbud. At de i stedet bliver henvist til tilbud, der har til formål at sende en mindre regning til kommunen.

Hvis velfærdssamfundet fortsat skal have sin eksistensberettigelse, og hvis vi vil hjælpe borgerne, så skal vi sikre, at forvaltningernes økonomiske interesser ikke kommer på tværs af borgernes ret til at blive henvist til de bedste tilbud.

Selvfølgelig skal vi ikke kaste om os med borgernes skattekroner; vi skal fortsat være økonomisk ansvarlige. Men borgerne skal oplyses om deres muligheder. De skal modtage kompetent rådgivning af sagsbehandlere, så de kan træffe beslutninger på et oplyst grundlag. Og derfor er det også afgørende, at der reelt er valgmuligheder, og at borgerne har et frit valg.

Hvis ikke det er tilfældet, er jeg bange for, at vi kommer til at opleve flere sager som den med Else på plejehjemmet Kongsgården. Eller at eksempelvis lille Peter, der lider af autisme, bliver henvist til en skole, der ikke har kompetencerne til at håndtere børn med autisme.

Politisk ansvar skal sikres nu

Jeg siger ikke, at kommunale embedsmænd er skyld i Elses umenneskelige behandling. Det er langt hen ad vejen manglende medmenneskelighed blandt det nærmeste plejepersonale, der er skyld i mishandlingen af Else. Jeg siger heller ikke, at embedsmændene træffer alle beslutninger med et skjult motiv om, at der skal spares så meget som muligt. For det handler jo også om de rammer, som de kommunale forvaltninger bliver pålagt. Og langt de fleste forvaltninger laver heldigvis et rigtig godt stykke arbejde.

Når jeg skriver, som jeg gør, er det fordi, vi i øjeblikket er vidne til en udvikling, som jeg ikke mener, er holdbar. Hvis ikke de folkevalgte politikere er klædt på til at kunne sætte rammerne for forvaltningernes arbejde, så er det klart, at embedsmændene selv bliver nødt til at bestemme retningen.

Hvis vi skal sikre, at velfærdsstaten er til for borgeren og ikke den anden vej rundt, så skal vi sikre, at det er de folkevalgte, der sætter retningen. Vi skal sikre, at det politiske ansvar er til stede i kommunerne.

» Redaktionen beklager

I august-avisen var ordførerkolumnen af Socialdemokratiets kommunalordfører Birgitte Vind ved en fejl blevet forsynet med et billede af Nye Borgerliges kommunalfordfører Mette Thiesen. Det beklager vi.

Overskriften for det fjerde klimafolkemøde var "Handling nu", og mødet havde på grund af corona en deltager-begrænsning på 500.

Foto: Tim Kildeborg Jensen, Ritzau Scanpix

Kommunerne kan ikke klare klimaet - alene

DK2020 er på vej med at hjælpe de første 20 kommuner med konkrete planer for at overholde Parisaftalen. KL beder staten hjælpe mere til.

for at kunne opføre effekten af egen indsats - men har endnu ikke fået svar.

KL ved at vågne op

Den radikale kommunalpolitiker fra Roskilde Jeppe Trolle, der længe har arbejdet med miljøspørgsmål både i kom-

munen og i KL, kunne godt følge kritikken af, at KL tidligere har været for sløv på klimaet, men mente, at organisationen nu var ved at vågne op.

Staten bliver nødt til at rykke på flere områder, så vi kan komme længere. Energisekaberne skal hvile økono-

misk i sig selv og har svært ved at finansiere grøn omstilling. Det må ændres. Flere kommuner er klar til at forhindre forurenende biler i byområder, men de må ikke indføre bompenger. Det må også ændres.

Jeg glæder mig til, at der en dag møder folk i grønne

veste op, når bilister protesterer imod miljøzoner, eller naboer klager over vindmøller i nærheden. Folk - ikke i gule, men grønne veste - som kan tale klimaets sag og råbe op om, at de vil den her grønne omstilling, og at der er en pris at betale.

Af Knud Abildtrup
knud@dknyt.dk

De mest utålmodige klimaktivister synes langt fra, at kommunerne og KL gør nok for at overholde Parisaftalens krav om klimatiltag. KL savner bedre rammer fra staten, mens en mangeårig grøn kommunalpolitiker synes, at KL er begyndt at vågne op.

Det er resumeet af en velbesøgt paneldebat på Klimafolkemødet med overskriften "Kan kommunerne klare klimaet?"

- Nej, kommunerne kan ikke klare klimaet. Staten har størst ansvar, men kommunerne er tættest på borgerne og har et kæmpe ansvar i den grønne omstilling, sagde Concito-direktør Christian Ibsen.

Som tidligere kommunalchef er han udmærket klar over, at kommunernes ressourcer til også at klare klimaopgaverne ved siden af alle de andre er meget forskellige. Ambitionerne er ikke ens, klimaudfordringerne er slet ikke - og det er kompetencerne til at løse opgaverne heller ikke.

Concito - og Realdania - er i samarbejdet DK2020 på vej med at hjælpe de første 20 kommuner med konkrete planer for at overholde Parisaftalen, og de første planer er på vej. Men først og fremmest savner han, at staten i højere grad understøtter kli-

mahandling på kommuneplan.

Formand for NGO'en Klimabevægelsen Frederik Sandby pegede på, at det danske klimaaftryk er blandt de højeste i verden. Han var tilfreds med regeringens 70 pct. reduktionsmål, som han kaldte "tilstrækkeligt", men ikke imponeret over kommunernes klimaambitioner:

For få elbiler

Der er mange såkaldte klimakommuner, der i flere år har haft aftaler med Dansk Naturfredningsforening om årlige reduktioner på 1-2 pct. CO₂, men det slår slet ikke til. For at nå det nationale mål skal de jo op på 7-8 pct. årligt. Og der er latterligt få elbiler i de kommunale bilparker.

Kontorchef for Teknik og Miljø i KL Sara Røpke forsikrede, at KL tager klimaet alvorligt, mente nok, at flere kommuner var godt i gang med elbiler og -busser, og nævnte, at 84 kommuner i dag har en form for klimaplan.

Hun kaldte regeringens klimamål megaambitiøse og forventede modsat noget hjælp fra staten til at gennemføre dem i praksis. Blandt andet har KL foreslået at droppe de stramme etårige budgetter, at lempe anlægsrammer for klimaprojekter og ønsket bedre muligheder

Corona-albuestød mellem klimaminister Dan Jørgensen (S) og Concito-formand Connie Hedegaard.

Foto: Tim Kildeborg Jensen, Ritzau Scanpix

Ni år og tre måneder tilbage Krav - bare nogle krav - om kommunal energirenovering trænger sig på

Det går sløvt med at energi-optimere kommunale bygninger. Investeringerne her og nu tjenes ellers ind igen af besparelserne ved lavere energiforbrug.

Af Knud Abildtrup
knud@dknyt.dk

“Måske ikke et stort krav, men et lille blidt træk i kraven”. Sådan formulerede direktør i interesseorganisationen Synergi Katrine Bjerre Eriksen, at det er til tid til, at regeringen stiller bare nogle klimakrav til kommunerne.

Og specifikt: Et krav om at begynde energirenovere bygningsmassen og høste den CO₂-reduktion, der ligger

og venter i at undgå varmetab og strømslugende anlæg.

Synergi er en sammenslutning af store virksomheder, der arbejder for at reducere energispild. Og mens kommunerne tilsammen er landets altdominerende ejer af bygninger, er der i dag ingen krav til dem om at sørge for at få skiftet udtjente varme-anlæg, slidte ventilationsanlæg og mangelfuld isolering.

Og dermed er der ingen plan om sikre et af de store

skridt, der må tages for at nå det nationale klimamål: 70 pct. reduktion af CO₂-udslippet i 2030, hvilket er om ni år og tre måneder, som Concito-formand Connie Hedegaard på en Klimafolkemødedebat mindede om.

Manglen på krav til kommuner og regioner sættes i relief af, at regeringen netop har taget fat på at kræve energioptimering i statslige bygninger, men altså ikke et ord om krav til den kommunale verden. Endnu.

Planlæg i helheder

Nyudnævnte Odense-rådmand Christoffer Lilleholt (V) kender godt det indlysende princip i at låne til investeringer i energioptimering her og nu og så afdrage på lånet med de besparelser, som moderne varme og ventilati-

on indført på gamle plejehjem og skoler vil give. Men ser også en økonomisk virkelighed, hvor de kommunale bygninger kommer i anden række efter prestigeprojekter og letbane.

Han tvivlede i debatten på værdien af tvang, men tror mere på det gode eksempel. Som når Odense Kommune med en klimaambition om 100 pct. CO₂-neutralitet i 2030 og en investeringsplan på 1,8 mia. kr. kan se, at to-tre andre kommuner på Fyn nu også kommer i gang.

MF Birgitte Vind (S) erkendte, at regeringen har prioriteret velfærd højest for så siden at gå videre til klimaet, men nævnte også, at kommunerne faktisk har fået fjernet anlægsloftet et år - hvilket blandt andet kan give rum til energinvesteringer.

Men det her er også velfærd, svarede Katrine Bjerre Eriksen, som pegede på fordele for trivsel, indeklima og indlæring, når man optimerer styringen af varme og udluftning. Og hun blev suppleret af næstformand for Skolelederne, Dorte Andreas, der refererede undersøgelser for, at forskellen på et dårligt og et godt indeklima kan betyde læring, der svarer til et helt år.

Kom i gang

Director Global Public Affairs Pia Loft fra Velux, der har deltaget i et af regeringens klimapartnerskaber for bygge og anlæg, var ikke i tvivl om nødvendigheden af krav til kommunerne om at komme i gang - og betonede den kæmpe rolle, det offentlige spiller på området.

Birgitte Vind tror på en aftale mellem regeringen og KL inden nytår på området. Hun talte ikke om generelle krav, men formulerede, at der måske ikke skal stilles samme krav til alle kommunerne, fordi deres vilkår er så forskellige. Hun pegede også på en ny lånepulje på 850 mio. kr. målrettet energirenovering, så kommuner med klimaambitioner, men svagere økonomi kan være med.

Og imens må de gode eksempler brede sig, som når Svendborg med et lån i Kommunekredit kunne energirenovere kommunale bygninger og spare fire mio. kr. årligt på el og varme. De tjener sig ind, de gode eksempler. Og klimaforandringerne gør dem uomgængelige.

Tag jeres egen klimamedicin

Dansk Energi foreslår klimaråd i samtlige kommuner til at afstemme interesser, når de nødvendige vedvarende energianlæg møder modstand.

Af Knud Abildtrup
knud@dknyt.dk

Et markant forandret landskab skal skabes under et enormt tidspres. 70 pct. reduceret CO₂-udledning i 2030 er målet. Pladskrævende solcelleanlæg, landvindmøller og biogasanlæg i stor

skala er en klimamæssig nødvendighed, men pladser møder ofte modstand. Og det i en grad så halvdelen af de aktuelle planer for landvind, der lige nu ligger på kommunale skrivelborde, ikke vil blive realiseret.

Den vurdering kom under Klimafolkemødet fra branchefører i Dansk Energi Kristine Grunnet, som konstaterer, at det for firmaerne bliver vanskeligere og vanskeligere at placere anlæg. Hensyn til naboer og natur kommer ofte foran de energianlæg, hun i stedet for generende elementer gerne ser bliver betragtet som nationale stoltheder.

Grundet erkendte, at branchen i mange tilfælde HAR tromlet anlæg henover naboerne og er på det rene med, at firmaerne har et ansvar for at sikre lokal opbakning tidligt i planlægningen. Hun slog til lyd for, at alle kommuner bør

have en plan for, hvordan de vil bidrage til den grønne omstilling. Altså 98 grønne klimaråd, der også kan udpege de zoner, hvor de nødvendige anlæg være.

Planlæg i helheder

To ideer til at få naboerne med på et klima-forandret landskab kom fra Middelfart-borgmester Johannes Lundsfryd Jensen (S):

Begynd i de områder, hvor modstanden er lavest, og tag jeres egen medicin. Med andre ord, hvis borgerne skal tåle naboskab til møllestøj, kan det hjælpe på processen, hvis kommunens eget råd-

hus faktisk er bygget bæredygtigt og der er blomster i rabatterne. Altså at kommunen selv i praksis gør det, man forlanger af borgerne, giver legitimitet.

Den allerstørste forhindring for omstilling finder Søren Møller, formand for samarbejdet “Fremtidens bæredygtige landskaber” i ministerier, der har med hver sin del af det hele at gøre - uden at samarbejde. Og det forsinker arbejdet med at udtage lavbunds-jord, reducere CO₂-belastning fra landbruget, give plads til møller og solcelleparker, skabe ny natur og

forbedre vandmiljøet i ét hug.

For ham at se er tiden på at gøde jorden for klimaanlæg bedst brugt ved køkkenbordene med forhandling ude hos de lodsejere, der skal lægge jord til anlæggene og måske gå med til at rive forfaldne gårde ned for at skabe god plads med langt til naboer.

Bæredygtige landskaber med hensyn til både erhverv, klima, miljø og natur kræver nu en gang helhedsplaner. Og den proces må ifølge Søren Møller gerne tage et par år, for de vedvarende energianlæg kan måske stå i 100 år.

København omfavner doughnutten

Økonomiforvaltningen i Københavns Kommune skal udarbejde en model for, hvordan økonomien kan formes efter en økonomisk bæredygtig doughnut. Forfatteren bag Doughnut Economics hyldes som en moderne John Keynes.

o doughnut

Af Emil Staulund Larsen
emil@kommunen.dk

Du tegner en cirkel. Og så tegner du en større cirkel rundt om den. Så simpelt kan

den grundlæggende tanke bag Doughnut Economics tegnes. Det er lidt ligesom kunst. Mange vil måske kunne sige, "at det er noget, min otteårige kunne have lavet". Men som ved kunst er der

noget mere ved den tilsyneladende simple tegning.

De to cirkler er essensen i doughnut-økonomien, som er udtænkt af økonomen Kate Raworth fra Oxford og Cambridge University. Kate Raworth er blevet kaldt det 21. århundredets John Keynes, mens hendes bog 'Doughnut Economics: Seven Ways to Think Like a 21st-Century Economist' blev i 2017 en overraskende Sunday Times-bestseller.

Efter coronakrisen sendte mange af verdens politikere og ledere i tænkeboks, har doughnut-økonomien fået en ny fanskare. Amsterdam har allerede implementeret Doughnut-modellen, og denne sommer pålagde et flertal i Københavns Borgerrepræsentation Økonomiforvaltningen at udarbejde en

model for, hvordan kommunen kan bruge Doughnut-modellen som "et overordnet styringsredskab til kommunens økonomi og udvikling".

Til efteråret skal Københavns Kommune vedtage det tredje og sidste klimaroadmap for, hvordan man skal nå sit 2025-mål, hvor København skal være verdens første CO₂-neutrale hovedstad, og Doughnut-modellen skal tydeliggøre, hvad der skal med i planen for at nå dertil - og hvordan man videre kan arbejde mod en bæredygtig økonomi og by i balance.

Socialt fundament og planetære grænser

Man siger, at et billede siger mere end 1.000 ord. Det samme kan man sige om en graf.

Mange kender graferne for udbud og efterspørgsel, som går helt tilbage til 1871. To krydsende grafer, der siden er blevet set som et af de mest fundamentale begreber i mikroøkonomi.

Kate Raworth reflekterer i sin bog over vigtigheden af et billede, som folk kan forstå. Og det var derfor, hun endte med to simple cirkler i stedet for komplicerede diagrammer og formler.

Den inderste cirkel i doughnutten repræsenterer det sociale fundament, som et samfund i balance bygger på, mens den ydre cirkel repræsenterer de planetære grænser, som er loftet for, hvordan vi kan leve bæredygtigt. Målet er at holde sig mellem de to cirkler, hvor man både sikrer de fundamentale rettigheder og livs-

kvalitet, mens man samtidig ikke overbelaster planeten.

For Danmark og den vestlige verden er den store udfordring ikke at sikre, at man når den inderste cirkel. Udfordringen er snarere ikke at overskride den yderste. Earth Overshoot Day markerer den dag, hvor verden har brugt de ressourcer, som jorden naturligt kan producere i løbet af et år. I år faldt dagen, hvor vi begyndte på vores overtræk af jordens ressourcer allerede 22. august. Det er tre uger senere end sidste år og faktisk den seneste dato siden midten af 00'erne.

Det er dog ikke nødvendigvis sket på eget initiativ, men snarere coronakrisen, der har begrænset os. I Danmark hylder vi ofte os selv som et grønt foregangsland, men vi er da også i førerfeltet, når

Kate Raworth præsenterede idéerne bag Doughnut Economics for første gang i 2012, og siden har hun blandt andet også præsenteret modellens potentiale i København til C40-topmødet sidste år.

Grafik: Jonas Rue, Rue Grafisk Design

det kommer til at forbruge klodens ressourcer. Hvis hele verden levede som Danmark, ville jordens årlige ressourcer være brugt allerede 28 marts i år, hvilket giver os en 12. plads i overforbrug.

Det skal nu være anderledes i København, som vil bruge modellen til at styre byen i en mere bæredygtig retning. Da Amsterdam tidligere i år tog Doughnut-modellen til sig, udarbejdede byen en vejledning for, hvordan Amsterdam kunne tilpasse sig jorden - og ikke længere omvendt.

Mere end blot en grøn genstart

Flere europæiske byer har benyttet coronakrisen til at gentænke sig selv. I Milano har man brugt krisen til at gennemføre infrastrukturændringer, så byen åbnede fra sin nedlukning med flere cykelstier, lavere fartgrænser og mere plads til fodgængere. Det samme gjorde Paris, som har tilføjet 650 kilometer cykelstier under nedluk-

ningen. I Vilnius i Litauen har man forvist biler fra sin historiske bymidte.

"Jeg synes, det er ærgerligt, at vi bruger pengene på regnskaber og revisioner fremfor at bruge pengene ude i virkeligheden på natur og klima."

Jakob Næsager, De Konservatives gruppeformand i Borgerrepræsentationen

København har i forvejen masser af kilometer cykelstier og blev sidste år kåret som verdens bedste cykelby for

tredje gang i det såkaldte Copenhagen Index. Men med Doughnut-modellen, kan man have lagt et vigtigt fundament til ikke blot en grøn genstart, men også en grøn fremtid.

"Doughnut-modellen rummer en detaljeret påpegning af, hvilke tiltag der skal til, for at man kan være både social og miljømæssig bæredygtig og have et samlet blik for, hvad biosfæren kan holde til."

Gorm Anker Gunnarsen, medlem af Borgerrepræsentationen, Enhedslisten

- Doughnut-modellen rummer en detaljeret påpegning af, hvilke tiltag der skal til, for at man kan være både socialt og miljømæssigt bæredygtig og have et samlet blik for, hvad biosfæren kan holde til. Det er en måde at prøve at skabe en systematik på noget, som er meget svære at overskue, end bare pengestrøm. Det er meget mere komplekst end bare klimamål, siger Gorm Gunnarsen fra Enhedslisten, der er en af stillerne bag forslaget sammen med Alternativet, De Radikale, SF og Dansk Folkeparti.

Københavns Kommune stiler i forvejen mod at blive verdens første CO₂-neutrale hovedstad og "kombinere vækst, udvikling og øget livskvalitet med CO₂-reduktioner", som kommunen selv formulerer det. Men at være CO₂-neutral betyder ikke nødvendigvis, at man ikke belaster klimaet. Det er blot et enkelt regnestykke i en stor regning mellem byerne og klimaet.

- CO₂-neutralitet handler ikke om den samlede klimabelastning. Vi har ikke et greb om det fossile fodaftryk fra aktiviteterne i kommunen og af borgerne. Det er fedt, at vi har den målsætning, og vi prøver at sørge for, at vi kan nå det, siger Gorm Gunnarsen og fortsætter:

- Doughnut-modellen giver dog et mere dækkende og realistisk billede på regnskabet mellem Københavns Kommune og resten af biosfæren, som vi kan tage udgangspunkt i.

"Vil hellere plante træer for pengene"

Da medlemsforslaget om at undersøge doughnut-modellen kom for Borgerrepræsentationen, stemte alle partier bortset fra De Konservative for forslaget. For gruppefor-

manden for De Konservative i København er partiets modstand ret simpel; det er ekstra mellemregninger og spild af penge.

- Vi vil heller lade pengene arbejde for klimaet og naturen end lave yderligere regnskabsopstillinger. De penge, vi skulle bruge på at føre dobbelt bogholderi, skulle vi tage fra den virkelige verden, forklarer Jakob Næsager.

Jakob Næsager mener, at metoden mangler tyngde og validitet, som gør, at man ikke kan sammenligne regnskaberne mellem byer og kommuner.

- Jeg synes, det er ærgerligt, at vi bruger pengene på regnskaber og revisioner fremfor at bruge pengene ude i virkeligheden på natur og klima. Regnskabet i sig selv kommer ikke til at flytte noget, så jeg havde da håbet, at vi kunne bruge de her millioner på at sikre, at vi blev CO₂-neutrale og plantede nogle træer, siger Jakob Næsager.

Et opgør mod økonomiens kultstatus

Kate Raworth indleder Doughnut Economics med en fortælling om den unge økonomistuderende Yuan Yang, der er født i Kina og opvokset i Yorkshire. Hun var frustreret over lærebøgerne, som Yuan Yang fandt forældede og for fokuseret på profit, penge og vækst. Selv i brandtomten efter finanskrisen, holdt universiteterne fast i de gamle lærebøger.

Og hun var ikke alene. De mest frustrerede elever dannede bevægelsen Kick it over, hvor de opfordrede til at gentænke økonomi og lærebøgerne. Det inspirerede Kate Raworth til selv at give

sit bud på, hvordan en økonom i det 21. århundrede burde gentænke de gamle læresætninger.

Det første, hun gjorde, var at fordømme det altoverskyggende fokus på BNP og vækst.

- Det pengeregnskab, som vi følger, har en kultstatus i politik. "Budgettet skal holde! Det hele handler om budgetforhandlingerne!" Men i virkeligheden er det regnskab, vi laver for, hvad der er bæredygtigt, langt mere afgørende på lang sigt. Vi er nødt til at finde ud af en måde for, hvordan vi kan lave sådan et regnskab, så det ikke bare er retorik og

gode intentioner, siger Gorm Gunnarsen.

Doughnut-modellen var først tiltænkt som et opråb mod de klassiske økonomibøger, men modellen er nu også tilpasset byerne, og der er gennemført pilotprojekter i Portland, Philadelphia og ikke mindst Amsterdam. Og med udarbejdningen af sin egen model, omfavner Københavns Kommune nu også Doughnut-modellen.

- Det, der er det store skridt fremad, er, at det nu handler om det samlede stofskifte med biosfæren. Det ser ikke kun på et aspekt. Det handler om helheden, siger Gorm Gunnarsen.

Doughnut Economics for dummies

Doughnut Economics oplister syv principper, hvorpå man bør fundere fremtidens måde at tænke økonomi på:

- **Sæt et nyt mål:** Gør op med det enøjede fokus på BNP og vækst. I stedet for BNP som nøgletal nummer et, bør man have et mere helhedsorienteret fokus på økonomi og bæredygtighed.
- **Se det store billede:** Økonomi består af meget mere end blot private husholdninger og virksomheder, som ellers plejer at være de to hjørneste i økonomi. I stedet skal man udvide billedet med både samfundet og naturens ressourcer. Det gælder også sol og vind, der kommer ind i systemet, og affald, der ikke må forsvinde ud af billedet.
- **Plej det menneskelige:** Gør op med idéen om mennesket som en forsimplet, selvcentreret og rationel forbruger, men se i stedet det sociale menneske, der er mere end blot en forbruger, men som er en del af noget større.
- **Få styr på systemerne:** Økonomi er meget mere end bare udbudsmodeller, statistik og forudsigelser. Det viste sig kun alt for tydeligt ved finanskrisen. Økonomi er komplekst og skal ikke forsimples til gamle modeller.
- **Udform til fordeling:** Uligheden vokser nationalt og internationalt. Den gamle idé om, at ulighed skal stige, når et udviklingsland skal ud af fattigdom, er dog forældet. Ulighed er ikke nødvendigt for vækst, men et spørgsmål om design.
- **Læg vægt på det vedvarende:** Det er ikke nødvendigt, at udviklingslande skal være som larver, der bare spiser og spiser indtil at de kan udvikle sig. I stedet skal vi tænke bæredygtighed ind fra dag ét.
- **Vær agnostisk med hensyn til vækst:** Side 1966 er det danske BNP vokset med 2,1 pct. årligt., men hvor længe skal det fortsætte? Og er det realistisk med evig vækst? I stedet skal vi gøre os klar til en fremtid, hvor vi måske har nået toppen af BNP.

Budgetaftaler i bedre stemning efter udligningsreformen

Udligningsreformen kom til verden efter en hård fødsel, men den har givet ro og en generelt bedre stemning ved årets budgetforhandlinger i kommunerne. Her er det finansminister Nicolai Wammen (S) med indenrigsminister Astrid Krag (S) og Venstres politiske ordfører Sophie Løhde efter endt pressemøde, da forliget om udligningsreformen omsider var i hus.

Foto: Philip Davali, Ritzau Scanpix

Ro om udligningssystemet præger kommunernes budgetforhandlinger i år

Analyse

Michael Kjærgård
michael@kommunen.dk

Årets budgetforhandlinger i kommunerne har de fleste steder klare aftryk af udligningsreformen fra maj. Det havde de også sidste år. Dengang var det bare fraværet af den længe ventede reform, der fik mange kommuner til kun at tage 2020-budgettet nødtørftigt alvorligt, mens overslagsårene blot blev udsat for en løselig frem skrivning i det håb, at forudsætningerne i år alligevel ville gøre sidste års tal til historiske kurioser.

At dømmen efter den første snes budgetaftaler indgået i kommunerne er det i store træk gået netop sådan.

I forhold til det samlede billede, når alle kommuner er i hus med deres 2021-budgetter, skal de hidtidige naturligvis bedømmes med det i baghovedet, at gode vilkår gør budgetaftaler hurtigere at hale i land, mens de besværlige først kommer til sidst. Det understreges af at godt 60 pct. af de første budgetaftaler er enstemmige, hvor slutfacit de seneste år har ligget lidt på godt 40 pct. enstemmige budgetaftaler af samtlige.

Plads til flere skattestigninger

Uanset dette forbehold kan det konstateres, at grundstemningen i budgetaftalernes ordvalg generelt har løftet sig i år. "Et helt andet udgangspunkt end set i man-

Grundstemningen i budgetaftalernes ordvalg har generelt løftet sig i år.

ge år", hedder det således i den bornholmske aftaletekst, mens man i Ringkøbing-Skjern er lidt - men kun lidt - mere forbeholden og kalder det "et mere rimeligt udgangspunkt". Ligeledes at erklære sig tilfredse er der dog forsigtigvis ingen, der gør.

Selv blandt de kommuner, der ikke har høstet fordele af udligningsreformen, spores en vis forlignelse med, at der nu er skabt ro om spørgsmålet. For 26 kommuner betød udligningsreformen

men ifølge Indenrigsministeriets udregning et kontant minus, der gav dem ret til efter ansøgning at sætte kommuneskatten tilsvarende op.

Til den ende var der afsat en pulje på 430 mio. kr., men 11 af de 26 kommuner afstod fra overhovedet at søge, så der efter ansøgningsfristens udløb var efterladt for 194 mio. kr. skattestigninger, som andre kommuner kan lægge billet ind på.

Skattelettelser ikke afklaret endnu

Det har tre allerede gjort, og mindst én yderligere kommune er interesseret, hvis muligheden byder sig. Og blandt de 15, der både havde ret til at søge, og som gjorde det, har ni efterspurgt en større skattestigning, end Indenrigsministeriet havde regnet ud til dem. Et par af dem har dog efterfølgende indgået budgetaftaler, som de facto annullerer ønsket om en ekstra skattestigning.

Selv blandt de kommuner der ikke har har høstet fordele af udligningsreformen spores en vis forlignelse med, at der nu er skabt ro om spørgsmålet.

Ligeledes som en udløber af udligningsreformen har 12 kommuner med høj skatteprocent fået tilbudt at sætte den ned til 26,3 pct. med fuld kompensation fra staten. Andre kommuner, der vil sætte skatten ned, får ikke fuld kompensation, men dog en noget mere favorabel ordning end den hidtidige fireårige 75-50-50-25 pct.'s ordning. Udligningsreformens overgangsordninger tilbyder en femårig 90-90-85-80-75 pct.'s ordning eller lidt over

dobbelt så meget som sædvanligt i statslig kompensation.

Også skattenedsættelser skal kommunerne søge om, dels for at staten kan holde hus med tilskuddene, men også fordi der er forudsat parallelitet mellem skattestigninger og skattenedsættelser. Fristen for at søge om skattenedsættelser udløb i sidste uge, og Indenrigsministeriet forventer at man sidst i denne måned kan melde ud, hvem der får lov. ●

En spids uden mangfoldigt bagland vinder ikke valget

strategi

Af Maria Steno, kommunikationsrådgiver

Flere partier har nu sat navn på deres lokale spidskandidat, og de sidste følger trop indenfor kort tid. Andre kandidater vil nemlig kende deres politiske leder, før de melder sig under fanerne til kommunalvalget. Det handler om personlig ledelse.

En vigtig kvalifikation for politikere med borgmesterdrømme er deres lokale netværk; ikke kun i form af potentielle vælgere men også i form af potentielle kandidater til opstillingslisten, som kan tiltrække endnu flere vælgere. Derfor har ALLE spidskandidater en bunden opgave. De skal tiltrække kvalificerede kandidater, som afspejler kommunens borgere. Her fejlede mange politiske ledere ved KV17.

Ved seneste valg var kun 31,8 pct. af de opstillede kandidater kvinder og 32,9 pct. af de valgte politikere var kvinder. Skal kommunalbestyrelserne have flere kvinder valgt, må de stille flere kvindelige kandidater op. Det er vælgerforeningernes ansvar, men det er især spidskandidaternes ansvar.

Lakmustest på vælgerappel

Jeg ser rekruttering af kandidater som en ledelsesopgave og en lakmusprøve på, hvordan spidskandidater vil klare valget, og den

efterfølgende opgave med konstituering og poster som enten udvalgsformand eller borgmester. Rekrutteringen af kandidater viser en-til-en, hvor god den enkelte spidskandidat er til at få følgere; ikke kun personligt men også politisk.

Det holder ikke, hvis spidskandidatens netværk og lokale relationer er så ringe, at vedkommende ikke har nogen af spørge, om de vil stille op som kandidat til valget.

Flere krav til spidskandidaten

Hvis spidskandidaten hypotetisk set er en herre på 55 år uden netværk blandt byens kvinder, så er det et problem. Ikke kun, når partiet skal rekruttere kvindelige kandidater, men også i valgkampen og i kommunalbestyrelsen. Vedkommende behøver ikke kende alle potentielle kandidater personligt på forhånd, men spidskandidater skal som minimum have et netværk, som vil aktivere deres lokale netværk, ellers skal spidskandidaten bruge efteråret på at opbygge et relevant netværk til potentielle kandidater.

Det holder heller ikke, hvis spidskandidaten har netværket, men ikke er i stand til at overbevise potentielle kvindelige kandidater om, at det er værd at bruge sin tid på at bakke op om partiets politik og opstille til kommunalvalget. Det bør være spidskandidatens spidskompetence.

Derfor må partier, som mangler kandidater til kommunalvalget, spørge sig selv, om de

har den rette spidskandidat. Undskyldninger om, at kvinderne har for travlt i hjemmet, bliver misbrugt som en søforklaring på, at partiet og spidskandidaten ikke har prioriteret opgaven med at identificere de lokale kvinder, som har evnerne, tiden og lysten til at gå ind i politik.

De er der. Find dem!

De er der, hvis I leder efter dem, og det er jeres ansvar at prikke dem på skulderen. Det viser statistikken fra de kommuner, som har opnået en næsten ligelig fordeling af mænd og kvinder. Kommunalbestyrelsen i Vesthimmerland har dobbelt så mange kvinder som i Dragør. Kom ikke at sig, at det handler om, at kvinderne i Dragør har særlig dårlig tid og ressourcer. Måske skal spidskandidaten spørge 10 potentielle kvindelige kandidater, før én siger ja. Det kræver vilje og tid, men spidskandidaten skal ikke stille sig tilfreds med et par markante kvinder på listen. Heller ikke selv om en af dem er spidskandidaten selv. Og heller ikke selv om de andre kandidater på listen gerne vil undvære konkurrencen til valget.

Spidskandidaten må være mere ambitiøs. Jo flere forskellige kandidater partiet opstiller, desto bredere viden, desto større netværk og desto flere stemmer. Opgaven er især central for borgmesterpartierne, hvor spidskandidatens parti besætter en stor del af pladserne i kommunalbestyrelsen, og

Hvis spidskandidaten hypotetisk set er en herre på 55 år uden netværk blandt byens kvinder, så er det et problem. Ikke kun, når partiet skal rekruttere kvindelige kandidater, men også i valgkampen og i kommunalbestyrelsen.

spidskandidaten kan spille på en borgmester-effekt, som både giver et større netværk og mere politisk pondus.

Jeg ville ikke være i tvivl; formår spidskandidaten ikke at rekruttere kandidater af begge køn og repræsentere kommunens borgere bredt, så har partiet fortjent en vælgerlus-sing. ●

DK Weekend. Nyheder for den offentlige beslutningstager – også i weekenden!

Siden den 11. september 2001 har DK Nyt serviceret den offentlige beslutningstager med nyheder på alle hverdage.

Undervejs har DK Nyt fået stadigt flere læsere, og mobile enheder har ændret læsevanerne. Derfor udsender vi nu også et nyhedsbrev lørdag og et søndag.

Du kan tilmelde dig nyhedsbrevet på dknyt.dk

Rigtig god DK-weekend!

DK Weekend.

DK Nyt.

Gladsaxes børne- og kulturdirektør, Thomas Berlin Hovmand, kickstartede diskussionen om kommunernes data med et forslag til frikommuneforsøg, som anvendte og sammenkørte data fra flere forvaltningsområder for at opspore udsatte børn tidligere.

Foto: Gladsaxe kommune

Politikerne har ikke set betydningen af datadrevet ledelse endnu

Flere kommuner arbejder med datadrevet ledelse, men kun få byråd har taget stilling til, hvordan kommunerne skal anvende data og hvorfor.

◉ drevet af data

Af Maria Steno
red@kommunen.dk

Kommunerne ligger inde med millioner af data om deres borgere, og mange kommuner ansætter datachefer, datakonsulenter og

dataanalytikere, som skal gøre flere data tilgængelige og anvendelige i den kommunale beslutningsproces.

Men hvor meget og hvordan man skal udnytte dataressourcerne, har man langt fra ført til ende, faktisk er det svært nok for kommunerne bare at følge med.

- Diskussionen om prioritering og anvendelsen af data i offentlig ledelse er ikke ny. Det nye er mængden af data og den hastighed, hvormed kommunerne kan analysere data. Lige nu er mulighederne større, end kommunerne kan følge med til.

Sådan lyder det fra Kenneth Kristensen, der er tidligere kommunaldirektør i Dragør og direktør i København, Hørsholm og Halsnæs kommuner. I dag er han rådgiver og ph.d.-studerende med fokus på topledelse af digital omstilling. Hans mission er at åbne øjnene for den digitale

ledelsesopgave i kommunerne.

Det er først inden for de sidste år, at de kommunale topledere er begyndt at få viden og kompetencer inden for digitalisering og data-ledelse. Før var det delegeret til itchefen og ikke noget, direktionen brugte energi på. Det er ved at ændre sig, og datadrevet eller datainformeret ledelse er et af de vigtige temaer, forklarer Kenneth Kristensen.

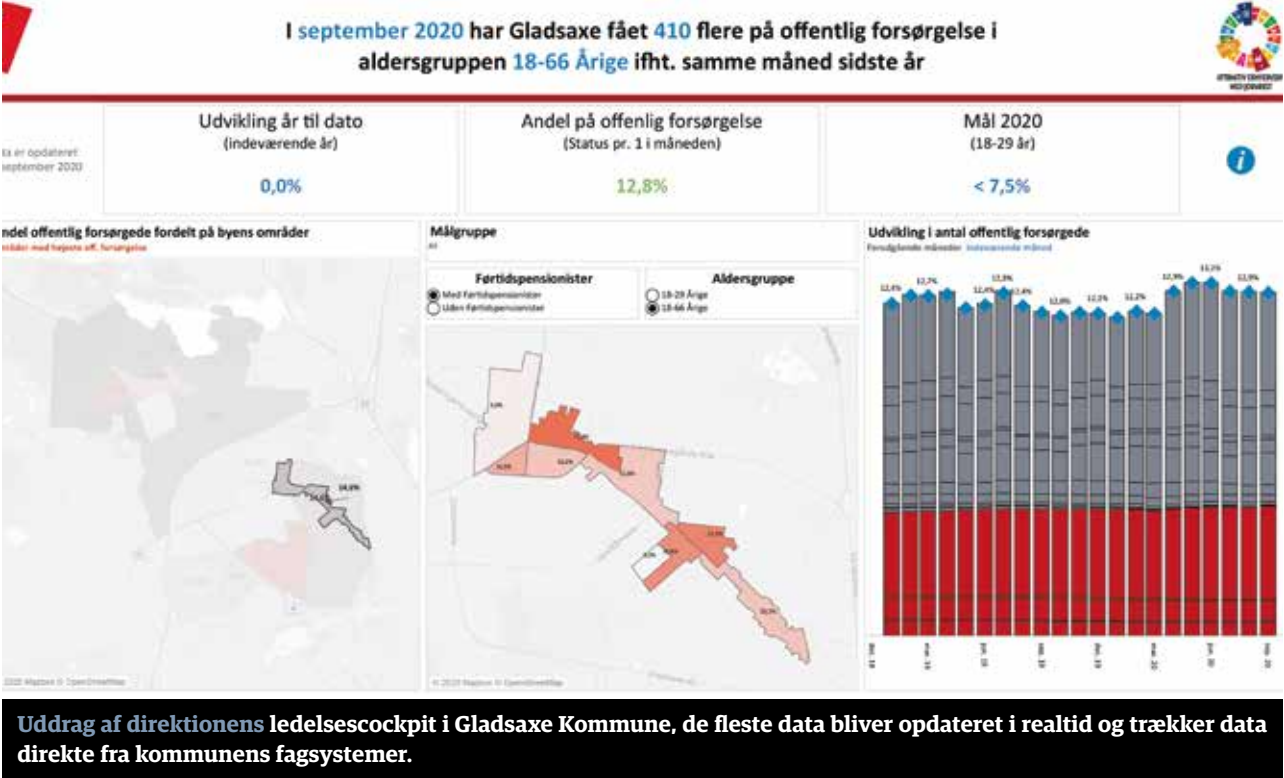
Ideen er, at kommunerne gennem digitalisering kan samle, analysere og anvende flere data som et ledelsesredskab til at træffe bedre beslutninger og levere enten bedre eller billigere service til borgerne. Potentialet i at anvende data som ledelsesredskab er enormt og kan påvirke både legitimiteten bag de politiske beslutninger og den service, borgerne får. Alligevel er datadrevet ledelse stort set gået under den politiske radar. Det er et problem, mener den nyslåede forsker.

Politisk fravær

Kenneth Kristensen er bekymret over det, han oplever som påfaldende lidt politisk interesse for digitalisering og anvendelse af data som ledelsesredskab, men det undrer ham ikke.

- Der er en træghed menneskeligt, som forsinker de tekniske løsninger. Mange politikere ved ikke, hvad der foregår, og de har måske ikke kompetencerne eller forudsætningerne for at sætte sig ind det. Vi har ikke fået den politiske debat endnu om betydningen af den øgede digitalisering og anvendelse af data i kommunerne, og det kan vi ikke bebrejde politikerne. Det er et ledelsesansvar at lægge dilemmaerne og mulighederne i datainformeret ledelse frem for politikerne på en måde, så de bliver inddraget i de politiske og etiske spørgsmål og ikke de tekniske. Den balance er kommunerne først ved at finde nu, data og digitalisering er på nogle måder stadig et nyt politikområde for både ledelse og politikere.

Kenneth Kristensens bud er, at debatten først for alvor kommer, når det bliver konkret, og ledelsen præsenterer politikerne for problemstil-

linger omkring anvendelsen og brugen af data til et specifikt spørgsmål i hjemmeplejen eller skolen.

"Vi har ikke fået den politiske debat endnu om betydningen af den øgede digitalisering og anvendelse af data i kommunerne, og det kan vi ikke bebrejde politikerne."

Kenneth Kristensen, ph.d-studerende og tidligere kommunaldirektør i Dragør Kommune

Det er fx teknisk muligt at samkøre data fra de tidligere nationale test og trivselsmålinger med klassestørrelsen, men det er et politisk spørgsmål, om den viden er interessant, og hvordan den skal bruges. Samme opfattelse

har Thomas Berlin Hovmand, som er børne- og kulturdirektør i Gladsaxe Kommune.

Gladsaxe-modellen

Gladsaxe Kommune var en af de første, som investerede og eksperimenterede med datainformeret ledelse. I dag har direktionen blandt andet et digitalt ledelsescockpit, hvor de dagligt forholder sig til de mest centrale nøgletal i kommunens strategi og arbejde med Verdensmålene. Mange af tallene får direktionen i realtid, fordi systemet er bygget til at samle data fra kommunens mange fagsystemer. Det gælder fx medarbejdernes sygefravær.

- Vi samler og analyserer data på tværs af kommunen og har et hold af interne data specialister, som samarbejder med de faglige analytikere fra de forskellige forvaltninger om at få bedre og mere brugbar data, fortæller Thomas Berlin Hovmand.

Kommunen har valgt en decentral tilgang til datadrevet ledelse, hvor nye analyser og redskaber baseres på nysgerrighed og efterspørgsel på data fra kommunens ledere.

Et eksempel på det er, at jobcentret har fået redskab

til at se, i hvilke branche og i hvilke virksomheder det næste ledige job sandsynligvis vil dukke op. Det er baseret på nationale data, som kommunen har bearbejdet for at gøre dem anvendelige for den enkelte sagsbehandler. Det er den type eksempler, som skaber efterspørgsel på mere og bedre data internt i kommunen, og som driver udviklingen frem.

Et andet mere kendt eksempel er Gladsaxes frikommune-forslag fra 2017 om at anvende kommunens mange forskellige data til tidlig opsporing af udsatte børn. Ideen var at sammenholde risikofaktorer fra kommunens forskellige afdelinger for tidligt at identificere og hjælpe udsatte børn. Kommunen fik afslag på frikommuneprojektet, men projektet satte gang i en række etiske overvejelser og en debat om grænser og begrænsninger for datadrevet ledelse, som kommunen har lært en masse af.

Alligevel er Thomas Berlin Hovmand glad for, at vi ikke skal tale tidlig opsporing i dag, for datainformeret ledelse er så meget mere end det i Gladsaxe Kommune.

- Vi har været ude at afsøge nogle grænser med projektet om tidlig opsporing, men vi har først og fremmest prøvet os frem baseret på de behov de faglige leder ser for bedre data. Det er blevet en arbejdsform og metode, som går på tværs af kommunens forvaltningsområder, og som rækker langt udover det enkelte projekt. Min drøm er, at vi på længere sigt vil kunne give borgerne en langt mere individualiseret og skræddersyet service, når vi

får bedre data på, hvad der virker og ikke virker i kommunens indsats, siger Thomas Hovmand Berlin.

Ændrer politisk arbejdsform

Politikerne har bakket arbejdet og investeringen i datadrevet ledelse op, men de har ikke været styrende i processen indtil videre, det er vokset frem decentralt. Det er først nu politikerne selv får adgang til maskinrummet. De vil fra efteråret få deres eget politikercockpit med realtidsdata på kommunens strategi og data fra andre områder, som politikerne har udvist særlig interesse for. Det er for eksempel sygefravær og status for anlægsprojekternes færdiggørelse og økonomi.

- Politikerne vil få flere data og mere viden stillet til rådighed, forklarer Thomas Berlin Hovmand.

- Vi ved ikke endnu, hvilke nye indsigter og indsatser det vil medføre, og hvordan det vil påvirke den politiske beslutningsproces, når politikerne får adgang til data samtidig med os i forvaltningen, siger Thomas Berlin Hovmand ærligt. Det er en ny måde at arbejde på.

Direktøren forklarer, at selvom Gladsaxe var blandt de første til at arbejde med datadrevet ledelse, så er den politiske involvering og debat kun lige begyndt. Det er stadig nyt, men alligevel tøver Thomas Berlin Hovmand ikke med at opfordre andre kommuner til følge samme vej.

- Kommunerne kan ikke nøjes med at kopiere en algoritme fra en anden kommune, de er nødt til at få erfaringerne selv og tage debatten om anvendelsen af data som ledelsesredskab i netop deres kommune.

Kom i gang med datadrevet ledelse

Gladsaxe var en af de første kommuner til at investere i datadrevet ledelse. Thomas Berlin Hovmand, direktør i Gladsaxe Kommune, har stået i spidsen for projektet og deler sine erfaringer og anbefalinger til de kommuner, som skal til at gå i gang:

- **Start forfra:** Det er vigtigt at gøre sig sine egne erfaringer i kommunen og give plads til at eksperimentere. Vi brugte ikke tid på en stor forkromet strategi i Gladsaxe, men valgte et par pilotprojekter til at starte med, og så blev vi klogere undervejs.
- **Invester i kompetencer:** Det er væsentligt, at kommunen bliver dygtigere til selv at forstå, bruge og anvende data. Derfor råder jeg til at ansætte de nødvendige kompetencer inhouse. I Gladsaxe ansatte vi fra starten tre dygtige og nyuddannede dataspecialister, som var fulde af energi og entusiasme.
- **Mærk det på egen krop:** Vi kan fortælle, hvilke it-programmer vi har haft gode erfaringer med undervejs, og vi kan fortælle om spektret af dilemmaer, som vi er stødt på i processen med at samle og analysere data, men andre kommuner kan ikke kopiere vores løsning og algoritme en-til-en. De er nødt til selv at tage stilling og få diskussionen af dilemmaerne i deres kommune.
- **Tværgående organisering:** Der er brug for at arbejde på tværs af kommunen for at finde nye tilgange til data og udvikle bedre analyser på tværs. Derfor har vi samlet vores analytikere på tværs af forvaltningsområder et par dage om ugen sammen med vores dataspecialister.
- **Ledelse fra toppen:** Det er helt afgørende, at arbejdet med data er forankret i direktionen - dels er der en række etiske og ledelsesmæssige dilemmaerne, men der er også behov for en løbende prioritering af ressourcer. Så ledelsesopgaven er både strategisk og operationel.

Hvad er datadrevet ledelse?

- Datadrevet ledelse er brugen af data som grundlag for at tage bedre beslutninger med henblik på at levere en bedre eller billigere service til borgerne.
- Datadrevet ledelse bliver også omtalt som datainformeret ledelse for at understrege ledelsens ansvar for anvendelsen af data og for de efterfølgende beslutninger.
- Det er især anvendelsen af data, som adskiller datainformeret ledelse fra målinger og KPI'er i New Public Management. Datainformeret ledelse fokuserer på læring, mens New Public Management især ser data som et middel til at måle og kontrollere, om bestemte mål er opnået. Balancen er hårfin, og datainformeret ledelse kan nemt tippe mod New Public Management, hvis adgangen til data får ledere og politikere til at lave for mange mål og målinger eller tillægge data afgørende betydning, selv om de kun dækker en del af det samlede målbillede.

"I provinsen kan du kun snyde et folk én gang"

Han er ud af en familie, hvor man diskuterer og arbejder meget, hvor man selv betaler sit kørekort, hvis man ryger, og hvor man skal sige sandheden. Kom med bagom borgmester Ole Vive (V), der fører familiens traditioner videre med en humoristisk og selvironisk tilgang til livet. For kedeligt - det må det ikke blive.

bagom borgmesteren

Af Hanne Korvig
hanne@kommunen.dk

Han er frisk og veloplagt til interview. Eller så veloplagt som man nu kan være, når man lige har fået fjernet en bandit af en visdomstand,

der var kastet ind med en skovl, og som var begyndt at blive dårligt selskab for de andre tænder. Tanden har efterladt et ømt krater, som Ole Vive (V) dulmer med Panodiler.

Men så er der heller ikke mere i det, siger han. Ikke, at Ole Vive vil kalde sig selv for en tough guy, men han lider bestemt ikke af *man flu* - den

berømte mandeinfluensa, hvor mænd har tendens til at overdramatisere symptomerne.

- Jeg tror, det er en myte, og i øvrigt har jeg bare et godt helbred. Jeg har højst haft ti sygedage på arbejdsmarkedet, fortæller han. Vel vidende, at han en stor del af sit arbejdsliv har kunnet arbejde hjemmefra, og så kan man jo nemt køre på, selvom man er lidt snottet, som han siger.

Til gengæld har Ole Vive ingen problemer med at være *tough far* over for sine tvillinger. De er netop blevet 18 år, fortæller han til den blå bog. Og har fået kørekort. Men kun den ene har fået betalt det af farmand, fortæller han med et grin.

Holder man sig fra tobaksrøg og snus, så får man betalt kørekortet. Og det har tvillingerne vidst, siden de var små. Der lyder da heller ingen beklagelser fra den rygende tvilling, der selv må op med læderet. Havde det været tilfældet, ville Ole Vive ikke vakle et sekund. For en aftale er en aftale.

- Det er bare sådan her; har man råd til tobak, har man også råd til at betale sit eget kørekort, siger han

Tobaks-traditionen har Ole Vive med sig hjemmefra. De var fire søskende. To af dem fik betalt kørekortet. To af dem gjorde ikke. Ole Vive fik sit betalt.

-Jeg begyndte aldrig at ryge, men det var nu mest fordi, jeg var for nærig til at betale for tobak, griner han afslappet.

Stolt af de unge

Ole Vive er i det hele taget en mand, der tager det afslappet, når det gælder ungdommen, som han nægter at pege fingre ad.

Der er ingen formaninger eller fordømmelse at spore hos ham. Heller ikke, når talen falder på de unges forbrug af snus, der efter hans mening, blomstrede op efter den norske ungdoms tv-serie "Skam", der lagde landet ned for nogle år siden.

- Nutidens unge er langt mere lovlydige og fornuftige end både din og min generation var, siger han.

Også selvom danske unge gang på gang tager Europa rekorden i druk, så preller det af "som vand på en gås" på Ole Vive.

"Jeg har lært, at man skal indrømme sin fejl. Og jeg har lært, at hvis man gør det, så bliver man også tilgivet."

- Danske unge skammer sig ikke over at drikke, og derfor fortæller de ærligt om deres alkoholvaner; modsat unge fra lande, hvor alkohol er mindre socialt accepteret. Så mon ikke det går lige op?, siger han.

Man skal heller ikke komme og insinuere overfor Ole Vive, at det er de unge, der lige nu tonser rundt og på uansvarlig vis forhøjer antallet af corona-smittede. I hvert fald ikke, når han skal tale ud fra egen andedam. Her er udfordringen at være nabokommune til Ringsted og corona-udbruddet på slagteriet der.

- Langt de fleste coronatilfælde vi har, er relateret til slagteriet. Flere af de ansatte bor jo i Faxe Kommune. Jeg har ikke haft behov for at løfte pegefingre overfor nogen af vores borgere. De har alle sammen taget det meget seriøst - også de unge, siger han og tilføjer resolut:

- Jeg er stolt af vores unge. Punktum.

Vælgere, vægt og vandrør

Ole Vive er også stolt af, at han blev borgmester i 2018. Og glad. Og ydmyg over at det lykkedes ham. Ham, der har boet i kommunen siden, han var otte måneder gammel. Ham, der har været ejendomsmægler i kommunen og kender lokalbefolk-

Ole Vive (V) er en festlig og humoristisk fyr, der er glad og ydmyg over, at hans som hjemmefødning i Faxe Kommune, har fået borgerne som sin chef. Og så selvom han skal lægge låg på sig selv, når det gælder humor og ironi. Her er borgmesteren knipset på en mark i Rønnede i august. Foto: Faxe Kommune

ningen og egnen som sin egen bukselomme. Og i dag tjener han så kommunens borgere, hvilket i bund og

"I provinsen kan du kun snyde et menneske én gang, og det kan du altså ikke leve af, det er simpel logik."

grund er dét, rollen som borgmester handler om, siger han. At tjene borgerne. Og tjener-rollen passer Ole Vive rigtig godt. - Som borgmester refererer jeg til byrådet, men det er borgerne, vælgerne, der er min chef, siger han.

ikke har hund længere. Dét kan, indskyder Ole Vive, så også ses lidt på figuren. Og det skal helst ikke blive værre, siger han og kommer til at tænke på sidst, han så sig selv på tv, hvor han måtte spørge sig selv om, hvor mange kameraer, der egentlig havde været på? For ét kamera lægger jo kun 10 kilo på! Løbeture eller ej. Ole Vive kommer sjældent

"Jeg begyndte aldrig at ryge, men det var nu mest fordi, jeg var for nærig til at betale for tobak."

hjem og er vred eller ked af det over noget med arbejde, fortæller han. Han drøfter heller ikke sit arbejde med kæresten Signe, for hun interesserer sig overhovedet ikke for politik. I stedet bruger han, som mange andre, sine nærmeste kolleger, når han skal vende politiske udfordringer og sager. Og så taler han med sin storebror. Ikke sager, for de fører tilbage til personer, pointerer Ole Vive. Men han bruger ham meget til at diskutere dilemmaer med og høre hans syn på det, der sker ude i virkeligheden. - Et borgmesterkontor er trods alt ikke hele verden. Det er vigtigt at lytte til vandrørene. Min bror er et af mine vandrør.

Sig sandheden Hjemme i Ole Vives barn-domshjem blev der også diskuteret - højlydt. - Det kunne godt være en mundfuld at komme til mid-dag hjemme hos os. Det kørte på de høje nagler. Nogle gange så meget, så man skulle tro, vi kunne slå hinanden ihjel, griner Ole Vive. Ofte måtte leksikonet afgøre diskussionerne. Det blev flittigt brugt i familien, fordi de var så påståelige alle sammen, fortæller han. Ole Vive er den yngste i søskendeflokken, så hans forældre var udlærte som forældre, da han kom til. -Altså, hvis min ældste søster slugte en enkrone, så røg de på skadestuen med hende med det samme, men hvis jeg havde slugt en, så var det blevet trukket fra mine lommepege, siger han. Man ser ofte, at den yngste i en børneflok går sine egne karrierveje, men Ole Vive gik i sin fars fodspor. Først som ejendomsmægler og siden som bankmand. Hans far fik sin egen ejendoms-

mæglervirksomhed i 1982. Den solgte han for to år siden, men han er stadig aktiv som ejendomsmægler. Og i år fylder han 80 år. Kendetegnende for Ole Vives forældre har været, at de altid har arbejdet meget. Og engageret sig i både foreningsliv og politik. Faderen sad 12 år i den lille Faxes Kommunes byråd. **Hvilke værdier og mønstre har du taget med dig hjemmefra?** - Engagement, arbejdsomhed, og at sige sandheden. Jeg har lært, at man skal indrømme sin fejl. Og jeg har lært, at hvis man gør det, så bliver man også tilgivet. Derfor tror Ole Vive heller ikke meget på rådet, der hedder: benægt, benægt, benægt - som nogle praktiserer. Men han kender det godt. Og rigtigt godt fra politikkens verden. - Jeg tror, det skyldes den tsunami af spindoktorer, der er kommet på banen - også til vores ministre. Det er ikke nødvendigvis positivt for demokratiet, siger han. **Har du selv prøvet at fejle?** - Selvfølgelig har jeg det. Ubetinget. Jeg er ingen helgen. Mine børns mor og jeg er for eksempel gået fra hinanden. Selvom det var et ukompliceret brud uden store konflikter, og hvor vi var enige om, at voksne skal være voksne, så var det jo ikke luttet lagkage, og der har da været kameler, der skulle sluges af og til i den forbindelse. - Det evigt ufejlbarlige det lader jeg kirken om. **Og der kommer du ikke?** - Nej, der kommer jeg ikke. Jeg betragter mig som kristen, men jeg er ikke udøven-de i det felt. Det lader jeg min bror om. Han er formand for det lokale menighedsråd, siger han og griner.

Gider ikke selvhøjtidelighed Selvom han ikke er nogen helgen, er det ret nemt at være Ole Vive, spørger du ham selv. Han betragter sig selv som et ukompliceret menneske. Han har ikke et hoved, der kværner eller roder med mange bekymringer. Han er også nem at snakke med, nem at gå til. Men han har også fået en god opvækst med støtte og opbakning hjemmefra, og det forpligter selvfølgelig at være så privilegeret, siger han. Det er et overskud, der med andre ord, skal bruges på at hjælpe dem, der har det svært. De svage. Hvilket han arbejder på som borgmester. **Lykkes det?** - Det håber jeg da virkelig. Til gengæld lykkes det ikke så godt med at være nærværende på hjemmefronten eller få set nok til vennerne. Det er et højest forudsigeligt vilkår som travl borgmester;

Foran borgmesteren – de fremadskuende spørgsmål

Hvad kan du blive bedre til som chef?
At være mere inddragende. Men det kan være svært, fordi man som borgmester ofte er to måneder længere fremme end byrådet.

Hvad kan du blive bedre til i dit privatliv?
Udover at være mere nærværende, kunne jeg blive bedre til at hjælpe med det praktiske. Altså jeg kunne jo lade være med at læse hele søndagsavisen og i stedet hjælpe til i haven. Det ville dog ikke være nogen fornøjelse.

Hvad er ikke sket i dit liv, som gerne må ske?
Total økonomisk uafhængighed.

Hvad vil du gerne huskes for i din kommune?
At der har været vækst og udvikling. At mange ting blev afsluttet.

Hvad bliver de sidste ord fra dig (i dette liv)?
Vi ses!

alligevel giver det dårlig samvittighed. - Mine venner ringer altid til mig, ikke omvendt. Og ja, jeg har da tænkt på, om de holder op med at ringe en dag. Jeg må til at tage mig selv i nakken, siger han. **"Som borgmester referer jeg til byrådet, men det er borgerne, vælgerne, der er min chef."**

Heldigvis er Ole Vive så kendt for at være vældig festlig, når han så møder op. Han sparker gerne gang i festen og holder sig ikke tilbage med at klæde sig ud, hvis det skal til. *Hvordan skal man være, hvis man skal være din ven?* - Man skal være ærlig. Og så skal man ikke være selvhøjtidelig. Jeg gider ikke at

bruge min tid på selvhøjtidelige mennesker. Humor og ironi er en stor del af Ole Vives personlighed. Men som borgmester arbejder han på at skrue ned for den ironiske side, og det gør han gerne. - Man kan meget let misforstå ironi, og det duer ikke, hvis det støder eller sårer folk, for det er jo slet ikke min mening, siger han. *Hvordan kommer din humor til udtryk? Har du et eksempel?* - Jeg har altid slået meget op på Facebook, også vittigheder. Og nogle måneder efter, at jeg var blevet borgmester og havde haft fødselsdag, lavede jeg et takke opslag til venner, familie og seksuelle relationer for alle deres chauvinistiske og sexistiske hilsner i anledning af min fødselsdag. Den fangede P4, som tog den op i et interview med mig. Det var selvfølgelig sjovt. Altså, jeg synes, det er sjovt, men det er ikke alle, der synes, det er sjovt, så derfor har jeg også modereret opslaget lidt siden. Jeg vil gerne udvise omtanke, siger han og tilføjer med lidt hjerteblod: ”Men livet må heller ikke blive for kedeligt. Det skal være sjovt at leve.”

Blå bog

- ▶ Ole Vive (V), 44 år.
- ▶ Borgmester i Faxe siden 2018.
- ▶ Uddannelse: Bankuddannet, ejendomsmægler, valuar.
- ▶ Bor sammen med Signe.
- ▶ Har tvillinger på 18 år fra et tidligere forhold.

Frederikshavn forvandler skrot

Cirkulær økonomi og genbrug i den helt store skala skal trække nye virksomheder, nye arbejdspladser og nye borgere til landets nordligste kommune. Det strategiske samarbejde mellem kommunen, erhvervslivet og fagforeningerne kan fremvise de første meget synlige resultater.

o gigagenbrug

Af Bruno Ingemann
bruno@kommunen.dk

De er umulige at overse og er meget synlige resultater af en fælles indsats af mange aktører fra kommune over erhvervsliv til fagforeninger.

Vi kigger fra erhvervsdirektør Niels Bay Christensens kontor på 1. sal i Kattegatsiloen på havnen direkte

ud på to store boreplatforme, som er sejlet ind til Frederikshavn for at blive skilt ad og genbrugt: Tyra Øst rager 50 meter op og vejer sammen med Tyra Vest 14.000 ton.

Frederikshavn skal være Recycling City, et sted, hvor skrot bliver til nye ressourcer.

- Vi siger "fra affald til råvarer", forklarer Niels Bay Christensen.

Firmaet Modern American Recycling Services, M.A.R.S., står for at skille de gigantiske konstruktioner ad og har oplyst, at næsten det hele kan bruges igen.

Niels Bay Christensen forklarer, at meget kan genbruges direkte. Det kan for eksempel være borde, stole og senge fra beboelsesplatformen, det kan være sikkerheds- og redningsudstyr, brandudstyr og generatorer. Selve stålet fra konstruktionen kan smeltes om og blive til nyt stål.

Boretårne, computere og arbejdstøj

Genbrug af boreplatforme fra Nordsøen er et eksempel på begrebet cirkulær økonomi og en understregning af Frederikshavns ambition om at etablere sig som "Recycling City".

For 20 år siden overtog kommunen havnen fra staten. Prisen var tæt på 300 mio. kr. Siden er der investeret næsten en mia. kr. i udvidelse af havnen. For mange er kendskabet til Frederiks-

"Pas på med ikke at hakke jeres område ned, for så kigger investorerne ikke jeres vej."

Birgit Hansen (S), borgmester, Frederikshavn

havn havn sandsynligvis knyttet til ferie- og weekendture med færge til og fra Sverige og Norge, men fremover vil det i lige så høj grad være skrot, som vil tegne billedet.

Meget af det vil være skrot fra olieudvindingen i Nordsøen. Ekspert i den britiske brancheorganisation Oil and Gas Industry Association vurderer, at der de næste år skal fjernes 1,2 millioner ton materialer fra havoverfladen og 660.000 under.

I det lys er de første skrottede boretårne på samlet 14.000 ton, som allerede står på havnen, småting. Men de

giver arbejde til 150 mand i et halvt år, og erhvervsdirektør Niels Bay Christensen slår fast, at der vil være mange flere arbejdspladser i ophugning af skrot fra Nordsøen i årene fremover.

Der er mere i begrebet Recycling City. I kommunen findes også virksomheden Easy Recycle, som for nylig har fået opgaven med at genanvende al it-udstyr fra Region Midtjylland og virksomheden Toil 'n' mail, som fremstiller arbejdsbeklædning med genbrugsmaterialer.

Erhvervsdirektøren peger på, at der måske kan skabes flere genbrugsvirksomheder og nævner konkret kommunernes brugte it-udstyr, fiskernes trawl og landmændenes plastik, som bruges til at pakke halmballer ind i.

Træls baggrund

Det tog fem år at få den amerikanske skrotvirksomhed Mars til at etablere sig i Frederikshavn, og det krævede en samlet indsats af flere parter.

I Frederikshavn har kommunen indgået en kontrakt med erhvervslivets organisationer. Tre lokale foreninger er samlet i erhvervsrådet, som driver erhvervskontoret, hvor Niels Bay Christensen er direktør. Kommunen betaler 4,5 mio. kr. årligt til erhvervskontoret.

Fagforeningerne indgår som en tredje part i samarbejdet om erhvervsudviklingen, og deres fælles indsats kom i gang på en træls baggrund, nemlig lukningen af Danyard værftet i 1999. Det var byens og kommunens stolthed og helt store arbejdsplads, der var begyndt som Frederikshavn Værft i 1870.

Borgmester Birgit Hansen (S) fortæller, at parterne blev enige om at definere fire vækst-spør:

Det maritime. Der er 10 havne og en stor statshavn i kommunen.

Fødevarer. Der er 24 forarbejdningsvirksomheder inden for fiskeri og et stort svineslagteri i kommunen.

Der er godt gang i genbrug af i den store skala på havnen i Frederikshavn. Her er to skibe fra Royal Arctic Line, der skal recycles på Recycling værftet JATOB. I baggrunden Tyra Øst og Tyra Vest på Recycling værftet M.A.R.S.
Foto: Erhvershus Nord

til nye job

Turisme. Det siger sig selv med Skagen som en del af kommunen, men der er meget andet at byde på i landets nordligste kommune. Energi. Der er tæt til havet og motorvejsnettet ned gen-

nem Europa, og mange af dem, der havde arbejdet på værftet, kan også arbejde med store energianlæg. - De fire vækstspor arbejder vi sammen med erhvervshuset og fagbvæge-

sen på. Vi har bevidst arbejdet med at udvide havnen i Frederikshavn for næsten en mia. kr. Vi har plads til ophugning og skrot, siger Birgit Hansen.

Borgmesteren slår fast, at udviklingen ikke kom af lyst, men af nød:

- Det har været nødvendigt, fordi vi fik de der tærsk, da værftet lukkede. Vi skal ikke være kendt for at være dem, der går i træsko og kører med trailer, vi er nødt til at være nogen, der er med på vognen.

Frederikshavn er landets nordligste kommune og rent geografisk kvalificeret til betegnelsen udkantskommune, men det vil Birgit Hansen ikke høre tale om:

- Vi trækker aldrig udkantskortet, det gider vi ikke. Vi siger: "kig den her vej, vi har plads, vi har masser af kompetencer, vi er tæt på lufthavn i Aalborg". Det andet giver kæmpe bagslag.

Hun slår også fast, at medarbejderne i kommunen gør sig store anstrengelser for at hjælpe nye virksomheder ind:

- Vi har aldrig råd til at sige nej til en erhvervsmand.

Hun fortæller om en virksomhed, som laver lakseopdræt på land, og som netop er etableret i Skagen:

- De har 20 arbejdspladser med, så vi starter med at sige: "det lyder godt nok spændende".

Hvad kan andre lære af Frederikshavn?

-Det der med at rykke sammen i bussen. Vi bruger meget mere energi på at stå sammen om at skabe flere arbejdspladser. Vi er holdt op med at bruge alle vores møder på at fortælle hinanden, hvor tossede vi hver især er, men bruger energi på at rykke ud over rampen.

- Pas på med ikke at hakke jeres område ned, for så kigger investorer ikke jeres vej, lyder rådet fra Frederikshavns borgmester.

Tro, håb og erhvervsudvikling

På erhvervskontoret i Kattegatsiloen taler Niels Bay Christensen som en direkte forlængelse af borgmesteren:

- Vi ønsker i Frederikshavn Kommune at gøre alt, hvad vi kan for at skabe vores egen udvikling frem for at gøre os til offer for en samfundsstrukturudvikling.

Han har fundet et par slides frem og viser en, hvor der står, at hvis befolkningstallet ændrer sig med 4000 borgere, så ændrer økonomien sig med mindst en mia. kr.

- Og det er både op og ned, og det går direkte i jobskabelsen. Så man kan ikke lave en erhvervsudviklingsstrategi uden at have en samfundsudviklingsstrategi, tilføjer han.

Niels Bay Christensen fortsætter med at forklare, at kommunen laver 'paraplyen', som har afsæt i den samfundsøkonomiske vækst. Og den hviler på tre pæle:

Befolkningsudvikling. Den er kernen i økonomien, for

Erhvervsdirektør i Frederikshavn Kommune, Niels Bay Christensen: - Vi er stoppet med "tro, håb og erhvervsudvikling".
Foto: Frederikshavn Kommune

"Vi skal ikke være kendt for at være dem, der går i træsko og kører med trailer, vi er nødt til at være nogen, der er med på vognen."

Birgit Hansen, borgmester, Frederikshavn

når flere flytter til kommunen, skal der bygges flere huse, og det sætter gang i investeringerne, og huspriserne stiger.

Uddannelse. Der er en direkte sammenhæng mellem tilstedeværelse af uddannelse og økonomisk vækst. Uddannelse er den største mobilitetsfaktor, især blandt unge.

Jobskabelse. Når man i voksenalderen flytter, er jobbet ikke den eneste årsag, men den udløsende faktor.

- Og de hænger sammen. For skaber vi job, skal vi også have befolkning til dem, og de skal også have den rigtige kompetence. Og uddannelser kan tiltrække befolkning, men de er også forudsætning for job.

Niels Bay Christensen forklarer videre, at ovenstående ikke er opgaver, som erhvervslivet skal løse.

- Men det er vigtigt, at erhvervet ved, hvad det spiller ind i.

Og derfor satser man i Frederikshavn på at udvikle uddannelser, som passer til området. Det har blandt andet ført til en etårig uddannelse målrettet fødevarerindustrien inden for fiskeriet. Uddannelsen kaldes "fishtec".

Niels Bay Christensen fortæller, at man i Frederikshavn "toner" eksisterende

uddannelser, fordi konkurrencen med Aalborg som uddannelsesby er for hård, når det gælder traditionelle uddannelser. Eksempelvis bliver en elektrikeruddannelse til en uddannelse til "maritim-elektriker", et område med over 600 job i lokalområdet. Og det betyder at Frederikshavn kan tiltrække unge fra hele landet.

På samme måde har det lokale gymnasium og maskinmesterskolen sammen udbudt en maritim student, som er en studentereksamen med maritimt indhold med unge fra hele landet.

I det hele taget gør kommunen og erhvervslivet en dyd ud af nødvendigheden, satser på sin unikke placering ved havet og vender det til en fordel.

Erhvervsdirektør Niels Bay Christensen siger det således:

- Vi er stoppet med tro, håb og erhvervsudvikling. Nøglen til succes er at bygge på fakta, viden og analyse. ●

Frederikshavn Havn

- ▶ Blandt Danmarks ti største havne og omfatter færgenhavn, fragthavn og en alsidig serviceindustri.
- ▶ Den største færgenhavn imellem det europæiske kontinent og Skandinavien, og havnen er udgangspunktet for færgetrafik til og fra Göteborg, Oslo og Læsø.
- ▶ Råder over i alt seks kilometer kajer. I alt dækker havnen et samlet areal på 1.710.000 m² hvoraf vandarealet udgør 540.000 m². Vanddybden i havnen er mellem syv og otte meter.
- ▶ Har ca. 4.500 årlige skibsanløb, heraf 3.900 færgelanløb med 1,8 mio. passagerer, 350.000 personbiler, 168.000 lastbilenheder, 2.500 busser og en samlet godsmængde på 2,45 mio. ton

Kilde: Frederikshavn Havn

Danmarks kommunevåben

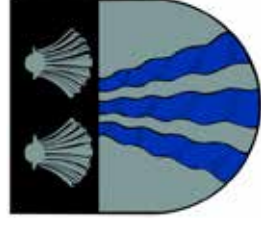
Albertslund

Allerød

Assens

Ballerup

Billund

Bornholm

Brøndby

Brønderslev

Dragør

Egedal

Esbjerg

Fanø

Faaborg-Midtfyn

Favrskov

Faxe

Fredensborg

Fredericia

Frederiksberg

Frederikssund

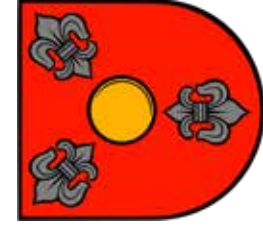
Furesø

Gentofte

Gladsaxe

Glostrup

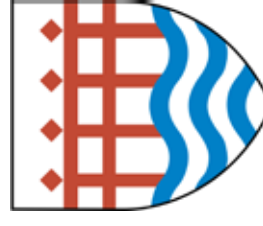
Greve

Gribskov

Guldborgsund

Haderslev

Halsnæs

Hedensted

Helsingør

Herlev

Herning

Hillerød

Hjørring

Holbæk

Holstebro

Horsens

Hvidovre

Høje-Taastrup

Hørsholm

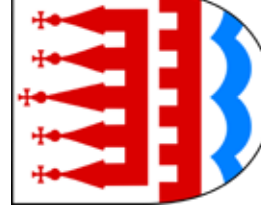
Ikast-Brande

Ishøj

Jammerbugt

Kalundborg

Kerteminde

Kolding

København

Køge

Langeland

Løjre

Lemvig

Lolland

Lyngby-Taarbæk

Mariagerfjord

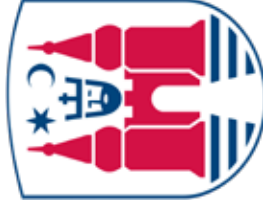
Middelfart

Morsø

Nordfyns

Nyborg

Næstved

Odder

Odense

Odsherred

Randers

Rebild

Ringkøbing-Skjern

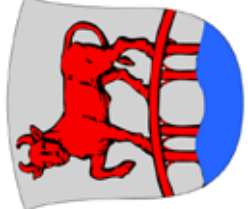
Ringsted

Roskilde

Rudersdal

Rødovre

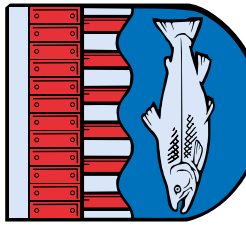
Samsø

Silkeborg

Skanderborg

Skive

Slagelse

Solrød

Sorø

Stevns

Struer

Svendborg

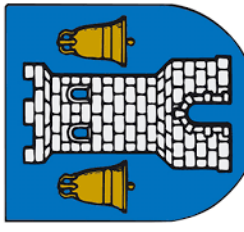
Syddjurs

Thisted

Tønder

Tårnby

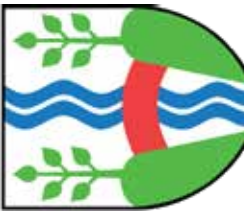
Vallensbæk

Varde

Vejen

Vejle

Vesthimmerland

Viborg

Vordingborg

Aabenraa

Aalborg

Aarhus

Ærø

4 KOMMUNER
UDEN
KOMMUNEVÅBEN

Kommunen.

Politik fra rødderne

DK

Rigsarkivets heraldiker: Kommuner misforstår ofte deres våbenskjold

Ronny Andersen er heraldisk konsulent og arkivar i Rigsarkivet. Før sin nuværende stilling var han våbenmaler og stod blandt andet bag nogle af de nye kommunevåben omkring strukturreformen i 2007. De våben udtaler han sig dog ikke om i denne artikel.

Foto: Ivan Riordan Boll, Ritzau Scanpix

Kommunevåben er stadig relevante i det 21. århundrede, for de kan opdateres til nutidens trends. Men det glemmer flere kommuner, mener Ronny Andersen, heraldisk konsulent i Rigsarkivet.

o kommunevåben

Af Christian Olesen
christian@kommunen.dk

I Rigsarkivets bygninger på Slotsholmen sidder Ronny Andersen. Han er heraldisk konsulent og en af landets fremmeste eksperter i våbenskjold og kommunevåben.

- Kommunevåben er stadig en stor del af kommunernes identitet. I hvert fald i de fleste tilfælde. Bag ligger en 800 år gammel tradition og en kulturhistorisk ballast bygget på heraldikkens væsen, siger Ronny Andersen.

Heraldik er læren om våbenskjold, og 94 kommuner har et kommunevåben, som de bruger på hjemmesider,

kloakdæksler og brevholder.

De fleste nyere våben kom til omkring de to kommunalreformer, mens de ældre har rødder i middelalderen. Dengang blev købstæder til delt et segl, og motiverne derfra blev senere overført til byvåben og kommunevåben, som i dag pryder rådhus og andre offentlige bygninger.

- De gamle kommunevåben er mere komplicerede, end et rent våbenskjold er i dag, netop fordi de opstod som segl. Segl har den egenskab, at de skal være svære at eftergøre, fordi det er et ægthedsbævis. Så gamle våben kan have en relativ tung stil, som er svær at bruge på apps

og hjemmesider, siger Ronny Andersen.

Kommuner misforstår

Nogle kommuner holder stadig fast i de gamle tegninger, men flere har også droppet våbenskjoldet til fordel for en enklere logoversion inspireret af våbnets motiv. Så bliver det gamle kommunevåben kun hevet frem til særlige lejligheder.

- Det kan man selvfølgelig gøre, men det er en misforståelse af heraldikken. Et våben kan tilpasses den brug, det nu skal have. Der er ikke nogen modsætninger mellem god grafik og god heraldik. Tværtimod, siger Ronny Andersen. Kommunerne misforstår nemlig, hvad et kommunevåben er.

Et våben er ikke selve tegningen, men idéen bag skjoldet. Derfor er de gamle tegninger egentlig ligegyldige, og man kan snildt designe et våbenskjold til nutidens trends. Så længe designet passer til beskrivelsen af det gamle skjold.

- Et våben er kun fastsat i det, der på fagsprog hedder blasoneringen - beskrivelsen af våbenet skrevet ned i ord i kommunevåbenregistret.

"Hvis man vil bruge et våbenskjold, skal man respektere kunstarten, der ligger bag. Ellers kan man lige så godt lade være med at have det."

Men det trives gevaldigt ude i kommunerne, at man tror, man ikke må røre ved den gamle tegning.

Bornholms blasonering lyder fx: En tobenet, hornet lindorm (drage) i guld med løftede vinger i blå felt. Så hvis man vil nydesigner våbenet, behøver kommunen ikke at kigge på den gamle tegning, men skal bare overholde beskrivelsen.

- Hvis du sætter et logo i et skjold, bliver det ikke et våbenskjold. For man skal overholde heraldikkens præmisser, hvis man vil udnytte den signalværdi, et våben kan være med til at sende, siger Ronny Andersen.

Og det er faktisk svært at designe et kommunevåben.

De strenge regler

Kommunevåben skal godkendes i kommunevåbenregistret, og det kræver, at man overholder heraldikkens regler og normer. Dem håndhæver Ronny Andersen.

- Først og fremmest gælder heraldik om at gøre det enkelt. Solrøds våben er et godt eksempel på noget let aflæseligt. Men nogle af de ældre købstadsvåben er måske mindre velegnede, fordi motivet stammer fra de gamle segl.

Og så er der farverne. I heraldik findes sort, rød,

"Hvis du har en løve, overdriver du størrelsen på klørerne, gabet og manken."

grøn og blå. De skal ligge op af metallerne guld og sølv (ofte vist som gul og hvid). Alle andre farver er som udgangspunkt forkerte.

- Det handler om kontrast. Man har lettere ved at se, hvis der er kontrast mellem farve og metal.

Mange kommunevåben har dyr eller fabeldyr som motiv, og her sætter kun fantasien grænser. Men der er regler for, hvordan motivet skal vises.

- Man har ikke naturalisme, så figurer skal være som en god karikatur. Du fremhæver det, der kendetegner en figur. Hvis du har en løve, overdriver du størrelsen på

Vardø kommunevåben. I dag bruger kommunen en forenklet version.

Foto: Varde Kommune

Ved kommunalreformen i 2007 blev farverne blå, hvid og grøn populære, og syv nye våbenskjold gjorde brug af dem. Farvekombinationen symboliserer en landkommune med højt til loftet og adgang til vand og natur.

- Det er ikke så unikt i Danmark, hvor langt de fleste kommuner har en eller anden form for grænse til vand og et grønt område. Man skal fremhæve det unikke, frem for det alle andre har - fx. noget i kommunens historie, siger Ronny Andersen.

Respekt for kunsten

Til slut er der tale om god heraldisk smag.

- Det er svært at forklare for udenforstående, for det er et spørgsmål, om man har forstået heraldikkens væsen. Når man har set meget god og dårlig heraldik, kan man se, hvornår noget fungerer, og hvornår det ikke gør. Også selvom det for andre ser fuldstændig ens ud.

Ronny Andersen tager reglerne gravalvorligt. Derfor mener han også, at kommunerne bør tage historien på sig.

- Man følger en 800 år gammel tradition, og historien skal man tage med, når man laver et våbenskjold. Hvis man vil bruge et våbenskjold, skal man respektere kunstarten, der ligger bag. Ellers kan man lige så godt lade være med at have det.

klørerne, gabet og manken (som Varde red.). Du gengiver det, der definerer figuren. Hvis det er et træ, har det store rødder og kraftige blade, så man kan se, hvilken træsort der er tale om.

Trends og traditioner

Røde borge går igen på kommunernes våbenskjold, og mange har fugle, fisk eller kronhjorte. Flere bruger også skibe, eftersom Danmark er rig på kystbyer og var en søfartsnation. Men det er vigtigt at skille sig ud.

- Her har Fanø et fremragende våben, som fortæller noget om kommunens historie. Den traditionelle løsning vil være et skib, men her tænkte man kreativt og fremhævede kommunens tilknytning til havet med to søheste, siger Ronny Andersen.

Manden bag det gode design: Våbenskjold giver en myndighed, som logoer ikke kan

Kommuner skal tænke sig om, før de pensionerer våbenskjoldet, mener Bo Linnemann, anerkendt grafisk designer og medstifter af designbureauet Kontrapunkt.

○ grafisk identitet

Af Christian Olesen
christian@kommunen.dk

Kommunevåben står på bygninger, brevhoveder og hjemmesider. De er kernen i kommunernes grafiske identitet, og for mange borgere er våbnet selve symbolet på kommunen, de bor i.

Derfor skal kommunerne tænke sig godt om, inden de erstatter våbnet med et moderne logo, fortæller Bo Linnemann, grafisk designer og medstifter af Kontrapunkt.

- I deres iver efter at komme væk fra våbenskjoldet, kan kommuner blive popsmarte og måske miste respekt hos borgerne som en myndighed. Hvis man forlader heraldikken (læren om våbenskjold red.), skal det gøres med en stor grad af omhu.

Bo Linnemann står blandt andet bag logoer og grafiske identiteter for DSB, Noma, Ørsted og stort set samtlige ministerier. Han har arbejdet meget med heraldik og redesignet flere kommunevåben.

- Jeg fornyer hellere end gerne. Det er et grafisk håndværk, hvor jeg prøver at få et gammelt våben til at fungere i en moderne sammenhæng. Man gør det mere grafisk homogent og enklere, siger Bo Linnemann.

I dag skal kommunevåben virke i en helt anden virkelighed, end da de oprindeligt blev tegnet. De skal kunne genkendes på små smartphoneskærme, og derfor bliver mange nu lavet enklere.

Noget værre bras

Derfor har de fleste kommuner redesignet deres våben-

skjold eller lavet et logo inspireret af det gamle skjolds motiv. Sådan nogle løsninger kan virke rigtig fint, mener Bo Linnemann.

Men der er også kommuner, som dropper våbnet og i stedet bruger et helt nydesignet logo. Det har blandt andet Frederikshavn, Struer, Sønderborg, Skive og Norddjurs gjort.

- Nogle kommuner går den kommercielle vej og agerer mere som en virksomhed end en offentlig institution. De forlader helt heraldikken og laver logoer, måske for at komme mere i øjenhøjde med borgerne, siger Bo Linnemann.

Men han mener ikke, indsatsen er gået godt.

- Disse logoer er ikke vellykkede. Man skal vide, hvad man har med at gøre, når øjet møder et logo, og de her kunne ligeså godt være alt andet end en kommune. De vil så gerne være moderne og frontrunners, men her kan man miste troværdigheden.

Hvad skal der så til, før et kommunevåben eller logo holder?

Banal historie

Man skal undgå banaliteter. For det er ikke bare grafik for grafikens skyld.

- Hvis borgmesteren ikke kan stå op på en ølkasse og forklare, hvorfor kommunens våben eller logo ser ud, som det gør, så borgerne kan spejle sig i det, så er det et dårligt logo.

Og så skal våbnet overleve tendenser og modeluner.

- Holdbarheden er nok det vigtigste parameter. Det er lakmusprøven i grafisk design. Jo, længere et logo kan holde,

jo, bedre er det lavet, siger Bo Linnemann og fortsætter:

- Det er det samme med dansk møbeldesign. Møblerne, der blev designet for 60-70 år siden, er lige så moderne i dag, som da de blev lavet, siger Bo Linnemann.

Han kan godt lide Hillerøds kommunevåben med et gyldent hjerte og krone på rød baggrund.

- Det har en kvalitet over sig. Det er super enkelt og klart, og der er ingen tvivl om, at det er en myndighed, man skal respektere. Og så har det en charme. Man kan lægge alle mulige fortolkninger ind på den måde, hjertet er formet.

Nogle steder er kommunevåben også en del af borgerens identitet. Det ser man, når lokale superligakubberne AGF og Brøndby tager våbenskjoldet til sig og bruger det i deres logo.

En evig krig

Men det er ikke lige nemt at redesigne et våbenskjold.

Ændringer skal godkendes af Rigsarkivets heraldiske konsulent, Ronny Andersen. Han sikrer, at designet overholder den oprindelige beskrivelse af våbenskjoldet, og at alle de heraldiske regler bliver fulgt.

- Her clasher grafiske designere og heraldikere nogle gange. For vi designere ser på, hvad der signaleres, hvilken historie der fortælles, og hvordan våbnet rent funktionelt virker på de forskellige kontaktflader.

Bo Linnemann har arbejdet med at modernisere våbenskjolde i mange år og finder emnet dybt fascinerende.

- Det har ofte ført til nogle voldsomme diskussioner med rigsarkivets heraldiske konsulent. Nogle følelsesladede diskussioner. Jeg synes jo, heraldikken skal bevæge sig i takt med tiden. Det nytter ikke noget at tegne skjold, som man gjorde i 1200-tallet.

Historien bag kommunevåben

- ▶ De første danske våbenskjold blev lavet i 1200-tallet. Heromkring opstår også de heraldiske normer og regler, som Ronny Andersen stadig håndhæver i dag.
- ▶ Her fik flere byer titlen af købstad. Der med fulgte en række privilegier, og som bevis fik byen et segl til at underskrive dokumenter. Seglene bar komplicerede motiver, så de var svære at efterligne.
- ▶ I løbet af de følgende år blev flere segls motiver overført til våbenskjold. De nye byvåben prydede offentlige bygninger og officielle dokumenter i købstæderne. Da de første kommuner så dagens lys, blev de kommunevåben flere steder.
- ▶ I 1880'erne samlede Indenrigsministeriet købstædernes segl sammen, og Rigsarkivets arkivar Anders Thiset skrev artikler om dem og foreslog, hvilke farver de kunne have på et våbenskjold. Det forøgede andres interesse for våbenskjold, og flere kommuner ønskede sig et.
- ▶ I 1936 blev kommunevåbenregistret oprettet, så deres udtryk kunne beskyttes. Her tegnede kunstneren Frederik Britze mange kommunevåben, og hans tegninger bruges stadig flere steder.
- ▶ I løbet af århundredet fik flere mindre kommuner også våbenskjolde, og i forbindelse med kommunalreformen i 1970 lavede man mange nye.
- ▶ Ved strukturreformen 2007 kom der nye kommunevåben til, fordi en del kommuner blev slået sammen og skulle have ny grafisk identitet. Heromkring blev mange ældre også nyfortolket.
- ▶ 95 kommuner har i dag et kommunevåben. Det er ikke dem alle, der opfylder de heraldiske regler.

Kommunevåben

- ▶ På side 22 og 23 kan du se kommunernes våbenskjold. Det er ikke alle, der er i brug, som de ser ud på opslaget. Nogle kommuner anvender i stedet enklere versioner eller logoer i den daglige brug.

Fire kommuner har intet våbenskjold

Frederikshavn, Norddjurs, Sønderborg og Læsø har fravalgt et kommunevåben. Bag beslutningerne ligger royal mystik og frygt for konflikter.

o forsvarsløs

Af Christian Olesen
christian@kommunen.dk

Danmark har rig tradition for våbenskjold, og for de fleste kommuner er skjoldet ker-

nen i deres visuelle identitet. Men enkelte kommuner har helt bevidst fravalgt et kommunevåben.

En af dem er Frederikshavn, som blev slået sammen af de gamle kommuner

Skagen, Frederikshavn og Sæby ved kommunalreformen. Hver by havde sit eget byvåben, men ved sammenlægningen mente man, at det ville skabe dårlig stemning, hvis et af våbenskjoldene blev valgt frem for de andre.

Frederikshavn ønskede heller ikke at lave et nyt kommunevåben, som andre sammenslåede kommuner lavede. I stedet konstruerede man et logo med 'Frederikshavn Kommune' i marineblå bogstaver og nogle bølgende streger under.

I Norddjurs blev kommunerne Grenaa, Nørre Djurs, Rougsø og Sønderhald flettet sammen. I stedet for at kombinere de fire gamle kommuners våbenskjolde, besluttede man sig for et nyt grønt logo med en halv kronhjort i form af djurslands kystlinje. Det kom på baggrund af en række borgerforslag.

Sådan et logo giver større design-frihed, end et våbenskjold, da et kommunevåben skal godkendes af Rigsarkivet. Med et logo er der frie rammer og ingen regler, og kommunen kan udskifte det lige så ofte, den vil.

Kongeligt skibbrud

Læsø har hverken kommunevåben eller byvåben. I stedet har man et segl, som menes at stamme fra omkring 1300-tallet. På seglet sidder Knud 4. den Hellige med scepter og rigsæble. Motivet er kommunens logo og findes også på poser med Læsø Salt.

Dets oprindelse findes i søfolks heltemod. Ifølge Læsø Museum er der to versioner af seglets historie:

I den ene strandede Dronning Margrete 1. ud for Skagen og blev reddet af læsøbo-

ere. Som tak gav hun øboerne et segl i guld.

I den anden version er det Knud 4. selv, der skænker seglet til øboerne som tak for, at de sætter deres liv på spil for at redde skibbrudne folk.

Læsø Kommune skriver, at myndighederne ved en retssag i 1668 ville have læsøboerne til at aflevere seglet til landfogeden. Det var øboerne imod. Men i 1894 købte Nationalmuseet seglet af sognerådet for 25 kr. og gav dem en kopi tilbage i metal. Kopien er siden forsvundet. o

Iltsvind: Urimeligt kun at fokusere på landbruget

Af Marie Østergaard, seniorkonsulent i Landbrug & Fødevarer
mvan@lf.dk

Den 3. september kunne man i Kommunen.dk læse, hvordan dansk landbrug ifølge professor Stiig Markager (SM) sviner så meget, at der snart "ikke længere er fisk at fange, algerne gør vandet giftigt, og badevandet mudrer til".

At vandmiljøet er presset, det er korrekt. Desværre fremføres i artiklen en række synspunkter, der snarere er rodfæstet i følelser end i fakta. Skal vi opnå et sundt vandmiljø, må vi forholde os nøgternt til, hvad vi kan observere i vandmiljøet, og gribe fat om de reelle problemer i stedet for som en automatreaktion at lange ud efter landbruget.

Iltsvind opstår som forklaret i artiklen typisk som følge af en periode med høj algevækst, der kan forårsages af høj tilførsel af næringsstoffer. Døde alger falder til bunds, og den biologiske omsætning på bunden er en iltforbrugende proces.

Lige for tiden er der kraftigt iltsvind i blandt andet Det Sydfynske Øhav og det sydlige Lillebælt, og SM peger entydigt på kvælstofudledning fra dansk landbrug som årsag. Hvad professoren imidlertid undlader at oplyse er, at ifølge beregninger fra DHI, der ligger til grund for de gældende vandplaner, kan kvælstofudledning fra dansk landbrug kun forklare henholdsvis 5,3 og 6,8 pct. af algevæksten i de to områder.

Selv hvis dansk landbrug forsvandt, ville det altså kun have meget lille betydning for algevæksten her.

Hvad angår udviklingen i kvælstofudledning fra Danmark, modsiger SM sine kolleger på Aarhus Universitet, der forestår den nationale overvågning. Udledningen er ikke steget de seneste otte år, men har i en årrække ligget stabilt.

Iltsvind og algevækst har domineret blandt andet Limfjorden i år - men årsagen skal ikke kun findes hos landbruget, mener Marie Østergaard fra Landbrug og Fødevarer. Foto: Henning Bagger, Ritzau Scanpix

SM nævner alvorlige miljøproblemer som iltsvind, algevækst, fiskedød og giftige alger og siger, at vi må "sætte ind på de faktorer, som forårsager problemerne". Men det er faktisk ikke så mærkeligt, at vi har svært ved at fastlægge, hvilke faktorer det så er. DTU Aqua har for Miljøstyrelsen netop afsluttet en analyse af, hvilke faktorer, ud over næringsstoffer og klimaforandringer, der presser havmiljøet. Analysens konklusion er kort, at der nok er andre væsentlige presfaktorer, men vi har ikke et datagrundlag, der - med den valgte metode - gør det muligt at drage nogen konklusioner. Der er altså brug for, at selve overvågningen udvikles.

Hvad angår de potentielt giftige alger, de såkaldte blågrøn-alger, må jeg mane til

besindighed. De findes rigtignok af og til ved danske kyster. De har en evne til at fiksere kvælstof fra luften og kan derfor dominere, når kvælstof i vandet er begrænset. Heldigvis kræver de en så lav salinitet, at der kun er få områder i Danmark, hvor de trives. De kan drive hertil med vandet, der bevæger sig, men vi står ingenlunde over for en invasion.

Landmændene vil gerne passe på

Danske landmænd passer godt på næringsstofferne. Der er både dårligt miljø og ringe økonomi i at tabe dem til vandmiljøet. Derfor er der en enorm vilje til at gøre kvælstofreducerende indsatser såsom anlæg af minivådområder, genskabelse af vådområder, netop på de omtalte lavbunds-jorder, og udlæg af

efterafgrøder, der opsamler de rester af næringsstoffer, der måtte være tilbage efter høst af en afgrøde.

Men vi mangler, i både debatten og i vandplanerne, en erkendelse af, at der er mange forskellige presfaktorer, og at hvert vandområde er individuelt. Løsningen er ikke "one size fits all", og svaret er ikke kun kvælstof. Skal vi i mål med en god økologisk tilstand, bliver vi nødt til at tage skyklapperne af og sætte bredt ind mod mange presfaktorer.

I vores erhverv spiller vi aktivt med, men hvis man forestiller sig, at vi kan løse problemerne i vandmiljøet alene ved indsatser mod dansk landbrug, så tager man alvorligt fejl. o

» Historisk iltsvind truer side 32

Svar på bagsidequiz om kommunevåben

1. To drager (Holstebro og Bornholm), 2. Syv fisk (Fanø, Skive, Ringkøbing-Skjern og Aabenraa), 3. Ti blå/grøn/hvide våbenskjold (Gribskov, Hedensted, Jammerbugt, Lolland, Middelfart, Nordfyns, Ringkøbing-Skjern, Slagelse, Vordingborg og Ærø), 4. 11 røde borge/kirker (Faaborg-Midtfyn, Kalundborg, København, Lemvig, Nyborg, Odense, Randers, Silkeborg, Skanderborg, Aalborg og Aarhus), 5. Fire kommuner har ingen våbenskjold (Læsø, Norddjurs, Sønderborg og Frederikshavn), 6. To superligaklubber (AGF og Brøndby IF), 7. 16 kroner (Brønderslev, Fredensborg, Fredericia, Frederiksberg, Halsnæs, Hillerød, Hjørring, Hørsholm, Køge, Lyngby-Taarbæk, Nyborg, Næstved, Odense, Ringsted, Stevn, Thisted), 8. 25 (Vordingborg, Vesthimmerland, Vallensbæk, Roskilde, Morsø, Lolland, Herning, Albertslund, Frederiksberg, Furesø, Gladsaxe, Jammerbugt, Lolland, Kolding, Morsø)

Københavns *batwoman* tjekker kommunale træer for flagermus

Inger Kærgaard er flagermusrådgiver i Københavns Kommune - en deltidstjans med aparte arbejdstider og et tæt forhold til de sky, men skattede pattedyr.

o jobkuriøsiteter

Af Morten Guldberg
morten@kommunen.dk

Er man tidligt - eller sent - på færde i en af hovedstadens parker eller kirkegårde, kan man støde på medarbejderen i Københavns Kommune med den vel nok mest kuriøse jobtitel: flagermusrådgiver.

Bevæbnet med en ultralydsscanner holder Inger Kærgaard øje med træer, hvor hun i forvejen har noteret sig sprækker, løsnet bark eller huller efter spætter, som har hakket sig et redehul til. Træet kan gemme på større eller mindre kolonier af flagermus, som i dagslys kryber sammen musestille og ude af syne for forbipasserende mennesker og dyr. Men som i natteminutterne folder vingerne ud, slår radaren til og går på jagt efter føde blandt nat-insekter i revl og krat. Et enkelt træ kan gemme på flere end 100 flagermus.

Inger Kærgaard er flagermusrådgiver. En jobtitel hun foretrækker fremfor konsulent. Danmarks 17 flagermusarter er en hjertesag for

hende, og hendes primære opgave for Københavns Kommune er at identificere flagermusenes opholdssteder.

"Flagermus foretrækker generelt usunde træer, hvor huller og sprækker er flest. Det er desværre også de træer, som er i størst fare for at blive fældet, og her skal jeg hjælpe kommunen."

Inger Kærgaard,
flagermusrådgiver

- Jeg finder træer, hvor flagermusene opholder sig, og når kommunen ved, hvor de er, kommer de ikke til at fælde træet ved en tilfældighed, fortæller Inger Kærgaard.

Flagermusen er totalfredet, og derfor må kommunen ikke fælde et træ, som huser de bittesmå natdyr. Udover at fjerne flagermusenes logi og måske forårsage deres død koster det bøder at fælde det forkerte træ, og derfor kortlægger Københavns kommunale batwoman, hvor i parkerne de har hjemme.

Foretrækker usunde træer

Flagermusene letter på fødejagt i timen efter solnedgang og vender tilbage til gemmestedet en time før solopgang. Her kredser de i sværme omkring træet, mens de afgiver pibelyde, som det menneskelige øre godt kan opfange.

Men først og fremmest fanger flagermusdetektoren, Inger Kærgaard har med sig, de ekkolod-signaler dyrene afgiver via deres fintfølede radarsystem, som tillader dem at navigere ubesværet gennem mørket.

- Flagermusene er forunderlige og opfører sig ikke altid, som man venter det eller kunne ønske sig, og det er selvfølgelig med til at øge fascinationen. De foretrækker generelt usunde træer, hvor huller og sprækker er flest. Det er desværre også de træer, som er i størst fare for at blive fældet, og her skal jeg hjælpe kommunen, fortæller Inger Kærgaard.

Dødsulykke udløste massefældning

Kunsten er at bevare flagermusenes hjem uden at skabe fare for besøgende i parker og på kirkegårde. Under en storm knækkede en gren af

Københavns Kommunes flagermusrådgiver Inger Kærgaard på morgen-rekognoscering i Østre Anlæg efter træer, som huser flagermus, og som derfor ikke må fældes.

Foto: Martin Blemsted

et træ i Fælledparken så uheldigt, at en forbipasserende blev slået ihjel, og det udløste en større fældning af gamle og til tider skrøbelige træer. Men det destruerede samtidig potentielle opholdssteder for flagermus i 800 ældre træer.

- Når man fælder et 80 år gammelt træ, tager det jo 80 år at erstatte det. For mig vil det ideelle være at plante de ældre træer til med krat eller kristtjørn, så man holder sig på naturlig afstand, fortæller Inger Kærgaard.

Hun er biolog af uddannelse og arbejder i sit hovederhverv som underviser for amerikanske studerende i blandt andet udvikling, bynatur og naturbevarelse på DIS (Study Abroad in Scandinavia), en selvejende non-profit undervisningsinstitution. Hun blev flagermusrådgiver for kommunen sidste år i et slags udbud, hvor hendes tilbud om faglig assistance skaffede hende jobbet. Før hende var der for-

gængere i funktionen, som både sikrer dyrenes overlevelse og sparer penge for kommunen.

En stærkt tidsbegrænset stilling. Sidste år brugte hun 100 timer, i år lidt færre. Mellem oktober og april ligger flagermusene i vinterdvale, så sporingssæsonen strækker sig ikke over et halvt år.

Misforstået dæmonisering

Natdyret har gennem tiderne måttet bære på udbredt dæmonisering og skræmmebilleder. Lige nu som forbindelsesled mellem coronavirus og pandemien blandt mennesker via et dyremarked i Kina, men Inger Kærgaard har et helt andet syn på flagermusens andel i menneskeskabt ulykke.

- Flagermusens immunforsvar er meget komplekst, og som andre immunforsvar reagerer flagermus på stress, og det kan gøre den modtagelig for virus. Men ligefrem at foreslå verdensomspændende udryddelse af arten for at undgå pandemier er hen i vejret. Ironisk nok handler det lige nu om at undgå at overføre menneskecorona til flagermus, og derfor anbefaler den europæiske flagermus organisation Eurobat, at al håndtering af flagermus udskydes, fortæller Inger Kærgaard, som heller ikke forstår, hvorfor mange har det lige så svært med flagermus som med rotter, slanger eller edderkopper.

- De er så nuttede, slår hun fast.

Om flagermus

- ▶ Flagermusen er med 1.400 arter den næststørste gruppe af pattedyr efter gnavere. Alle 17 flagermusarter herhjemme lever udelukkende af insekter, blodsugende flagermus har hjemme i Sydamerika.
- ▶ Der findes hverken tal på eller estimater af flagermusbestanden i Danmark.
- ▶ Flagermusen er fredet i EU, og det betyder blandt andet, at kommunerne har pligt til at bevare deres tilholdssteder.
- ▶ Træer i såvel natur som byparker er naturlige tilholdssteder for flagermusen. Nogle arter holder dog primært til i huse.
- ▶ Københavns Kommune er redaktionen bekendt alene om at have en fast tilknyttet flagermusrådgiver, men Inger Kærgaard antager, at andre kommuner får hjælp til at undgå at skade den lokale bestand.

Kuriøse kommunejob

Kommunen.dk skriver om specielle jobfunktioner, som en kommune måske er alene om at udbyde. Har du et tip fra din egen kommune, hører vi gerne om det på red@kommunen.dk

I mange år stod der på navneskiltet i byrådsalen Mogens Lorentzen i stedet for Sjællandske, som der står nu, hvor han er gået på pension. Han har været Sjællandske faste byrådsreporter i næsten 45 år.

Foto: Emma Oxenbøl

Tidligere journalist og redaktør: "Kommunalpolitik er kommet til at ligne landspolitik"

Siden strukturreformen i 1970 er magten centraliseret i kommunerne, og nærheden gået tabt. Det mener en lokalpolitisk journalist-nestor i anledning af reformens 50 års fødselsdag.

o tilbageblik

Af Emma Oxenbøl
emma@kommunen.dk

Nærdemokratiet har ikke overlevet to kommunalreformer. I stedet har reformerne centraliseret magten i kommunerne og betydet, at størstedelen af de politiske beslutninger bliver formet i de politiske udvalg fremfor i byrådet. - Reelt har byrådet ikke længere beslutningskompetencen. De møder bare op til en megalang dagsorden og nikker ja, siger nu pensionerede journalist og redaktør på Sjællandske, Mogens

Lorentzen, der startede som journalistelev i 1968 og har dækket lokalpolitik stort set lige siden.

I år er det 50 år siden, den første reform trådte i kraft, og altså kun lidt flere år siden, end Mogens Lorentzen har erfaring med at dække kommunalpolitik. Spørger man ham, hvordan reformerne har været med til at udvikle den måde, vi laver kommunalpolitik på i dag, lyder svaret i grove træk:

I takt med kommunesammenlægningerne har administrationerne vokset sig større, og mens politikere

slap rollen som sagsbehandlere og i stedet blev de store visionsmagere, kom embedsmændene til at eksekvere.

Ændringen af arbejdsopgaver i det kommunale medførte flere politiske udvalg, hvor størstedelen af politikken i dag formes snarere end i byrådet. Reformene placerede på den måde magten centralt - på bekostning af nærhed i lokalsamfundene.

På den måde er kommunalpolitik kommet til at ligne landspolitik mere og mere, mener Mogens Lorentzen. En udvikling, han har oplevet på tæt hold. Man kan ikke tælle, hvor mange gange han har siddet i byrådsalen i Teatergade i midten af Næstved by. Men det er mange.

Alle har noget at sige

I byrådsalen på Næstved Rådhus hænger fem borgmesterportrætter på væggen ved siden af pressebænken, der står bag det ovale arrangement af pladser tilhørende politikerne. Her har Mogens Lorentzen siddet bag sit nav-

neskilt ved hvert byrådsmøde i næsten 45 år.

- Og herovre hænger de tidligere fem kommuners byvåben. Ja, jeg kan egentlig ikke huske, hvis der er hvis, siger han og smiler, mens han drejer 90 grader rundt og peger op på væggen bag pladserne til pressen.

Byvåbnene tilhører de tidligere fire landkommuner, der blev dannet med kommunalreformen i 1970 og siden indsluset i Næstved Kommune ved reformen i 2007. Reformen, som to ud af de fem borgmestre har stået i spidsen for at gennemføre.

Siden 1970 har kommunerne gradvist overtaget flere og flere opgaver fra staten, og det er også derfor, der er nedsat flere udvalg til at supplere byrådene, og derfor at byrådsmøderne er blevet længere og længere med flere og flere sager, der skal behandles.

Dengang gik Mogens Lorentzen til to månedlige byrådsmøder med en dagsorden, det tog omkring 20 minutter at komme gennem.

Blå bog: Mogens Lorentzen

- ▶ Startede med at dække lokalpolitik som elev på Lollands Tidende i 1968
- ▶ Blev herefter som nyuddannet journalist ansat på Næstved Tidende i 1976
- ▶ Blev få år efter leder af Næstved-redaktionen
- ▶ Fortsatte som redaktør, da Næstved Tidende blev en del af Sjællandske
- ▶ Privat er han gift og har to børn

Nu er byrådsmøderne en hel-aftensforestilling på tre timer en gang om måneden.

Og det er især her, Mogens Lorentzen mener, at kommunalpolitik er kommet til at ligne landspolitik:

- Du kan næsten se, hvordan det ligner talerstolen i Folketinget, siger Mogens Lorentzen og nikker op mod borgmesterens plads.

- Retorisk er der sket noget. Selvom der er meget få beslutningspunkter på en dagsorden, så har alle partier noget at sige, siger han.

- Førhen var Konservative det største oppositionsparti i Næstved byråd, senere blev det Venstre. Når de havde behandlet et socialdemokratisk forslag, knyttede en person fra oppositionen en kom-

mentar, og så var dét det. Nu har alle noget at sige, selvom beslutningen er truffet, siger han.

Rådhusbyggerierne begynder

For at forstå udviklingen i det kommunalpolitiske maskinrum i Næstved såvel som generelt skal man starte i 70'erne. Lokalområdet, der nu udgør Næstved Kommune, bestod af en række sogne og en købstadskommune, indtil reformen slog mellem fire og seks sogne sammen til store landkommuner med 7.000 til 8.000 borgere.

- Så kunne man selv vælge, om man ville kalde sig byråd eller kommunalbestyrelse. Men det gav ikke rigtig mening at kalde dem byråd. For der var knapt nok en by de fleste steder, siger Mogens Lorentzen.

Imens talte Næstved som den største kommune omkring 40.000 borgere, men trods størrelsesforskellen var det et stort skridt for mange at blive samlet i en 'storkommune', fortæller han.

Det betød nemlig, at kimen til kommunalpolitik blev lagt med kommunalbestyrelserne som den politiske ledelse. Ifølge Mogens Lorentzen var der ikke rigtig tale om politik før 1970-reformen, fordi sognerådene var meget små og mest beskæftigede sig med, om skoleinspektøren skulle have et nyt skrivebord, eller om der var blevet købt nok kaffe.

- På den måde var det meget nært, men man kunne også som sognerådsmedlem snige sig udenom at sige

andet end 'kan du række mig fløden?', siger han.

Med reformen byggede de nye administrationer nye rådshuse landet over. De 275 nye kommuner fik ansvaret for folkeskole, socialområdet og det tekniske område, de nydannede 15 amter for sygehuse og gymnasier.

Samtidig blev det indført, at lokalpolitikere skulle lønnes, og der blev nedsat udvalg på skoleområdet og på det tekniske og sociale område, som skulle supplere kommunalbestyrelsen.

Udvalgenes dagsordener var i modsætning til byrådets ikke åbne, så på den måde blev politik et forholdsvist lukket forum, fortæller Mogens Lorentzen.

- Kan du forestille dig, hvor meget jeg har måttet grave frem selv, spørger han med et smil.

Fem rådshuse bliver til et

I byrådssalen peger Mogens Lorentzen på billedet af den tidligere socialdemokratiske borgmester Svend Hansen, der stod for at gennemføre de gennemgribende ændringer i 70'erne og for at samarbejde med de fire nye naboer.

- Jeg kan huske, at han bagefter sagde til mig, at han var sikker på, at der ikke kom en reform mere i hans tid, siger han.

Det skulle der også gå 35 år, før der gjorde. Men den kom. Dog som en overraskelse for de fleste, husker Mogens Lorentzen.

- Da Lars Løkke gik ud og bebudede den her reform, var de fleste overraskede.

Man havde ikke forventet den, siger han.

Selvom reformen i 2007 kom som en overraskelse for mange, faldt tankerne bag den i god jord lokalt. Daværende Næstved Kommune kunne se potentiale i stor-drift, så kommunen gik på charmeoffensiv.

Næstved inviterede de fire nabokommuner Fuglebjerg, Suså, Holmegaard og Fladså, der alle sagde ja til at være med i den nye storkommune.

Næstved Kommune opstillede ti bud ledsaget et par politiske slagord som "invitation" og lovede, at alle ansatte i administrationen i landkommunerne kunne beholde deres arbejde i den nye, sammenlagte kommune.

Mogens Lorentzen husker for eksempel en faldefærdig bro, der længe havde trængt til reparation, men fordi den lå på grænsen mellem Suså og Fuglebjerg kommuner og ville koste mange mio. kr. at reparere, blev det ikke til noget. De to kommuner havde simpelthen ikke pengene, når de var så små - men det kunne de få, hvis de slog sig sammen med Næstved.

De mindre kommuner var i forvejen begyndt at slå sig sammen om at levere enkelte velfærdsopgaver til borgerne, fordi de ikke kunne klare dem selv, og set i det lys gav endnu en kommunalreform også god mening. De syntes faktisk, det var på tide at kigge på strukturen igen, fortæller han.

Undtagen borgmesteren i Holmegaard Kommune. Han ville på ingen måde slås sammen med Næstved, men kunne ikke finde flertal for sin modstand, så han satte gang i en folkeafstemning: Borgerne kunne stemme for at lade Holmegaard forblive selvstændig, for at slå Holmegaard sammen med en anden landkommune eller

Sådan kom de nye kommunegrænser til at se ud med reformen i 1970.

Foto: Anni Kristensen

1970: Kommunalreformen kort fortalt

- ▶ Før 1970 var Danmark inddelt i cirka 1.300 sognekommuner og 86 købstadskommuner.
- ▶ I mange mindre sognekommuner var der ingen ansatte i selve administrationen, hvor arbejdet blev udført af folkevalgte politikere.
- ▶ Den daværende regering mente, at det begrænsede det kommunale selvstyre, og at staten betalte og bestemte mere og mere.
- ▶ Samtidig var købstæderne begyndt at brede sig ud over grænserne til sognekommunerne, som var blevet for små til at løse opgaver alene og derfor måtte samarbejde med andre på fx skoleområdet.
- ▶ Derfor vurderede den daværende regering, at en reform kunne styrke kommunernes beslutningskompetencer og økonomiske ansvar.
- ▶ Reformen trådte i kraft i 1970 og reducerede kommuner til 275 og amter til 15.
- ▶ Reformen ændrede på finansiering mellem stat og kommuner og erstattede en stor del af refusionsordningerne med statstilskud, så kommunerne selv rådede over deres økonomi.
- ▶ Herefter fulgte en glidende decentralisering, hvor kommuner fik større ansvar på social- og sundhedsområdet. For eksempel fik de i 1999 ansvar for hele integrationsindsatsen.

Kilde: Indenrigs- og Sundhedsministeriet

2007: Kommunalreformen kort fortalt

- ▶ Siden 1970'erne har der løbende været diskussioner om at tilpasse den kommunale og regionale sektor yderligere til den øgede decentralisering, så i 2002 nedsatte den daværende regering en strukturkommission, der skulle se på mulige tilpasninger.
- ▶ Strukturkommissionen konkluderede i 2004, at der var behov for en reform, fordi kommunerne ikke var store nok til at varetage deres opgaver.
- ▶ Kommissionen pegede også på økonomiske gevinster ved stordrift i de nye kommuner.
- ▶ Efter reformen blev vedtaget i Folketinget, trådte den i kraft i 2007.
- ▶ Den reducerede kommunerne til 98 og nedlagde amterne til fordel for fem sundhedsregioner.
- ▶ Reformen tildelte kommunerne yderligere ansvar. Det gjaldt fx genoptræning på sundhedsområdet, alkohol- og stofmisbrugsbehandling og specialiserede tilbud på socialområdet.
- ▶ Reformen betød også indførelse af udligningssystemet.

Kilde: Indenrigs- og Sundhedsministeriet

for at lade Holmegaard blive en del af den nye Næstved Kommune.

Afstemningen endte uafgjort i forhold til at lade Holmegaard indgå i Næstved eller slå den sammen med en anden mindre kommu-

ne. I mellemtiden havde den daværende V-K-regering bestemt, at der skulle være mindst 20.000 indbyggere i de nye kommuner, og det kunne Holmegaard ikke leve op til ved at lægge sig sammen med en landkommune. Så Holmegaard var nødt til at blive en del af Næstved, og så gik borgmesteren af.

Stridsspørgsmål husker Mogens Lorentzen dog ellers ikke, at der var ret mange af, med undtagelse af om man skulle beholde de gamle rådshuse og fordele administrationen ud på adresserne.

Modsat i mange andre kommuner valgte politikerne kun at beholde bygningerne i Næstved, og sådan blev Næstved den geografisk største kommune i det nye Region Sjælland og fik 31 medlemmer i byrådet i stedet for 21.

Tabt nærhed

Til gengæld for stordriftsfordelene og flere økonomiske muskler gik nærheden tabt undervejs.

- Rent psykologisk har det påvirket lokalsamfund meget, at magten er blevet central, siger Mogens Lorentzen.

Politikere og administration fik efter 2007 deres daglige gang i Næstved by, og modsat i 70'erne og 80'erne boede direktionen ikke længere i byen. Mogens Lorentzen så, hvordan embedsmændene blev højere og højere uddan-

net, som årene gik, hvilket også betød, at de blev mere og mere professionelle:

- Nu kører de ind til kommunen og møder kl. otte om morgenen, passer deres arbejde, og så kører de ud af kommunen og hjem igen, når arbejdsdagen er slut, siger han.

- Tidligere kunne du møde ældredirektøren til spinning og give udtryk for, at du var utilfreds med en beslutning. Det kan du ikke mere, siger han.

På den måde er der ikke kun blevet fysisk længere afstand mellem borgere og politikere og embedsmænd og mellem lokalsamfund og beslutningstager. Men Mogens Lorentzen mener ikke, at kommunalreformerne alene kan bære skylden for hensynsnende lokalsamfund.

- Det er fristende at give kommunalreformen skylden for, at lokalsamfund falmer. Men hvis folk flytter fra landsbyen, er skoler, købmænd og andet nødt til at lukke, og landsbyen har brug for ildsjæle til at kæmpe for den, siger han.

På den måde har to omfattende reformer sunget sognerådspolitikken ud, og der går længere mellem, at kommunale politikere og embedsmænd vier deres liv til det lokale, ligesom man kan sige, at Mogens Lorentzen har gjort det.

Kommunerne navngiver veje i blinde

Politiske kampe, kendisser og brud på FN-konvention klæber til navnemagten, når kommunalpolitikere navngiver gader og stræder.

o stjerne kigger

Af Jeppe Emil Gurlev
jeppe@kommunen.dk

Klapsalverne runger gennem salen. En dansk sportsstjerne har stoppet karrieren. Og

borgmesteren i Mariagerfjord, Mogens Jespersen (V), står klar live fra Hobro til at overrække en hyldest sammen med en snes borgere med dannebrogssflag i hånden.

- Du har om nogen sat Hobro på landkortet, men nu har du givet os så meget, at nu vil vi gerne give noget tilbage, siger borgmesteren.

Kameraet panorerer og viser gaven. Et vejskilt. Tom Kristensens Vej skal den lille stikvej uden for Hobro hedde. Vejen fører hen til en byggegrund, hvor racerkøreren er i gang med at få bygget sit nye hus, det eneste på vejen.

- Selvfølgelig er jeg rørt. Jeg troede, at man skulle ... ja, være død og begravet for at få sin egen vej, siger Tom Kristensen med en tåre i øjenkrogen.

Og det skal man faktisk. Da Tom Kristensen tilbage i 2015 til DR's awardshow Sport 2014 fik en vej opkaldt efter sig, trodsede Mariagerfjord Kommune både FN's og Kulturministeriets anbefalinger live på tv.

Det er dog langt fra den eneste gang, at en kommunes nye vejnavn er kommet på afveje.

110.000 stykker danmarkshistorie

Et skilt, en vej, et navn. Siden industrialiseringen har kommunerne haft vejnavnenævn

"Alle byer behøver jo ikke at have fuglekvarterer eller have vejnavne, der altid ender på 'vej, gade eller stræde'. Jeg kan godt se en fare i, at vores navnelandskab bliver monotont."

Line Sandst, forsker i vejnavne

og magten til at døbe nye veje, gader og stræder. På de omkring 110.000 vejskilte landet over hænger kommunerne små stykker af Danmarkshistorien til skue. Helte bliver hyldet, og historien holdt i live.

For et vejnavn er mere end en endestation for breve og pakker og mere end en adresse, man plotter ind på GPS'en. Vejnavne skaber identitet til byerne. Det mener Line Sandst, der er forsker på Aalborg Universitet og har skrevet ph.d. om,

I Danmark findes omkring 110.000 vejnavne. Blandt dem findes sportsstjerner, kendisser og lokalpolitikere. Her ses NFL-stjernen Morten Andersen.

Foto: Henning Bagger, Ritzau Scanpix

hvordan man navngiver gader og pladser.

- Mange tager vejnavne for givet. Der bliver knyttet følelser til et navn. Vejnavne er jo der, hvor vi har vores hjem og det, vi har kært. Samtidig er det også et spejl tilbage i tiden. Det fortæller noget om, hvordan vi ser og har set på verden. Det er et stykke kulturhistorie, siger hun og fortsætter:

- Der ligger meget identitet i et vejnavn. Men måden, hvorpå vi træffer beslutninger om nye vejnavne, kan i dag potentielt blive politisk. Politikerne har magt til at kunne skubbe deres egen politiske agenda igennem via navngivning. Det er nyt i et historisk perspektiv. Oprindeligt var det sprogbrugene selv, altså borgerne, der besluttede, hvad gader og byer skulle hedde.

Kommuner går imod FN-konvention

Racerkøreren Tom Kristensen er ikke den eneste nulevende person, der har fået opkaldt en vej efter sig. Den tidligere landstræner Morten

Olsen har fået opkaldt vejen til det lokale stadion i Vordingborg efter sig. Thyborøn har Johnny Madsens Vej, og Struer har hyldet NFL-stjernen Morten Andersen med Morten Andersens Passage.

Lars Larsen fik allerede i 2006 en vej i byen Uldum i den nuværende Hedensted Kommune opkaldt efter sig og efter sin død vej nummer to i Vesthimmerland Kommune. Også Bertel Haarder fik en vej for sin indsats for at have skabt Folkemødet i Allinge.

- Jeg skal nok opføre mig pænt resten af livet, så bornholmerne ikke får skam af mig. Jeg er ligeglad med FN's retningslinjer, og det er jeg glad for, at bornholmerne også er, sagde Bertel Haarder til Berlingske tilbage 2017.

Men i deres iver efter at hylde betydningsfulde danskere trodser kommunerne anbefalingerne. I hvert fald teksten fra både en konvention nedsat af FN i 2002 og anbefalinger fra Stednavneudvalget under Kulturstyrelsen. Veje skal ifølge dem ikke

Folkemødets far, Bertel Haarder, fik sin vej i Allinge i 2017.

Foto: Berit Hvassum, Ritzau Scanpix

opkaldes efter nulevende personer eller personer, der for nyligt er afdøde. I stedet anbefaler de, at man venter tre til fem år, efter at personen er død.

- Det er ikke noget, der altid bliver håndhævet i kommunerne. Men man burde vente af hensyn til de efterladte. Man får også et klarere syn på folks eftermæle, hvis man venter med at opkalde veje efter personer til et stykke tid, efter at de er døde, siger Line Sandst og fortsætter:

- Ellers må man håbe, at de ikke lige pludselig gør et eller andet voldsomt eller kontroversielt. Det er jo et godt forsigtighedsprincip at vente nogle år.

Når en blakket fortid springer ud af skabet

Vejen til et nyt navn er ikke altid uden problemer. I København ønskede kommunen at navngive en ny plads i hjertet af København efter Axel Axlil, der stiftede foreningen Kredsen af 1948, der var frontløberen til den nuværende forening LGBT Danmark.

Vejnavnenævnet i kommunen var nået langt ind i processen med at hylde forkæmperen for homoseksuelles rettigheder, da Axel Axlil kontroversielle fortid blev belyst i medierne. Kritikerne henviste til, at Axels Axlil mand havde kæmpet for nazisterne under krigen, og at Axel selv havde været medlem af "Pædofilgruppen", som i 1980'erne var en del af Landsforeningen for Bøsser og Lesbiske, og at han havde været dømt for sex med mindreårige.

Selvom historikere manede kritikken i jorden og påpegede, at intet tyder på, Axel Axlil selv var pædofil, opgav kommunen at kalde pladsen Axel Axlil Plads. I stedet kom pladsen til at hedde Regnbuepladsen.

- Det er lige præcis den slags sager, der kan komme frem, hvis man navngiver efter nulevende personer. Det er en principiel regel. Men det er vigtigt at fremtidssikre vejnavnene, fortæller Line Sandst.

Kommunalpolitikere er hurtige på aftrækkeren

For nylig har der både været debat om Aarhus skulle

opkalde en vej eller plads efter digteren Yahya Hassan. Inden den afdøde digter overhovedet var begravet foreslog kulturrådmanden Rabih Azad-Ahmad (R), at digteren skulle have opkaldt en vej efter sig. Forslaget mødte dog politisk modstand fra andre politikere i byrådet.

"Mange tager vejnavne for givet. Der bliver knyttet følelser til et navn. Vejnavne er jo der, hvor vi har vores hjem og hvor vi har kært."

Line Sandst, forsker i vejnavne

I Odense og København udtrykte flere politikere i medierne ønske om at hædre Kim Larsen med en plads, vej eller boulevard opkaldt efter sangeren. Det frabad familien sig dog.

Da Bent Fabricius Bjerre døde, foreslog Frederiksborgs viceborgmester, Jan E. Jørgensen (V), at opkalde en vej efter komponisten allerede samme dag. I Københavns Kommune ønskede Dansk Folkeparti også en vej med komponistens navn. Relationen mellem vej og navn mangler dog ofte, mener Line Sandst.

- Vejnavne er ikke noget, vi normalt går og tænker over. Men særligt når kendte dør, eller kommunerne vil omdøbe en vej, kommer der rigtig meget fokus på vejnavnene. De fleste nye vejnavne går til nybyggede områder. Her skaber kommunen selv en historie, men risikerer, at der i virkeligheden ikke er nogen historisk tilknytning mellem personen og vejen, siger hun.

Et monotont navne-monopol

I takt med byerne udviklede sig under industrialiseringen, og flere borgere flyttede væk fra landet, fik kommunerne pludselig et behov for hurtigt at kunne navngive de nye veje og gader, der duk-

Lemvig Kommune har opkaldt en vej efter Johnny Madsen.

Foto: Martin Dam Kristensen, Ritzau Scanpix

kede op. Det var ikke nok at lade vejnavne opstå naturligt, som man før i tiden gjorde, forklarer Line Sandst.

- Det er i den tid, at vi ser de første vejnavnenævne med lokalpolitikere blive nedsat. Men før det, var det sprogbrugene selv, der udviklede navnene. Skindergade i København opstod, fordi der var mange, der handlede med skind. Dengang gav vejnavne en karakteristik af vejen, siger hun.

Men i takt med, at vejnavnenævne begyndte at dukke op i kommunerne kom der flere automatnavne og pakkeløsninger. Blandt andet nævner Line Sandst, at de fleste store bykommuner har sammenlignelige kvarterer, hvor vejene blandt andet er opkaldt efter fugle, blomster eller øer. Kommunalpolitikere er også særligt glade for at navngive veje efter gamle kommunalpolitikere, pointerer Line Sandst.

- Men problemet kan være, at alle vi almindelige borgere skal have kendskab til de gamle lokalpolitikere for at gennemskue, hvad det er for et kvarter, man selv bor i. Ellers er det jo bare et tilfældigt navn, som man hurtigt kan glemme igen, siger hun.

Vejskiltene er dog begyndt at vende sig efter folkestemningen, og flere kommuner introducerer initiativer, der skal opkalde nye veje efter blandt andre flere kvindelige kunstnere og slaveoprørere. Men ifølge Line Sandst kunne kommunerne med fordel ryste posen og eksperimen-

tere endnu mere med vejnavnene.

- Man prøver ikke altid at finde nogle langtidsholdbare navne eller få variation i navnene. Alle byer behøver jo ikke at have fuglekvarterer eller have vejnavne, der altid ender på 'vej, gade eller stræde'. Jeg kan godt se en fare i, at vores navne-landskab bliver monotont, siger hun.

Skal være deres ansvar bevidst

Ifølge Line Sandst kan kommunernes navngivningsproces give problemer. Men ingen stiller spørgsmålstegn ved, om vi bør lade kommunerne stå for at skrive vores fælles kulturhistorie, siger hun.

- Det er ærgerligt, at mange lokalpolitikere kun sidder i navngivningsnævne i kort tid og ikke når at opbygge en viden, om hvad det egentlig vil sige at navngive. De ved måske ikke, at der findes en FN-konvention eller anbefalinger og konkret viden på området, som de kan trække på, siger hun og fortsætter:

- Vi sidder jo en masse forskere, der gerne vil hjælpe kommunerne. Men vi bliver ikke spurgt til råds. Jeg tror det har noget at gøre med, at navngivning er en politisk sag i Danmark. Men i Sverige har man for eksempel fagudvalg med blandt andet historikere og arkæologer der i samarbejde foreslår nye navne.

- Kommunalpolitikere er måske ikke altid opmærksomme på, at de faktisk skriver historie. Men det er utroligt vigtigt, at de har det ansvar for øje.

Kommuner med veje, der er opkaldt efter nulevende danskere:

- Bornholms Regionskommune har Bertel Haarders Vej i Allinge.
- Struer Kommune har Morten Andersens Passage efter den danske NFL-stjerne.
- Lemvig Kommune har Johnny Madsens Vej i Thyborøn efter den danske sanger.
- Mariager Fjord Kommune har Tom Kristensens Vej i Hobro efter den danske racerfører.
- Vordingborg Kommune har Morten Olsens Allé.

Det stille og varme vejr giver frygt for iltsvind flere steder i Mariager Fjord og Limfjorden. I 1997 blev netop Mariager Fjord ramt af iltsvind hvilket gav masser af døde fisk i vandet.

Vandmiljøet kan ikke klare mere godt vejr: Historisk iltsvind truer

2020 kan blive det værste år siden 2002, og forsker advarer om, at kvælstofudledningen skal reduceres for ikke at efterlade os med et kronisk problem. Som EU's værste miljøsynder.

o iltsvind

Af Morten Guldberg
morten@kommunen.dk

Vejrudsigten bliver en gyser i kystkommuner de kommende uger. Ved Limfjorden,

Mariagerfjord, Sydøstjylland og det sydfynske øhav især skal man håbe på ikke bedre, men voldsomt vejr. Helst en storm over flere dage, som kan ruske op i de kystnære vande, hvor algevæksten bul-

drer afsted, fiskene dør, og arealer på størrelse med Danmarks største øer i værste fald kan ligge øde hen i løbet af efteråret.

Den seneste iltsvindsrapport fra DCE, Nationalt Center for Miljø og Energi under Aarhus Universitet, giver et dystert billede af udviklingen 2020, men muligvis venter det værste stadig, såfremt det relativt varme og stille vejr fortsætter ind i efteråret.

2020 kan blive det slemmeste år siden 2002, hvor iltsvindet forårsagede omfattende skader på plante- og dyreliv, vurderer Stiig Markager, professor ved Institut for Bioscience

på Aarhus Universitet. Han har beskæftiget sig med vandmiljøet i mere end to årtier.

- Kommer der en storm, kan situationen ændres meget hurtigt, men det vigtige er det lange perspektiv, for problemerne består. Vandmiljøet kan ikke tåle lange, tørre somre med varmt vejr. Vil vi ændre på det, må vi sætte ind på de faktorer, som forårsager problemerne, siger han med henvisning til de konkrete konsekvenser i de værst ramte kommuner.

- Det fjerner hele grundlaget for kystturisme og dermed de indtægter, mange kommuner henter ad den vej, når der ikke længere er fisk at fange, algerne gør vandet giftigt, og badevandet mudrer til, siger han

Danmark ender ved EU-Domstolen

Stiig Markager peger entydigt på den fortsatte kvælstofudledning fra landbruget og dyrkningen af lavbunds-jorde tæt på kyst, søer og vandløb som de væsentligste syndere.

Herfra tilføres vandet store mængder kvælstof og fosfor. Og snarere end at blive mindre, er udledningen vokset de seneste år.

- Lavbundsjordene dyrkes fortsat intensivt, og udledningen over de seneste år har gjort os til EU's værste miljøsynder på området sammen med Holland. Vi overholder

"Lavbundsjordene dyrkes fortsat intensivt, og udledningen over de seneste år har gjort os til EU's værste miljøsynder på området sammen med Holland. Vi overholder slet ikke EU's minimumskrav og jeg forventer, at vi ender med en sag ved EU-Domstolen."

Stiig Markager, professor ved Institut for Bioscience på Aarhus Universitet

slet ikke EU's minimumskrav, og jeg forventer, at vi ender med en sag ved EU-Domstolen, siger Stiig Markager.

Ny vandmiljøplan på vej

Beregninger på 2013 anslog, at kvælstofudledningen skal reduceres til 42.000 ton om året for at bringe ligevegt i miljøregnskabet, men det vil kræve, at cirka en tredjedel af den nuværende udledning falder bort.

Stiig Markager ser derfor frem til efterårets politiske forhandlinger om både en ny, seksårig vandmiljøplan, som skal afløse den nuværende i 2021, og hele klimaplanen, hvor landbrugsproduktion, lavbunds-jorde og klimagas-ser ikke lader sig ignorere.

Her kommer politikerne til at træffe beslutninger med vidtrækkende konsekvenser for både miljø og landbrug.

- 20-30 pct. af klimagasser kommer fra landbrug og lavbunds-jorde, og det er simpel matematik, at man er nødt til at tage hul på diskussionen om, hvem der skal betale, hvis 15 pct. af landbrugsarealet skal tages ud af drift. Årsagen til iltsvindet kommer fra præcis de arealer, som er mest udsat for oversvømmelser, og som ikke bare udleder mest kvælstof og fosfor, men også klimagasser. Vi har overudnyttet vores landskab ved at dyrke jord, som aldrig burde være dyrket, siger han.

Landbrug & Fødevarer: Ikke vores skyld

Landbrug & Fødevarer mener ikke, at man kan kæde landbrugets udledning sammen med det stigende areal i iltsvind, man ser nu.

- Landbrugets udledning af kvælstof er siden 1990 fal-

Iltsvind skyldes udledning til havet

- Arealet med iltsvind i de indre danske farvande er fordoblet over det seneste år.
- Samlet var 3.300 kvadratkilometer ramt af iltsvind i august, hvilket er en fordobling i forhold til samme periode sidste år.
- Iltsvind fremkaldes af en kombination af høje temperaturer og stille vejr. En stærk vestenvind kan normalt blæse ny ilt ned på hav- eller fjordbunden.
- Mens vejret er den udløsende faktor, så ligger årsagen til iltsvindet i udledningen af næringsstoffer fra landbrug, industri og husholdninger til vore farvande.
- Iltsvindet varierer derfor i takt med nedbør, vind og vandtemperaturer.
- Jo mere nedbør, jo mere udvaskning af næringsstoffer. Jo mindre vind, jo mindre iltning. Jo højere vandtemperatur, jo større iltforbrug i vandet til nedbrydning af næringsstofferne.

Foto: Henning Bagger, Ritzau Scanpix

Der er god grund til at smile hos Nye Borgerlige efter positive meningsmålinger og vækst i antallet af byrådsmedlemmer. Her er det partiformand Pernille Vermund (NB) og kommunalordfører Mette Thiesen (NB) til Folketingets åbning sidste år. Foto: Thomas Lekfeldt, Ritzau Scanpix

det med 51 pct. Det her viser, at iltniveauet i vandet bliver påvirket af en lang række faktorer. I år har en våd vinter og et solrigt forår bidraget negativt til algevæksten, siger Martin Merrild, formand i Landbrug & Fødevarer til Ritzau i en kommentar til iltsvindsrapporten.

Stiig Markager medgiver, at vejret i år har spillet ind, men at det ikke ændrer på den grundlæggende problemstilling.

- Det er korrekt, at kvælstofudledningen er faldet med cirka 50 pct. siden 1990. Men dels var udgangspunktet meget højt, dels er udledningen ikke faldet, men steget de seneste otte år, så argumentationen holder ikke, siger han.

Her er nu er der ikke så meget andet at gøre end at bede om dårligt vejr. De enkelte kommuner, som er mest berørt af iltsvindet, kan fortsætte arbejdet med at omdanne arealer til rekreative områder, men ifølge Stiig Markager løber de ind i problemer med afregningen hos landmændene, der skal afgive jorden, som de fortsat henter hektarstøtte fra EU til. Derfor er det national lovgivning, som skal bane vejen for en løsning, som under alle omstændigheder først for alvor vil slå igennem om 20-30 år.

Så skal vi i virkeligheden håbe på fortsat godt vejr, så politikerne har lettere ved at reagere?

- Jeg kan naturligvis ikke ønske en katastrofe for natur og miljø. Men dybest set må politikerne forholde sig til, hvad vi skal efterlade til vores børn og børnebørn, siger Stiig Markager. ○

» Svar fra Landbrug & Fødevarer side 26

Nye Borgerlige håber på ti byrådsmedlemmer til næste kommunalvalg

I 2017 fik Nye Borgerlige kun et byrådsmedlem valgt ind, nemlig Mette Thiesen. Hun forventer selv et rekordvalg for partiet i 2021.

○ kommunalvalg

Af Christian Olesen
christian@kommunen.dk

Hvis der var folketingsvalg nu, ville Nye Borgerlige vokse fra fire mandater til otte. Det viser en meningsmåling, Voxmeter foretog i slutningen af august. Derfor er stemningen i partiet da også ganske god for tiden, fortæller kommunalordfører, Mette Thiesen.

- Det går dejligt, og vi klager bestemt ikke. Vi har masser af medlemmer, der strømmer til, og det ser rigtigt godt ud i meningsmålingerne. Så vi er bestemt tilfredse. Nu er det bare at knokle videre og komme endnu længere frem, siger folketingsmedlemmet, der også sidder i Hillerød Byråd.

Og det er ikke kun på landsplan, at det går fremad for det nationalkonservative parti. Siden foråret er tre byrådsmedlemmer fra Dansk Folkeparti og en enkelt løsgænger skiftet til Nye Borgerlige. Nu er partiet oppe på i alt fem byrådsmedlemmer.

Står det til Mette Thiesen, skal tallet fordobles næste år, når der er kommunalvalg.

- Vi har en forhåbning om, at vi får ti kommunalbesty-

relsesmedlemmer. Det er vores udgangspunkt. Men vi er også velvidende om, at landspolitik og kommunalpolitik er to meget forskellige ting, og at man ikke kan sammenligne en til en, siger hun.

Kun ét medlem valgt

I januar havde Nye Borgerlige ca. 6.000 medlemmer. Nu er antallet vokset til lidt over 9.000. En stor del af væksten skete efter Dansk Folkepartis nedsmeltning før sommerferien, og på et tidspunkt valgte Nye Borgerlige ikke at tage

imod imod flere DF'ere i byrådene.

- Vi oplevede en massiv interesse, og det er jo dejligt. Men der valgte vi at sige, at man altid er velkommen til at stille op for Nye Borgerlige, men så må man nedlægge sit mandat og stille op næste gang, siger Mette Thiesen.

Før kommunalvalget i 2017 var der da også stor interesse for at blive medlem af partiet, som dengang kun havde eksisteret i to år.

Hele 12 byrådsmedlemmer skiftede til Nye Borgerlige inden valget. Heraf blev kun én genvalgt, nemlig Mette Thiesen.

- Forhåbentlig er der flere mennesker, der kender Nye Borgerlige og vores politik nu. Det er selvfølgelig også de lokale kandidaters opgave at brede det ud lokalt. Sidste

gang var vi rigtig tæt på i flere kommuner at få et mandat, og jeg håber og tror på, at vi nok skal få flere denne gang, siger hun.

Mette Thiesen har ikke selv besluttet, om hun genopstiller i Hillerød, men hun fortæller, at der også her sker en lokal vækst, hvor kommunen nu er hjemsted for 225 lokale partimedlemmer.

Ingen nervøsitet

Nye Borgerlige ved endnu ikke, i hvor mange kommuner partiet opstiller kandidater næste år. Men Mette Thiesen pointerer, at det bliver så mange som muligt. Indtil det bliver afklaret, går tiden blandt andet med at finpudse de kommunale mærkesager.

- Ud over de lokale mærkesager, som kandidaterne selv

har fra kommune til kommune, fokuserer vi blandt andet på at stemme imod fjolde integrationsprojekter, og så kæmper vi for, at der skal være flere frie valg for borgerne, siger Mette Thiesen og fortsætter:

- Så skal kommunerne drives mere effektivt, så de penge, der er, bliver brugt på kernevelfærd. Og så vil der selvfølgelig være mulighed for, at borgerne får lov at beholde flere af deres egne penge i takt med, at man driver kommunerne mere effektivt.

Hun er ikke nervøs for, at kommunalvalget næste år ender, som det gjorde i 2017.

- Allerede nu har vi mange dygtige kandidater landet over, og der kommer flere til. Så jeg er helt sikker på, at der vil blive ført en flot valgkamp. ○

Nye Borgerliges byrådsmedlemmer

- ▶ Mette Thiesen, Hillerød (valgt for Nye Borgerlige i 2017, sad tidligere i byrådet for De Konservative)
- ▶ Githa Neland, Næstved (tidligere DF)
- ▶ Karsten Byrgesen, Fredericia (var løsgænger i tre år efter at være valgt ind for DF i 2017)
- ▶ Heino Han, Vordingborg (tidligere DF)
- ▶ John Pawlik, Vordingborg (tidligere DF)

Nye Borgerliges folketingsmedlemmer

- ▶ Pernille Vermund
- ▶ Peter Seier Christensen
- ▶ Lars Boje Mathiesen
- ▶ Mette Thiesen

Er det en ubåd, et rumskib eller en bunker? Odder Rådhus ligner mange ting og gemmer på historier om indbrud, atomkraft og tv-værter.

arkitektur

Af Christian Olesen
christian@kommunen.dk

Byrådsalen er badet i lys fra store rammeløse vinduespartier. Et gult gulvtæppe dækker fliserne, og rundt i en hestesko står massive, sorte stole. Stolene er så tunge, at byrådsmedlemmerne må tage en dyb indånding og lægge kræfterne i, hver gang de skal skubbe sig ud fra bordet og rejse sig op for at tage ordet.

Claus Buur viser os rundt i bygningen, gennem forvaltningerne og ned i kælderens arkiver. Han er kommunikationskonsulent og vant til at give guidede ture. En del arkitekter har nemlig ringet gennem årene for se det specielle rådhus. Interessen blev så stor, at Odder nu arrangerer ture.

Vi er på besøg for at lave en lille rådhusanmeldelse.

Kommunerne gemmer på talrige spændende rådhus, og Odder er ingen undtagelse. Bygningen er tegnet i stilarten brutalisme. Den handler om at fremvise materialerne, der bliver brugt og om ikke at lægge skjul på ting som rør og ventilation, der normalt gemmes væk. Facaden er beklædt med store tegl på en side, og ellers er der mursten hist og her og beton nærmest overalt.

Mange i Odder synes, rådhuset er hæsligt, mens andre elsker det for sin mærkværdighed. Brutalisme er ikke rigtig smuk, og det er ikke for alle, men bygningen er fuld af skøre detaljer, som Claus Buur viser frem. Der er fx gigantiske dørhåndtag, et stort rundt vindue, og udefra ligner huset en blanding af en bunker, en borg og en ubåd, alt

efter hvilken side man betragter det fra.

Tyve vækkede hjemløs

Rådhuset blev indviet i 1972, og er indrettet efter en anderledes måde at tænke kommuner på, som opstod omkring kommunalreformen i 1970. Her gik man fra rådhus, der tårnede sig op for at indgyde respekt, til en mere involverende arkitektur.

Derfor er hovedindgangen en lille uformel glasdør, hvor man kommer direkte til informationsskranken. I dag går vi dog ind fra den anden side, som efterhånden alligevel bliver brugt mest, fordi den ligger ud til parkeringspladsen. Da vi er på besøg, er døren til hovedindgangen nemlig smadret.

Det skyldes indbrud nummer to i år. En hjemløs lå og sov udenfor og hørte noget larm, som kom fra indbrudstyvene.

- Vi er lige i gang med et bræk, så sov du videre! råbte tyvene.

De slap kun afsted med tre pc'er, som var mærket med "Odder Kommune".

Shoppingcenter

Når man kommer ind som borger, går man rundt i et

stort L-formet rum, hvor kommunens ansatte sidder hist og her i åbne kontormiljøer og små båse. Odder har alle sine forvaltninger samlet i huset, og tanken er, at det store rum fungerer som en slags torv eller shoppingcenter, hvor borgerne shopper mellem alle de ting, de skal nå, når de nu alligevel er på kommunen.

Claus Buur fortæller, at det måske ikke bliver brugt på den måde så meget længere. Nu er alting digitaliseret, og borgerne ordner det meste hjemmefra. Men det er en del af den demokratiske arkitektur.

Samtidig er det tydeligt, at arkitekterne morede sig, da de tegnede huset. På den ene side er der glaskupler, som ligner vinduer på en ubåd eller astronauthjelme. På den anden er et tårn, og set fra gården i midten ligner stedet lidt en vikingehal af beton.

Claus Buur tager os også med i kælderens lange betongange med talrige døre på hver side, hvor arkiver, hvis indhold få kender, gemmer sig. Han fremviser gamle håndtegninger af Københavns Rådhus, som måske er

de originale tegninger, og finder også nogle planer frem om Danmarks første atomkraftværk, Gyllingnæs, som skulle ligge syd for Odder.

Tyveri endte på værtshus

Tager man betontrapperne op til første sal, ligger borgmesterkontoret ovre i hjørnet.

Det ligner et almindeligt kontor, og bag skrivebordet hænger borgmesterkæden i et låst skab. Men kæden blev stjålet for 16 år siden.

Bygningens facade var i gang med at blive renoveret, så der stod et stillads lige udenfor. En dag klatrede et par snarrådige tyve op, brød vinduet op og snuppede kæden, som er lavet af sølv og guld. Claus Buurs døtre syntes, det var synd for borgmesteren. Så de lavede en perlekæde, borgmesteren kunne tage på, når han skulle vie folk.

Et par uger senere fik ejeren af et værtshus nede ad vejen sig en overraskelse. I hans postkasse lå borgmesterkæden helt sortvædet, som om den havde været forsøgt brændt eller havde ligget nær udstødningen på en bil.

Odder Rådhus er bygget i stilarten brutalisme. Bygningen er ikke smuk, men speciel på sin egen måde. Den deler vandene i kommunen, og nogle elsker den, mens andre kalder den gyselig.
Foto: Odder Kommune

En tommestok sidder faststøbt i betonen i væggen i byrådsalen. Ingen ved hvorfor, men da den blev opdaget, ville arkitekterne ikke fjerne stokken. Man mente, det ville efterlade et ar i betonen.
Foto: Christian Olesen

Rådhusanmeldelse

- **Ankomsten:** Den lille glasdør som hovedindgang er måske en god idé. Men i dag ankommer de fleste borgere fra parkeringspladsen, og her skal man først ned ad trapper og så op ad trapper. Det er ikke helt ideelt. Ude foran hovedindgangen ligger rådhushaven, som ikke bliver brugt særligt meget. Nu er der snak om at tilføje en skaterbane eller noget andet, og det vil måske være en god idé for at skabe mere liv.
- **Byrådsalen:** Selvom rummet er flot, så mister man ikke pusten, når man træder ind, som andre byrådsale formår at få en til. De rammeløse vinduer er lækre, og betonen kommer til sin ret i bedste brutalistiske stil. Al elektronik er helt opdateret, og møblerne er 70'er-agtige på en charmerende, men også upraktisk måde.
- **Konklusion:** Odder Rådhus er et fantastisk sted fyldt med skønne detaljer og skøre historier. Kommer man ad hovedindgangen, er der flot, men fra vejen og parkeringspladsen er stedet mere skørt end pænt. Odder holder bygningen opdateret, samtidig med at man beholder 70'er-ånden og brutalismen, og de mange skæve historier.
- **Rådhuset** er mere mærkværdigt end smukt, og det er måske mere historierne omkring huset, der hænger ved. Bygningen er ikke fredet, og selvom der er mange skønne detaljer, bliver den det nok ikke lige foreløbig. Derfor giver vi den syv ud ti råduse.

Odder Rådhus

- Opført i 1972, udvidet i 1980.
- Tegnet af arkitekt H.P. Holm Nielsen og arkitektfirmaet Friis og Moltke.
- Odder Kommune har 22.844 indbyggere.
- Borgmesteren er Uffe Jensen (V).

Hver måned anmelder Kommunen.dk et af Danmarks råduse. Med på turen er arkitekt Frederik Haukrogh, som hjælper med de arkitektoniske virkemidler. Dette er den første artikel i serien. Kender du et interessant eller overset rådhus, vi skal skrive om? Så send en mail til christian@kommunen.dk

Glaskuplerne får bygningen til at minde om en ubåd eller et rumskib. Facaden er i øvrigt belagt med klinker, hvilket giver det rå 70'er look.
Foto: Christian Olesen

På borgmesterkontoret hænger en plakette med Sofie Lindes navn. X-Factor værten voksede op i Odder, og i forbindelse med et tv-program hang værten Jacob Riising plaketten op, til stor pinlighed for Sofie Linde.
Foto: Christian Olesen

Taget er lavet af bly og er ofte utæt, så nu skal det skiftes. Utæthederne skyldes blandt andet, at byens teenagere klatrer op på taget for at nyde udsigten og kommer til at beskadige det bløde bly.
Foto: Christian Olesen

Jeg er bange for at ende i et stofmisbrug. Hvad skal jeg gøre?

De fire kommuner Tønder, Gentofte, Helsingør og Odense skal i det nye forsøg yde rådgivning over sms til unge med stofproblemer

Foto: Christian Lindgren, Ritzau Scanpix. Manipulation: Jonas Rue, Rue Grafisk Design

Kommunale sms'er skal stoppe unges stofmisbrug

Fire kommuner skal forsøge sig med sms'er mod unges misbrug, selvom flere kommuner skifter sms'en ud med gdpr-sikre apps.

◉ sms-hjælp

Af **Jeppé Emil Gurlev**
jepp@kommunen.dk

Socialrådgivere i Tønder, Gentofte, Helsingør og Odense får fremover en hverdag med telefonen i hånden og sms'er som

arbejdsredskab. Unge i de fire kommuner skal nemlig kunne søge hjælp og rådgivning om stoffer og misbrug med en ny kommunal sms-rådgivning.

Sms-projektet er lanceret af Netstof.dk, der drives af Slagelse Kommune. Det skal

give erfaringer med at bruge sms'er i kommunernes rusmiddelrådgivning og undersøge, om løsningen kan få de unge til at række ud til de kommunale rådgivere.

En rapport fra Center for Rusmiddelforskning viser nemlig, at kun omkring 12 pct. af de 49.000 unge, der vurderes at have et rådgivnings- eller behandlingskrævende forbrug af alkohol, hash og andre stoffer, har kontakt til kommunale rusmiddel-behandlingstilbud.

Karen Hatt Olsen, der er projektleder på sms-løsningen hos Netstof, håber, at løsningen kan afhjælpe det problem.

- Der skal meget til, at de unge selv henvender sig til kommunens rådgivere. Vi vil se, om sms-løsningen kan gribe nogle af de personer, der ikke selv ville henvende sig. Måske får de unge endda lyst til at møde rådgiveren i virkeligheden, efter at de har skrevet sammen over sms, siger hun.

Benspænd for sms'er

Kommuner og sms'er går ellers ikke hånd i hånd. Siden gdpr trådte i kraft i 2018 har mange kommuner været bekymrede for, hvordan de kan bruge sms'er til borgerne uden at bryde gdpr-reglerne. I et "benspændskatalog" fra januar i år nævner KL en række

"Der skal meget til, at de unge selv henvender sig til kommunens rådgivere. Vi vil se, om sms-løsningen kan gribe nogle af de personer, der ikke selv ville henvende sig."

Karen Hatt Olsen, projektleder hos Netstof.dk.

ke udfordringer, som gdpr har medført for kommunerne.

Medarbejderne i kommunernes socialforvaltninger er bekymrede over, at gdpr sætter grænser for, hvad de må bruge sms'er til, og hvordan de skal håndtere sms'er fra udsatte borgere, skriver KL.

Ifølge Datatilsynet indebærer sms-kommunikation med følsomme oplysninger en betydelig risiko, der er i "den høje ende af skalaen". Kommuner skal derfor undgå at sende sms'er med følsomme oplysninger, oplyser tilsynet på sin hjemmeside. Ifølge Ayo Næsborg-Andersen, der er lektor i persona-

lære på Syddansk Universitet, er der god grund til, at Datatilsynet er opmærksomme på sms'er.

- Det er fordi, at der er en stor risiko forbundet ved sms'er. Det er en risiko for at andre kan læse med. Det er meget nemt at hacke ind i sms'er. Derfor kræver sms-ordninger, at kommunerne er særligt påpasselige, og sikkerheden skal være i orden, siger hun.

Undtagelser til reglen

Men Datatilsynet anerkender dog, at sms'er kan være en "god og brugbar" måde, at kommunerne kan sende beskeder til borgerne på. Der kan endda også være tilfælde, hvor sms'er med følsomme oplysninger kan benyttes. Men kommunerne skal vurdere sms-ordningerne nøje, forklarer Ayo Næsborg-Andersen.

- Datatilsynet har accepteret, at når det handler om for eksempel stofmisbrugere, så må kommunerne gerne kommunikere på sms, fordi at formålet overstiger hensynet til databeskyttelsen, siger Ayo Næsborg-Andersen og fortsætter:

- Det kræver, at man laver en konkret risikovurdering. Man skal analysere og vurdere de risici, der er forbundet med sms-løsningen, og om den manglende sikker-

hed bliver opvejet af, at man når ud til de udsatte borgere.

Brug for professionel hjælp og viden

Netstof har fået udviklet en løsning til projektet, hvor de sms'er kommunerne modtager bliver krypteret og omdannet til mails, så de kommunale medarbejdere ikke kan se telefonnummeret på afsenderen. På den måde bliver samtalen med afsenderen anonym.

Det er vigtigt for at nå ud til de unge, forklarer Karen Hatt Olsen.

- Forestil dig at at være 14 år og være bange for at få et misbrugsproblem, eller at en af ens venner udvikler et problem. Anonymitet er enormt vigtigt for dem, siger hun og fortsætter:

- De unge vil gerne have professionel hjælp og viden. Det er ikke nok for dem at google sig frem. Med sms-løsningen får de en nem indgang til en rådgiver. Vi håber, at løsningen kan bidrage til, at flere unge kan få tidlig hjælp, inden at de udvikler et misbrug, siger hun.

Projektet i de fire kommuner skulle allerede have været sat i gang i marts i år, men er blevet forsinket på grund af corona. I stedet forventer Netstof at sætte projektet i gang i løbet af september eller oktober. ◉

Slut med sms'er i flere kommuner

- I Varde har kommunen fået udviklet en kommunikations-app Wakks, hvor unge kan kommunikere med jobcentret.
- I Silkeborg Kommune har de skiftet sms'erne ud med appen LetDialog. Her bruger beskæftigelsesafdelingens sagsbehandlere løsningen til at kommunikere med borgerne om blandt andet uddannelse og jobtilbud.
- En række andre kommuner bruger også LetDialog til kommunikation til borgerne. Blandt andet bruger Struer Kommune løsningen i hjemmeplejen, og i Fredericia bruger familie- og børnesundhedsafdelingen LetDialog til at holde kontakten med de unge.

Af Michael Kjærgård. Ærlig talt

Et farligt spil for Venstre

Foto: Finn Frandsen, Ritzau Scanpix

Da Tamilsagen rullede for et kvart århundrede siden blev den kaldt sådan af alt og alle, bortset fra Weekendavisens daværende chefredaktør Tøger Seidenfaden, der foretrak betegnelsen Hansen-gate. En for så vidt ganske rimelig personalisering i forhold til gerningsmanden i stedet for at lade ofrene hænge på betegnelsen, men også en tabt kamp. Alle husker i dag kun Tamilsagen.

Nutidens pendant kunne man passende kalde Støjberg-gate, af flere grunde. Den tidligere udlændinge- og integrationsminister er selv helt klar over, at ord betyder noget, og derfor kalder hun konsekvent Instrukskommissionen for Barnebruds-kommissionen, selv om den ikke er nedsat for at undersøge nogen substans vedrørende de såkaldte barnebrude, men substansen vedrørende sagsbehandlingen og, ja, netop instruks(er) om samme.

Foruden den sproglige parallel mellem de to sager er der naturligvis også den åbenlyse statsretlige: kan en minister gøre hvad han/hun lyster, uanset hvad der måtte stå i diverse love, hvis bare der er politisk opbakning? I forhold til ministeransvarlighedsloven er svaret enkelt: ja, det kan en minister, af

den grund at det er regeringen eller Folketinget, der i givet fald skal rejse en tiltale for Rigsretten.

Ideen er selvfølgelig, at politik først og fremmest skal håndteres politisk, og det var kun Erik Ninn-Hansens indædte stædighed der gjorde, at hans tvivlsomme politiske håndtering endte med at blive en (delvis) juridisk sag. Indtil videre har Inger Støjberg udvist hvad man kunne kalde en lidt mere smidig stædighed, der ikke på samme måde har kurs direkte mod en rigsretssag. Så selv om parallellen er der, vil den ikke nødvendigvis holde hele vejen.

Men der er yderligere en i vid udstrækning upåagtet parallel mellem de to sager, nemlig den politiske skade der blev/vil blive forvoldt på de to's partier.

Rigsretsdommen dengang tilsagde juraen glasklart, at "Erik Ninn-Hansen i perioden fra midten af juni 1988 til hans afgang som justitsminister den 10. januar 1989 i strid med udlændingelovens §9 har fastholdt beslutningen om at berostille de tamilske familiesammenføringsager og derved forsætteligt og på strafbar måde har tilsidesat de pligter, der påhvilede ham efter loven og hans stillings beskaffenhed". Alligevel var der et mindretal på fem af de politisk udpegede rigsretsdommere, der

Forsøgene på politisk overruling af juraen har allerede fundet sted i rigeligt mål.

fuldstændig ujuridisk ville frifinde ham med den begrundelse, at "Erik Ninn-Hansen måtte som minister og folketingsmedlem lytte til, hvad der rørte sig i befolkningen".

Noget af en melding fra et lov-og-orden-parti, og ikke en melding som konservative vælgere brød sig om at høre fra deres parti, uanset mulig personlig sympati for hovedpersonen. Det er ikke nogen tilfældighed, at K på det tidspunkt kom ind i en vælgerkrise, som partiet først nu er på vej ud af.

Nu repræsenterer Inger Støjbergs parti Venstre ikke på samme måde inkarnationen af lov og orden, men det er dog et borgerligt parti med formodet reverens for de

klassiske borgerlige dyder, hvortil lovlighed som bekendt hører. Alligevel ser man fra partifæller en gentagelse af mønstret med total tilsidesættelse af det juridiske indhold i sagen og et fokus udelukkende på, at Inger Støjberg "måtte som minister og folketingsmedlem lytte til, hvad der rørte sig i befolkningen", som man kunne sige med et lån fra Tamilsagens dommermindretal.

I modsætning til Erik Ninn-Hansen har Inger Støjberg stadig en fair mulighed for at styre fri af en rigsretssag, men i modsætning til dengang har vi nu sociale medier hvor alle kan kommentere alt i realtid. Forsøgene på politisk overruling af juraen har allerede fundet sted i rigeligt mål, ikke alene i den løbende debat men også i overfor kommissionen, hvor hovedpersonens bisidderadvokat, partifællen Nicolai Mallet, har forsøgt at beklikke både kommissionens udspejler og dens formand.

For Venstre er det et farligt spil. Det er ingen naturlov at V skal være større end K, det er noget der kom til efter Hansen-gate. Før var det over lange stræk omvendt, og hvis K igen efter Støjberg-gate bliver bedste bud på et hjemsted for de borgerlige dyder, kan det blive sådan igen.

Morgendagens meningsdannere

Af Laura Sixhøj

INGEN FAG TILHØRER ÉT KØN

En uddannelse er, som de fleste læsere nok ved, netop ikke noget, man FÅR. Det er noget, man TAGER. Et vigtigt valg, alle unge skal træffe og knokle for.

Trods et uddannelsessystem, hvor vi frit kan vælge, ved mange unge ikke, hvad de vil, og vælger derfor gymnasiet. Gymnasiet er den mest almindelige treårige overbygning på folkeskolen. Den slagne vej, som venner, familie, vejledere, lærere og medier taler om.

Men det danske arbejdsmarked mangler ikke studenter. Der er derimod akut behov for tusindvis af dygtige håndværkere og derfor behov for kvalificeret vejledning, der kan få flere unge til at vælge en erhvervsuddannelse på et oplyst grundlag. Ansvar har længe nok ligget hos kommunerne uden at blive løftet. Derfor må børne- og undervisningsminister Pernille Rosenkrantz-Theil (S) nu skabe reel mulighed for, at unge i hele landet kan træffe et bevidst uddannelsesvalg. For eksempel ved at indføre øremærket brobygning til erhvervsskolerne.

Drop uddannelsessnobberiet

Desværre mener mange, at folkeskoleelever med gode karakterer altid bør vælge gymnasiet. Men uddannelse skal man vælge efter interesse, lyst og motivation. Erhvervsuddannelserne er ikke bare for dem, der ikke kom ind på gymnasiet. De er først og fremmest for dem, der ved, hvad de vil.

Også mænd og kvinder bør vælge efter interesse. Ikke efter gammeldags idéer om mande- og kvinde-fag, der slet ikke giver mening i 2020.

Selvfølgelig kan en pige være mekaniker. Det fysiske mekanikerarbejde er i dag sjældent særlig udfordrende. Ny teknologi og hjælpemidler sikrer medarbejderne imod fysisk nedslidning og gør det muligt for alle at løse langt de fleste arbejdsopgaver. Også inden for traditionelle mandefag.

Alligevel er en stor del af arbejdsmarkedet kønsopdelt. Ser man på Dansk Metals uddannelser, er kun 4,3 pct. af eleverne og de færdiguddannede kvinder. Det kan vi gøre noget ved. For eksempel ved at anerkende, at ingen fag tilhører ét køn, at et uddannelsesvalg skal baseres på lyst og evner og aldrig må skyldes pres på grund af køn, etnisk baggrund, karakterer eller lignende og at en uddannelse i industrien ikke nødvendigvis er mere fysisk krævende end et kontorjob. Rosenkrantz-Theil og fagbevægelsen bør stå sammen om en ekstra indsats for at gøre op med de stereotype mande- og kvinde-fag, så erhvervsuddannelserne er attraktive for alle.

Kvalificeret vejledning, ja tak

Det bør også være en selvfølge, at kun uddannede vejledere kan hjælpe unge kvalificeret til at træffe en af livets vigtigste beslutninger. Alle elever bør sikres personlig vejledning, gerne både med og uden forældre, så far og mor også hører om mulighederne ved erhvervsuddannelse. Adgang til mindst én faglært vejleder må være et minimum. Derudover bør samarbejdet mellem folkeskoler og erhvervsskoler styrkes markant, så alle folkeskoleelever får mulighed for at prøve nogle fag af.

Det er ingen hemmelighed, at nogle unge vælger gymnasiet, fordi det er der, vennerne skal hen.

Derfor giver det god mening at ungdomsuddannelserne går sammen om at skabe campusområder, hvor de gamle venner fra folkeskolen er i nærheden, uanset hvilken ungdomsuddannelse man har valgt.

Laura Sixhøj er formand for Metals lærlinge i Horsens og næsten færdig som EUX automatiktekniker. Når hun er færdig, kan hun søge job inden for udvikling, installation, service, dokumentation og ledelse. Hun kan også vælge at læse videre til for eksempel ingeniør, maskinmester eller automationsteknolog.

Erhvervsuddannelserne er ikke bare for dem, der ikke kom ind på gymnasiet. De er først og fremmest for dem, der ved, hvad de vil.

De offentlige opgaver bliver stadig større og mere komplekse at løse. Samtidig bliver presset på velfærden og behovet for effektivisering på tværs af den offentlige sektor næppe mindre.

Kommunen.dk inviterer en række forskere, eksperter og praktikere til at levere deres bud på, hvordan vi kan finde nye veje til varig velfærd.

NYE VEJE

Ud af socialcentrene med de udsatte borgere

Halvdelen af de nye borgere, som i 2018 begyndte at modtage §85-bøstøtte jævnfør lov om social service, er også tilknyttet jobcentrene. Det vil sige, at de sideløbende får en ydelse og opfølgende indsats fra jobcenteret.

Men det er hverken fagligt eller økonomisk hensigtsmæssigt at sende borgerne fra jobcentret til socialcentret. Tværtimod er det bedre, at borgeren bliver i jobcenterregi.

Lad os starte med at se på, hvem målgruppen egentlig er for §85-støtte og mentorstøtte i jobcentret.

§85-støtte er hjælp, omsorg eller støtte samt optræning og hjælp til udvikling af færdigheder til personer, der har behov for det på grund af betydelig nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller særlige sociale problemer - en stor del af de samme støtteopgaver, som er i §85 støtten.

Mentorstøtte kan benyttes til såvel personlig og praktisk støtte. Hvis vi ser på vejledning nr. 10071 af 25. november 2019 i lov om en aktiv beskæftigelsesindsats (LAB) fremgår det, at mentor kan benyttes til eksempelvis at håndtere psykiske, sociale, misbrugsrelaterede, familiemæssige og økonomiske problemer - en stor del af de samme støtteopgaver, som er i §85 støtten.

Mentorstøtten kan også gives til at opbygge og vedligeholde et socialt netværk til at stå op og møde på arbejde, til ernæring, kost og spisetider eller til at få orden i økonomien. Men det kan også bare være i forhold til kontakt til andre offentlige myndigheder som for eksempel aftaler om lægebesøg eller støtte til at følge et behandlingsforløb.

En meget stor del af de opgaver, der ønskes løst i socialcentret, kan altså løses inden for jobcentrets egen lovgivning.

Ansvarer bør ligge ét sted

I forhold til de faglige argumenter handler det først og fremmest om antallet af kommunale aktører, der skal koordinere indsatserne omkring borgerne.

Borgerne i jobcentret vil altid have en sagsbehandler samt en ydelsessagsbehandler i dette regi. Hvis borgeren skal tildeles en støttekontaktperson efter servicelovens §85, skal han eller hun også tildeles en sagsbehandler i dette regi og en støtteperson. Det er fire medarbejdere, borgeren skal forholde sig til.

Og faktisk ser vi gennem vores arbejde i KLK flere eksempler på, at borgere både tildeles en mentor og en støttekontaktperson efter serviceloven. Det er i så fald fem medarbejdere, der skal koordinere, og som borgeren skal forholde sig til.

Flere aktører omkring borgeren øger kompleksiteten, administrationen og koordineringen. Hvis støtten til borgeren er samlet på færre hænder, gavner det både borgeren og kommunens administration.

Der er flere faglige argumenter, der understøtter placeringen af borgerne i jobcentrene.

Med fastholdelse af borgeren i jobcenteret og med én sagsbehandler er det entydigt, hvem der har ansvaret i forhold til styring, forløb, opfølgning, retning med videre.

Mindre administration

Der er en omfattende sagsbehandling og administration i forhold til at vurdere og træffe afgørelse efter lov om social service og igen når borgerne skal afsluttes.

Tilbud efter serviceloven er frivillige for borgerne. Jobcentret kan derfor ikke stille krav til borgernes deltagelse og samarbejde, hvis indsatsen ydes efter lov om social service.

Socialcentrene har traditionelt arbejdet med at beskytte og støtte. Mens sigtet med

I dette indlæg forklarer to KL-konsulenter, hvordan udsatte borgere lettere kan overskue og profitere af støttetiltag, der koncentrerer sig i jobcentret. Kommunen kan desuden spare penge.
Niels Ahlmann Olesen, Ritzau Scanpix

indsatsen for borgerne i jobcentrene er, at borgerne skal lære at mestre eget liv. Indsatsmæssigt er der en risiko for, at socialcentrene får støttet og beskyttet borgerne, mere end jobcentrene forventer.

Modargumentet er selvfølgelig, at socialcentrenes faglige personale er meget dygtige og fagligt specialiserede. På den måde kan de virkelig gøre en forskel for borgerne. Men hvis det handler om faglighed, kan jobcentrene opbygge eller købe ekspertisen i socialcentrene. Det giver som nævnt bedre sammenhængende forløb for borgerne og gavner den kommunale økonomi.

Med andre ord er der også 50 pct. statsrefusion på mentorudgiften, hvorimod udgiften til §85 er 100 pct. kommunalt finansieret.

Billigere for kommunen

Udover de faglige argumenter er der en række økonomiske argumenter for at holde borgerne og opgaver i jobcenterregi. Udgifter efter LAB-loven er eksempelvis en overførselsudgift, mens udgifter efter lov om social service er en service-udgift og dermed inden for den kommunale serviceramme.

En ramme, hvor kommunerne jo samlet set bliver pålagt en straf, hvis den overskrides jævnfør gældende økonomiaftale. Når indsatsen

serne udføres efter lov om social service, bliver servicerammen belastet. Det gør den ikke, hvis indsatsen er efter beskæftigelseslovgivningen.

Da udgifterne til store dele af beskæftigelsesindsatsen er vurderet konjunkturfølsomme, er de omfattet af budgetgarantien. Det betyder, at hvis udgifterne til beskæftigelsesindsatsen stiger eller falder, bliver budgetgarantien reguleret.

Det er derfor væsentligt at afholde de udgifter, der er til at støtte borgerne mod job og uddannelse på disse konti. For kommunerne bliver ikke reguleret, hvis indsatserne udføres efter lov om social service, og når disse udgifter stiger.

Sidst men ikke mindst er der et væsentligt økonomisk argument i forhold til statsrefusionen, såfremt borgeren er i ressourceforløb eller jobafklaringsforløb. Der er nemlig 50 pct. statsrefusion på udgifterne til de tilbud, som borgeren modtager. Med andre ord er der også 50 pct. statsrefusion på mentorudgiften, hvorimod udgiften til §85 er 100 pct. kommunalt finansieret.

Borgerne skal blive i jobcenterregi

Et ofte hørt modargument er, at det ikke gælder borgere på uddannelseshjælp og kontanthjælp. Her er der nemlig ikke længere refusion på udgifterne til indsatserne. Vores argument er imidlertid, at hvis borgerne vurderes at være i målgruppen for § 85 med en betydelig funktionsnedsættelse, må de i de allerfleste tilfælde også være målgruppen for ressourceforløb. For ressourceforløbet skal også ses som en retssikkerhed, hvor borgeren bliver fritaget fra 225-timers-reglen, kontanthjælpsloftet, formue-regler mv.

Som udgangspunkt bør der derfor ikke være borgere i socialcentret, der ikke er i ressourceforløb, og hvor 50 pct. statsrefusion er muligt, hvis støtten gives efter beskæftigelseslovgivningen. Så tilbage til jobcentrene med borgerne.

Kort sagt er der altså både faglige og økonomiske argumenter for at stoppe med at sende borgere fra jobcentrene til socialcentrene. ●

Maibritt Kuszon

Chefkonsulent i KLK

Peter Fogh

Souschef i KLK

Nu kan A4 Medier give brugerne det, de vil have, forklarer Jesper Berg, kommerciel udviklingschef hos A4 Medier.

NO SHIT, SHERLOCK: LANGSOMME HJEMMESIDER SKRÆMMER KUNDERNE (VÆK)

MED ET NYT
CMS-SYSTEM FIK
A4 MEDIER LYNHURTIGE
LOAD-TIDER
PÅ SEKS NYE SITES

3 SØLLE SEKUNDER

Det er den korte tid, kunder gider vente på, at en virksomheds hjemmeside viser dem det indhold, de leder efter. Tager det længere tid, går det kraftigt ud over omdømmet, viser en ny undersøgelse fra Google Danmark, som har testet, hvad load-tiden betyder for brugernes villighed til at anbefale en hjemmeside.

En positiv brugeroplevelse var netop ét af de parametre, som A4 Medier var på udkig efter, da en ændring af ejerforholdene for nylig betød, at koncernen hurtigt skulle omdanne to gratissites til seks nye velfungerende sites, hvoraf to som noget nyt var betalingsites – og samtidig udvikle tre nyhedsbreve.

NYE LYNHURTIGE PLATFORME

A4 Medier, som er en flersidet medieportal om det danske arbejdsmarked, der har afløst Ugebrevet A4, skulle gå fra gratissitet avisen.dk til at udgive seks nye sites: gratismedierne A4 Nu og A4 Fri samt betalingsportalene A4 Medier, A4 Arbejdsmiljø, A4 Arbejdsliv og A4 Job.

”Udover at det er en stor kulturomvæltning for organisationen at skulle gå fra at levere gratis indhold til indhold, vi tager betaling for, så skal man også se sig meget for, når man vælger sit nye system til opgaven for at lykkes,” forklarer Jesper Berg, kommerciel udviklingschef hos A4 Medier.

BLIZZLOAD GØR DET MULIGT

Det er nemlig helt afgørende, at man får et system, som kan håndtere abonnementsbaserede hjemmesider, som man skal betale for at få adgang til, og her faldt valget på Blizzload – en softwarevirksomhed, der er grundlagt af folkene bag dknyt.dk, som udgiver nyheder til offentlige beslutningstagere, og som var et af de allerførste betalingsmedier i verden. Derfor har man efterhånden 20 års erfaring i at udvikle et robust system, som kan bruges på tværs af brancher.

”Mange medier går i dag mod at tage betaling for indhold, men Blizzload gik i gang med deres udviklingsarbejde, inden det blev et buzzword. Derfor kan man tappe direkte ind i et erfaringsgrundlag fra mange års drift, som giver et system, der kan sættes sammen hurtigt og effektivt,” siger Jesper Berg.

Han fik flyttet alt relevant indhold fra det store site avisen.dk på en måned og fik derudover de seks nye sites i luften på et halvt år – sites, som ikke skulle klones, men som har forskellig opsætning og indhold.

TURBO PÅ SLØVE WEBLØSNINGER

”Der har vi slået vores egen rekord. Og jeg tror, at en del af forklaringen er, at Blizzload fungerer mere som en start-up end som et stort, etableret firma; der er fokus på innovation og lavpraktiske løsninger, hvilket er både godt og sundt,” siger han.

Systemet, som fokuserer på optimering af load-hastighed, har en software, der sætter turbo på sløve webløsninger ved at arbejde i baggrunden, mens kunderne oplever, at siderne loader på få sekunder. Dermed kan løsningen bruges af både webshops, nyhedsmedier og andre webløsninger, hvor hastigheden er afgørende.

+45 51922437 / SALES@BLIZZLOAD.COM / BLIZZLOAD.COM

Send debatstof til os:

Debatindlæg må højst være på 2.500 tegn inkl. mellemrum. **Kronikker** skal være på mellem 5.500 og 7.500 tegn inkl. mellemrum. Kronikker skal udstyres med et vellignende portræt. debatognavne@kommunen.dk

"Toplederen oplever jo aldrig det kaos, der følger med en omstrukturering. Den første printer, der bliver sat i stikket efter en omflytning, er toplederens og hans nærmeste medarbejders. Men på gulvet? Det sejler. Alt er kaos."

Forfatter og komiker Per Helge Sørensen, bogaktuel med "Varmluftsstrategi for begyndere", til Politiken.

Velfærds- teknologi møder virkeligheden

Denne klumme sætter fokus på de gode velfærdsteknologiske historier, giver læseren et tiltrængt forspring og trækker de gode eksempler og ideer frem i lyset.

Af Malene Grouleff

Journalist og blogger med speciale i robotteknologi.
malene@grouleff.it

Robotter giver flere ressourcer til genoptræning

Fagpersonale knokler hver dag for at give borgerne den optimale rehabilitering. Forskningen viser nemlig, at tidsvinduet for effekten af en given rehabiliteringsindsats er størst i de første tre-seks måneder, efter skaden er sket. Det batter at træne med høj intensitet og så meget som muligt for at stimulere hjernens neuroplastiske egenskaber.

Dilemmaet er dog, at det slider hårdt på rehabiliterings-personalets fysik at hjælpe patienterne optimalt, ligesom tiden er begrænset. Hvis nogen får mere træning, bliver det på bekostning af andre patienter.

Derfor er det et faktum, at der for mange danske patienters vedkommende er forstemmende langt mellem den faktiske mængde genoptræning og den anbefalede mængde. Selvom der er masser af vilje og viden til stede.

Farlig passivitet

For eksempel får en borger her i Danmark normalt højst 20 gentagelser af en fodøvelse, der skal forebygge spidsfod, dropfod, ødemer, blodpropper i benene med mere. Det er realiteterne, selvom alle enige om, at der helst skal være mindst 100 gentagelser af øvelsen.

For hver dag man ligger inaktiv i en seng, mister man fire pct. muskelmasse, leddene bliver gradvist mere og mere stive, og risikoen for blodpropper stiger markant. Det gælder om at holde den store lårmuskel i gang, så det ikke ender med, at patienterne bliver endnu dårligere.

Den gode nyhed er, at man faktisk godt kan få markant mere genoptræning, vel at mærke uden at overbelaste fysioterapeuter,

sosuer, sygeplejersker og ergoterapeuter. Det har flere kommuner fået øjnene op for.

Robotter vinder frem

Kodeordet er robotteknologi. Rehabiliteringsrobotter er godt i gang med at vinde indpas i sundhedssektoren, og personalet er generelt meget positive over for at få "robotter som kolleger", og for patienterne er robotteknologier blandt andet gode til at facilitere behovet for selvtræning, som de enkelte kommuner har stort fokus på i disse år.

Efter grundige afprøvninger lokalt har en stribe aktører her i Danmark valgt at bruge robotter til at intensivere genoptræning, øge selvtræningen og samtidig aflaste personalet fra for mange og for tunge løft. Inden for brug af robotteknologi til træning af sengeliggende er frontløberne her i Danmark blandt andre Vestdansk Center for Rygmarvsskade under Regionshospitalet Viborg, NeuroNord i Frederikshavn, NeuroCenter Østerskov i Hobro, det private center NeuroRehab i Aalborg samt Odense Universitetshospital. Alle bruger de en robot opfundet i Aalborg, som også vinder frem inden for rehabilitering i USA, Tyskland, England, og Frankrig.

Når en fysioterapeut manuelt hjælper en lammet eller svækket patient med træning, er det meget belastende ensidigt gentaget arbejde. Arbejdsmiljøgevinsten er stor ved at undgå at skulle løfte de 15-20 kilo, en voksen patients ben vejer. Eller endnu mere, hvis patienter tilhører den voksende gruppe af svært overvægtige.

Også udenfor kontortid

Når træningen foregår i samarbejde med en rehabiliteringsrobot, kan en fysioterapeut øge sin kapacitet til næsten det dobbelte. Regnestykket hænger godt sammen, fordi en

robot på månedsbasis koster en fjerdedel af en fysioterapeutløn.

Fysioterapeutens faglighed går ikke fløjten, fordi han eller hun bruger sin viden og vurderinger til at bygge det personlige træningsprogram på robotten, som den enkelte patient har brug for.

På plejehjem er der i weekenden kun sjældent træning, fordi fysioterapeuterne primært arbejder 8-15 på hverdage. Med en robot, der kan rulles rundt fra stue til stue, er der derimod også mulighed for, at borgerne kan få aktiveret deres ben og fødder udenfor "almindelig kontortid".

Masser af gevinster

I en række af de fysisk hårdeste job i plejesektoren kan robotteknologi altså både være med til at forebygge arbejdsskader og frigøre medarbejderne til at udføre mere komplekse og værdiskabende opgaver. Gevinsterne er mange: Øget livskvalitet og selvhjulpenhed, sundere arbejdsmiljø for terapeuterne og højere produktivitet uden tilsvarende højere lønomkostninger.

Disse patientgrupper kan blandt andre have stor gavn af automatiseret genoptræning:

- Rygmarvsspatienter.
- Patienter ramt af blodpropper/hjerneblødninger i hjernen
- Ældre patienter på geriatriske afdelinger.
- Patienter i respirator og andre intensivpatienter med langvarige indlæggelser.
- Sclerosepatienter og ALS-ramte.

Derfor bør kommunerne indtænke nye løsninger, som rentabelt kan bidrage til, at effektiviteten i det totale behandlingsforløb bliver optimeret. Med henblik på at patienterne kommer sig hurtigt uden unødvendige bivirkninger.

Det er der så meget at vinde ved. For alle. ●

» www.dknyt.dk/dkjob

Dagtilbudschef til Børn og Skole, Randers Kommune

Er børns læring og trivsel en hjertesag for dig? Vil du stå i spidsen for attraktive tilbud til børn i Randers Kommune? Trives du i spændingsfeltet mellem praksis og det politiske i et stort fagområde præget af motivation, høj faglighed og udvikling? Hvis du kan svare ja til dette, kan det være dig vi er på jagt efter!

Ansøgningsfrist 27. september 2020

Haves: et par store sko, Søges: overtandlæge, Brøndby Kommune

Den hidtidige overtandlæge går på pension efter en lang og flot karriere i Brøndby Kommune. Det er med andre ord et par store sko, der skal fyldes ud!

Ansøgningsfrist 25. september 2020

Afdelingsleder til myndighedsafdelingen, Furesø Kommune

I Center for Børn og Voksne i Furesø Kommune søger vi en udviklingsorienteret og inddragende afdelingsleder med økonomisk overblik til at stå i spidsen for afdelingen 'Borgere med nedsat funktionsevne'.

Ansøgningsfrist 22. september 2020.

Udviklingskonsulent til sundhedsområdet, Skive Kommune

Stillingen er placeret i Social- og Arbejdsmarkedsforvaltningens sekretariatet. I sekretariatet er der i alt 20 medarbejdere, som arbejder med administrative opgaver, udviklingsopgaver og økonomistyring på voksen velfærdsområdet. Du får reference til sekretariatschefen og i det daglige arbejde er stillingen tilknyttet sundhedsområdet.

Ansøgningsfrist 21. september 2020

Leder til Sekretariatsservice, Bornholms Kommune (Genopslag)

Har du stærke ledelsesmæssige kompetencer og erfaring med offentlig forvaltning? Så er du måske den nye leder af Sekretariatsservice i Center for Regional Udvikling.

Ansøgningsfrist 19. september 2020

To ledere med faglige visioner til plejecentre, Lejre Kommune

Kan du udvikle den faglige kvalitet og skabe en kultur, som understøtter et godt liv for hver enkelt af vores beboere og dagcenter brugere? Motiveres du af at arbejde aktivt med plejecentrenes samspil med lokalsamfundene og de fællesskaber, der trives der?

Ansøgningsfrist 15. september 2020

90

år fylder landets ældste kommunalpolitiker,
Fritz Reuther (V) i Hørsholm, i denne uge.

Ligestilling skaber trivsel og resultater

Af Marianne Egelund Siig,
administrerende direktør, Mannaz A/S
mes@mannaz.com

Selvom det offentlige har en pipeline af kvindelige medarbejdere, som det private mange steder må kigge langt efter, halter det med ligestillingen. Som artiklerne i augustnummeret af kommunen.dk og redaktør Morten Guldbergs leder konkluderer, er køns-ubalancerne inden for det offentlige lige så iøjnefaldende og lige så u hensigtsmæssige som inden for det private. Danmark ligger som nummer 102 i World Economic Forums årlige opgørelse over kvinder på ledende niveauer i samfundet som helhed. Kun 14 af landets 98 borgmestre er kvinder. I syv af 98 kommuner findes der ingen kvinder i økonomiudvalget, og i 29 af landets 98 økonomiudvalg sidder kun én kvinde.

Den form for ubalance koster dyrt, viser undersøgelser.

Bedre balance betaler sig

Kønsbalance og mangfoldighed i organisationer er en god business case. Det er gennem det seneste årti blevet overbevisende dokumenteret igen og igen. Eksempelvis påviste ISS i 2016, at mangfoldighed i ledelse målt på køn, aldersspredning, anciennitet og etnicitet i gennemsnit giver 12,6 procentpoint mere på bundlinjen. The Peterson Institute for International Economics dokumenterede i en undersøgelse af 22.000 virksomheder, at topledelse med minimum 30 pct. kvinder genererer et seks pct. bedre resultat. I en undersøgelse af 800 virksomheder påviste The Catalyst i 2013, at LGBT+-inkluderende kultur og politikker øger såvel værdi, produktivitet og bundlinje væsentligt. Og i 2015 kom McKinseys omfattende globale analyse "The Power of Parity", der dokumenterer de enorme samfundsmæssige gevinster ved øget ligestilling i verden.

For 167 mia. kr. ulighed

I Danmark ville ligestilling på højde med Islands, som er "best-in-class" i vores region, betyde en årlig forøgelse af BNP med 167 mia. kr., kan man konkludere af McKinseys beregninger.

Ifølge World Economic Forums seneste Global Gender Gap rapport har Island i 11 år i træk ligget komfortabelt som det mest køns-ligestillede land i verden. Den slags resultater kræver politisk vilje, lovgivning og målrettet investering. Islands seneste ligelønslov fra januar 2018 forpligter virksomheder og institutioner med 25 ansatte eller derover til at have en ligelønscertificering, som skal fornyes hvert år. Islandske virksomheder kan få bøder, hvis de ikke betaler samme løn for samme arbejde eller arbejde af samme værdi uanset køn. Og islandsk lov foreskriver, at ingen børsnoterede selskabsbestyrelser, regeringsråd eller -komitéer må være mere ulige kønsfordelt end 60:40.

Herhjemme er kommunerne forpligtet til mindst hvert tredje år at gøre rede for ligestillingsindsatserne.

Et kig ind i disse redegørelser viser, at ud af 98 kommuner har 28 hverken politikker, måltal eller målsætninger for ligestilling. Og ud af 98 kommuner rapporterer kun fire, at de har måltal på området.

Islandske mænd tager knap 30 pct. af barselsorloven, hvor danske mænd tager ni. Og islandske virksomheder får bøder for at behandle mænd og kvinder ulige. Hvis Danmark havde samme grad af ligestilling som Island, ville det forøge BNP med 167 mia. kr., skriver Mannaz-direktør Marianne Egelund Siig blandt andet i dette indlæg.

Christian Lindgren, Ritzau Scanpix

Med den viden, vi har om de positive effekter af kønsbalancerede og mangfoldige organisationer, kan man kun håbe, at rapporteringerne ikke afspejler indsatsen. Alternativt må vi konstatere, at udfordringerne ikke bliver taget alvorligt.

Sygefraværet falder

Årsager til, at mangfoldighed og inklusion i den grad betaler sig, er der flere af. Private virksomheder vil typisk fremhæve, at alsidighed, åbenhed og nuanceret indsigt fører til bedre beslutninger samt øget kreativitet, innovation og produktivitet. Et andet plus i kommunal sammenhæng er den dokumenterede markante forbedring af trivslen og det heraf følgende lavere sygefravær, som kønsbalance, mangfoldighed og inklusion er med til at skabe på en arbejdsplads. Ifølge DA bruger offentlige og private arbejdspladser sammenlagt over 30 mia. kr. om året på sygefravær. Dertil kommer kommunale udgifter til sygedagpenge for langtidssyge på cirka 14 mia. kr. årligt, samt udgifter til sundheds- og behandlingssystemet, løn til vikarer, indsatser for at få sygemeldte tilbage i job, konsekvenser af det reducerede arbejdsudbud med videre.

800 sosuer for at oppe indsatsen

Ligestilling, mangfoldighed og inklusion vil selvsagt ikke udrydde alt sygefravær, men det vil gøre en væsentlig positiv forskel på en betydelig udgiftspost. En Deloitte-rapport fra 2013 peger på, at for hver ti pct. flere medarbejdere, der føler sig inkluderet, nedbringes det gennemsnitlige sygefravær pr. medarbejder med næsten en hel arbejdsdag (6,5 timer) om året. I det kommunale ligger sygefraværsprocenten på 12-13 dage pr. medarbejder pr. år, og Cepos har beregnet konsekvenserne, hvis kommunerne når op på niveau med de fem bedste kommuner i forhold til sygefravær. Forbedringen ville alene på sosuområdet, løbe op i besparelser på 320 mio. kr., hvilket ville give råd til 800 flere sosuhjælpere, som igen kan være med til at øge trivslen og kvaliteten i ældreplejen landet over.

Et langt sejt træk

For at lykkes med ligestillings-udfordringer er det vigtigt, at vi arbejder både strukturelt og kulturelt. Det er ikke nok med sporadiske ad hoc initiativer eller gode intentioner. Der er brug for strategisk handling fra de, som har mandatet til at skabe forandring. Det er klart, at man som minimum skal sætte nogle måltal for indsatserne. Men måltal, ved vi, gør ikke det hele. Det er heller ikke nok at melde sig til og sætte sig et mål om at gennemføre et marathon. Der skal trænes hårdt og længe.

Et langt sejt træk

Vi skal give hele organisationen og alle processer et "ligestillings- og mangfoldigheds servicetjek". Vi skal være opmærksomme; brande os kønsbalanceret og med høj grad af diversitet; bruge inkluderende ordvalg i jobannoncer, have mangfoldigt sammensatte ansættelsesudvalg, stræbe efter kønsbalance og diversitet i alle teams og følge op på inklusionsspolitikken i medarbejdertilfredshedsundersøgelser.

sionspolitikken i medarbejdertilfredshedsundersøgelser.

Kommuner bør gå forrest

Vi skal lære at lytte til en mangfoldighed af synspunkter og være langt mere bevidste omkring egne fordomme/forudindtagethed. Vi skal blive bedre til at skabe mere inkluderende arbejdsmiljøer, hvor man sikrer, at alle bliver hørt, og hvor man er opmærksom på, hvilke "stemmer der mangler omkring bordet".

En tommelfingerregel i inklusions-arbejde er "Tal altid mere med end om dem, der er i centrum af en udfordring".

Det "usynlige glasloft", som især er kendt for at hindre kvinders adgang til ledende niveauer, er reelt en labyrint af forhindringer, der uvægerligt vil føre til en skæv kønsbalance. Resultatet ses tydeligst øverst i hierarkiet, men genereres længere nede.

Udfordringerne med mangel på ligestilling, mangfoldighed og inklusion synes endnu vigtigere for kommunerne, fordi de er forpligtet på flere forskellige brugergrupper med endnu større kompleksitet og diversitet.

Kommunerne har mulighed for at gå foran i arbejdet og bidrage med løsninger for hele arbejdsmarkedet; bidrage til vores fælles fremskridt, på tværs af og til gavn for hele samfundet.

Marianne Egelund Siig har gennem årtier arbejdet professionelt med ligestilling som HR-leder i Nordea, medlem af en række advisory boards, oplægsholder på konferencer og deltager i paneldebatter, tænketanke og akademiske seminarer.

Send navnestof til os:

Skriv til os, hvis karriereskift eller lignende skal nævnes her på siderne.

debatognavne@kommunen.dk

"Han nævnte en paragraf, og jeg mener, jeg fik at vide, at jeg er sigtet, men jeg sagde til ham, at jeg ikke har overtrådt den paragraf, jeg er uskyldig."

Mogens Nyholm (R), byrådsmedlem i Randers, efter at politiet har intensiveret efterforskningen af muligt brud på tavshedspligten.

Der var blomster til Britt Jensen, da han for få måneder siden blev borgmester i Rødovre Kommune. Nu fylder hun 50 år og mon ikke, der er flere blomster på vej.

Foto: Pressebillede, Rødovre Kommune

RØDOVRE:

Britt Jensen har fået kommunen op i gear

Rødovres socialdemokratiske borgmester, Britt Jensen, fylder 50 år fem måneder efter hun trådte til som afløser for partifællen Erik Nielsen. Hun har været medlem af Rødovre kommunalbestyrelse siden 1994, hvor hun både har været viceborgmester, medlem af økonomiudvalget og formand for Social-og sundhedsudvalget.

Britt Jensen er kendt for at træde til. Hun cykler helst 30 kilometer hver dag og har i modsætning til sin forgænger i jobbet dropet bilen som det foretrukne borgmester-transportmiddel.

Mange kommunale chefer har derfor de seneste måneder måttet vænne sig til den nye stil og følges nu med Britt Jensen på cykel til diverse møder.

Hun begyndte som borgmester midt i corona-krisen og blev derfor kastet ind i arbejdet uden nogen introduktionsperiode:

- Der er altid noget godt i enhver situation, og her har det været, at jeg var nødt til at sætte mig ind i tingene på kort tid. Alle dele af organisationen har været i højeste beredskab fra dag ét, det har jeg også været, og det har været hurtigt og effektivt.

Britt Jensen har lang erfaring som leder. Inden hun blev borgmester har hun arbejdet i over 25 år med beskæftigelsesindsatsen i Danmark. Og hun har i sit civile erhverv bestridt en række topjob i fagbevægelsen - senest som Job og Karrierechef i (DSA) Din Sundhedsfaglige A-kasse.

Sidste år udgav hun bdebatogen 'De stærke - de svage. Fællesskab forpligter - om 25 års socialpolitik i Rødovre' i forbindelse med sit 25 års jubilæum i kommunalbestyrelse. ●

Kommuner

BYRÅD:**KØBENHAVN:**

Fagborgmester genopstiller ikke til KV21

Københavns teknik- og miljøborgmester, Ninna Hedeager Olsen (EL), genopstiller ikke til kommunalvalget i 2021. Ninna Hedeager Olsen har siddet på borgmesterposten siden 2017. Det er dog ikke, fordi hun har fortrudt at have lavet byrådspolitik. "Men (det er, red.) snarere en holdning, jeg har haft hele vejen igennem", lyder det fra borgmesteren. Hvem der i stedet skal være Enhedslistens spidskandidat ved kommunalvalget, er ifølge avisen Solidaritet endnu ikke afklaret.

ÆRØ:

Ærø-borgmester stopper efter en enkelt periode

Efter kun en periode på borgmesterposten mener Ole Wej Petersen (S), at det er tid til at lade nye kræfter komme til. Ole Wej, der nu er 65 år, siger til Fyens Stiftstidende, at han hele tiden kun havde tænkt at være borgmester i én periode, og at han ikke har besluttet sig, om han vil stille op til byrådet igen, men som

borgmesterkandidat bliver det ikke. Ole Wej Petersen afløste efter KV17 partifællen Jørgen Otto Jørgensen, der havde været borgmester i to omgange - afbrudt af fire år med konservativt styre i skikkelse af Karsten Landro.

AARHUS:

Socialdemokrat går til R efter corona-debat

Byrådsmedlem Mahad Yussuf skifter fra Socialdemokratiet til De Radikale. Han giver partiets værdipolitik skylden for sit partiskifte. Mahad Yussuf har været medlem af Aarhus Byråd for Socialdemokratiet siden 2018. Debatten om coronasmitte blandt borgere med anden etnisk herkomst har fået ham til at træffe sin beslutning, forklarer han. Mahad Yussuf beholder sine udvalgsposter.

LYNGBY-TAARBÆK:

Byrådsmedlem bliver ny formand for KU

Konservativ Ungdom har på sit landsråd valgt nyt forretningsudvalg med Magnus von Dreiager i spidsen som landsformand. Den 22-årige ungdomspolitikker studerer jura og sidder i kommunalbestyrelsen i Lyngby-Taarbæk. Han afløser Anders Storgaard fra Aarhus, der havde to og et halvt år i formandsstolen.

TØNDER:

V-afhopper vil tilbage i splittet Venstre-gruppe

Jens Møller meldte sig ud af Venstre i Tønder i december 2017 på et byrådsmøde, hvor han i protest mod konstitueringen sagde farvel

efter 38 års medlemskab. Lige siden har han været løsgænger, men nu vil han gerne være Venstremand igen. Jens Møller forklarer, at han gik i protest mod borgmester Henrik Frandsen (V) og den daværende partiformand Lars Erik Skydsbjerg.

Nu hvor Frandsen har tabt kampen om at blive V-spids og Skydsbjerg er trådt tilbage, har han bedt om at blive optaget i Venstres byrådsgruppe igen. Byrådsgruppen, der tæller 14 pladser ud af 31, er præget af splittelse efter valget af erhvervsmanden Martin Iversen som V-spids. Fire medlemmer af V-gruppen - deraf tre udvalgsformænd - ønsker ikke at stille op igen for Venstre.

KOLDING:

Jørn Pedersen takker af i Kolding

Kolding skal have en ny borgmester efter næste valg og Venstre en ny borgmesterkandidat. Jørn Pedersen har besluttet ikke at genopstille, når han til den tid runder tre perioder på posten, oplyser han. Venstre fik absolut flertal i Kolding efter KV17, et flertal, som dog forsvandt i december 2019, da partiets gruppeformand Merete Due Paarup af landspolitiske årsager

forlod partiet til fordel for De Radikale.

Den nye borgmesterkandidat vil formentlig skulle kæmpe om posten med blandt andre tidligere SF-formand og udenrigsminister Villy Søvndal, som tidligere på måneden oplyste, at han går efter posten. 68-årige Villy Søvndal sidder nu i regionsrådet i Syddanmark.

SOLRØD:

Eks-S-spids melder sig hos SF

Byrådsmedlem og tidligere S-spidskandidat Claus Redder Madsen opgiver nu efter knap et år at være partiløs. Han har meldt sig ind i SF, som dermed nu har tre repræsentanter i Solrød Byråd. Hans exit fra Socialdemokratiet i forbindelse med sidste års budgetforlig indtraf, fordi han, skønt daværende gruppeformand, gik uden om sit parti og i stedet sammen med blandt andre SF i et broget sammensat budgetflertal, hvor også Venstre, De Konservative og Havdruplisten lovede hinanden budgettrokskab for resten af valgperioden.

HERNING:

Enig gruppe: West skal afløse Krarup

En enig Venstre-gruppe i Herning peger på Dorte West som partiets kandidat til ny borgmester. Efter Lars Krarups beslutning om at stoppe næste år, enedes de 19 gruppe-medlemmer om at finde en fælles kandidat. Ifølge vurderinger i de lokale medier var de to mest oplagte kandidater Dorte West og viceborgmester Anne Mette Bang

Rasmussen. Sidstnævnte oplyste på vej til mødet, at hun ikke gik efter posten, og dermed var vejen banet for Dorte West.

ODENSE:

Odense får landets yngste rådmand

By- og kulturrådmand Jane Jeginds (V) exit til Lange-land og embedsmandsstanden vil gøre byrådsmedlem Christoffer Lilleholt til ny rådmand i Odense. Han er 24 år og bliver dermed landets yngste rådmand. Det byrådsmandat, Jane Jegind efterlader sig, overtages af Venstres førstesuppleant Araz Khan, som tidligere i valgperioden prøvede kræfter med byrådsarbejdet som sygevikar gennem det meste af 2018.

FORVALTNING:**HVIDOVRE:**

Rockmusiker bliver handicapchef

Rasmus Kern bliver ny centerchef for Handicap og Psykiatri i Hvidovre efter at have været konstitueret i et år. Før det var han leder af Socialpsykiatrien i syv år. Rasmus Kern er 51 år, og han er i den brede offentlighed nok bedst kendt som guitarist i rockbandet Magtens

Korridorer. Han er uddannet cand.scient.pol. fra Københavns Universitet. Før han kom til Hvidovre Kommune i 2005, arbejdede han som it-konsulent først i Arbejdstilsynet, senere primært i det private.

SKIVE:

Helbred udløser kommunaldirektør-skifte

På grund af helbredsmæssige forhold er Skives borgmester, Peder Christian Kirkegaard (V), og kommunaldirektør Per Mathiasen blevet enige om, at kommunaldirektøren fratræder. 61-årige Per Mathiasen var tidligere i år sygemeldt på grund af stress, men vendte tilbage i juni. Han har 20 år bag sig som kommunaldirektør. Skives byråd vil konstituere forvaltningsdirektør Thomas Lindberg, indtil der er en ny topchef på plads.

HERNING:

Ny bæredygtighedsdirektør ansat

Bæredygtig Herning har ansat ny direktør i skikkelse af Thea Lyng Thomsen. Bæredygtig Herning er kommunens nye center til understøttelse af bæredygtighed. Det skal varetage erhvervsaktiviteter og -udvikling, der blandt andet skal sørge for et bedre samarbejde med fx uddannelsesinstitutioner om bæredygtighed. Thea Lyng Thomsen kommer fra en stilling som consortium developer ved Greenlab Skive, hvor opgaverne var mere målrettet energisektoren. I Herning Kommune kommer det til at handle om en bredere palet for at fremme bæredygtighed.

18

kommuner får del i tilskud til vanskeligt stillede kommuner. 54 havde søgt om at få penge fra særtilskudspuljen.

HOLBÆK / KALUNDBORG / ODSHERRED: Vestsjælland fastansætter beredskabsdirektør

Efter et år som konstitueret i stillingen er Lars Karlsen fra i dag beredskabsdirektør for Vestsjællands Brandvæsen, oplyser Beredskabskommissionen for de fem deltagende kommuner. Den nye beredskabsdirektør har fungeret i stillingen, siden forgænger Helle Søeberg blev fritaget for tjeneste og senere afskediget. Vestsjællands Brandvæsen skrumper fra nytår til at omfatte de tre kommuner Holbæk, Kalundborg og Odsherred. Lejre vil drive sit eget brandvæsen, og Sorø går sammen med Slagelse.

SOLRØD: Ny teknisk chef fra Holbæk

Per 1. oktober kan Solrød Kommune byde velkommen til 44-årige cand.scient.pol. Jens Saabye Jensen som kommunens nye tekniske chef. Jens Saabye Jensen har en bred ledelseserfaring fra Holbæk Kommune, hvor han senest har været strategisk leder for Sekretariatet Vækst og Bæredygtighed, der svarer til Solrøds Teknik og Miljø-afdeling. Jens Saabye Jensen overtager stillingen efter Jens Bach, der i juni måned efter syv år hos Solrød Kommune valgte at søge nye udfordringer som centerchef i Plan og Miljø i Næstved.

KØBENHAVN: Socialdirektør kan droppe "konstitueret"

40-årige Mikkel Boje er tiltrådt stillingen som administrerende direktør i Socialforvaltningen og kan dermed stryge ordet "konstitueret" i sin titel. Mikkel Boje, som er uddannet cand.scient.pol. fra Aarhus Universitet, har de seneste knap fire år været fagdirektør i Socialforvaltningen. Før direktørposten har Mikkel Boje erfaringer fra ledende stillinger i blandt andet Rigspolitiet og Socialministeriet.

BILLUND: Ny pressechef med ny titel

Andreas Bjerre er per 1. oktober ansat som Billund Kommunes nye presse- og brandingchef. Andreas Bjerre, der kommer fra en stilling som lokalredaktør på Jydskevestkysten, erstatter Søren Madsen, som efter 10 år som kommunikationschef stoppede i Billund Kommune den 14. august. Andreas Bjerre overtager mange af Søren Madsens opgaver, men får et større fokus på branding og vil derfor få titlen som presse- og brandingchef i stedet for titlen som kommunikationschef.

KOLDING: Ny arbejdsmarkedschef på plads

Mette Vestergaard Byskov bliver ny arbejdsmarkedschef i Børne-, Uddannelses- og Arbejdsmarkedsforvaltningen i Kolding. Hun har blandt andet erfaring fra beskæftigelsesområdet i Horsens, hvor hun både har arbejdet som sekretariatschef og som chef for arbejdsmarked og integration. Desuden har hun været chef for erhverv og beskæftigelse i Syddjurs Kommune.

MARIAGERFJORD: Velfærdschef udpeget

1. oktober får 45-årige Søren Aalund ansvaret for Mariagerfjords velfærdsområder. Han kommer fra en stilling som koncernchef for Børn og Unge i Skanderborg. Her har han ansvaret for kommunens skoler, daginstitutioner, PPR, sundhedstjeneste og det sociale område. I Mariagerfjord får han ud over børne- og ungeområdet også ansvaret for handicap-, sundhed- og ældreområdet. Han afløser Peter Møller Rasmussen, som gik på pension ved udgangen af juli efter godt og vel ti år på posten.

KØGE: Teknisk direktør hentet i Aabenraa

Stig Werner Isaksen bliver ny direktør for Teknik- og Miljø-

forvaltningen i Køge fra oktober. Han har de seneste syv år arbejdet i Aabenraa som direktør for henholdsvis Kultur, Miljø & Erhverv samt Plan, Teknik & Miljø. Stig Werner Isaksen er 53 år, uddannet jurist fra Københavns Universitet. Han afløser Torben Nøhr, som fylder 67 år senere på året, og som har ønsket at stoppe som direktør efter 18 år på posten. Han har i stedet fået et ledigt job som strategikonsulent i kommunen, som han overtager, når Stig Werner Isaksen tiltræder.

BILLUND: Fra Vejle til arbejdsmarkedschef i Billund

Klaus H. Nielsen er ny chef for arbejdsmarkedsområdet i Billund fra den 1. oktober. Han er uddannet cand.scient.adm. og har desuden flere lederuddannelser med i bagagen. Aktuelt kommer han fra en stilling som stabschef i Vejle Kommunes økonomi- og arbejdsmarkedsforvaltning.

FAXE / FREDERIKSHAVN: Fyret kommunaldirektør bliver direktør

Thomas Eriksen er ansat som Frederikshavn Kommunes nye direktør med ansvar for teknik- og kulturområdet. Den nye direktør har været kommunaldirektør i Faxe fra 2013 indtil marts i år, da et flertal i økonomiudvalget her besluttede at fyre ham efter et uventet merforbrug og med et ønske om en anden profil. Thomas Eriksen er 48 år, uddannet ingeniør og blev udnævnt som teknisk chef i Christiansfeldt i 2001. Siden kom han til Faxe, hvor han har været teknisk direktør og økonomidirektør

og i perioder også skoledirektør og direktør for ældre & sundhed. Thomas Eriksen tiltræder den 1. oktober i direktørstillingen, som er nyoprettet.

SAMSØ: Erhvervs- og turistchef fritaget for tjeneste

Under budgetforhandlingerne har en enig kommunalbestyrelse på Samsø besluttet, at erhvervs- og turistchefstillingen skal nedlægges med omgående virkning. Baggrunden er, at der er blevet færre opgaver over en længere årrække, så der nu ikke længere er behov for en chefstilling, oplyser borgmester Marcel Meijer (S). Dermed er erhvervs- og turistchef Mette Løkke fritaget for tjeneste, indtil den endelige afgørelse om den fremtidige organisation er truffet.

THISTED: Jobbet går til konstitueret beskæftigelseschef

Thisted Kommune har 1. september fastansat Trine Engholm Christensen som beskæftigelseschef. Hun har været konstitueret siden 1. januar. Den nye beskæftigelseschef, der bliver chef for knap 150 ansatte, kender beskæftigelsesområdet godt, selvom hun oprindeligt er uddannet pædagog. Inden hun blev konstitueret chef for beskæftigelse, var hun sektionsleder for sektionen Job og Uddannelse under Jobcenter Thisted i fire år. Inden da var hun leder i Børne- og Familierådgivningen i Jammerbugt Kommune.

Regioner

SYDDANMARK: SF-byrådsveteran ind i regionsrådet

SF i Regionsråd Syddanmark har udskiftet et af sine seks regionsrådsmedlemmer, idet Vicky Lorenzen er udtrådt på grund af 'forretningsmæssige forpligtelser i forbindelse med opstart af selvstændig virksomhed'. Hun opstillede første gang ved KV17. Nyt regionsrådsmedlem for SF er Marianne Thomsen, der også opstillede første gang ved KV17, hvor hun blev førstesuppleant. Hun har desuden byråds erfaring gennem godt ti år.

SYDDANMARK: Syddansk S-spids trækker sig til KV21

Socialdemokraternes leder i det syddanske regionsråd, 69-årige Poul-Erik Svendsen, opgiver kampen for at blive genvalgt som spidskandidat til regionsrådsvalget. Dermed bliver det ved de fire forsøg på at blive regionsrådsformand for 69-årige Poul-Erik Svendsen, der siden KV05 har kæmpet mod og tabt til Carl Holst (V) og nuværende regionsformand Stephanie Lose (V) om den

post. De tre tilbageværende kandidater til posten er fynske Michael Bøtcher Møller Nielsen, der er uden politisk erfaring, regionsrådsmedlem Poul Fremmelev samt Mette With Hagensen, tidligere fremtrædende formand for foreningen Skole og Forældre.

Jubilæum

Kaj V. Hansen, 25-års jubilæum som medlem af Roskilde Byråd 2. september

Vore konsulenttydelser

- Det nye byråd/udvalg – arven fra det gamle byråd/udvalg
- Udvikling af organisationen, ydelserne og det gode lederskab
- Rekruttering af topchefer, ledere og nøglemedarbejdere
- Studieture for politikere, ledergrupper, chefforeninger m.fl.
- Visions- og strategiprocesser for byråd, udvalg, direktør og ledergrupper
- Det lokale demokrati og aktivt medborgerskab
- Chef-til-leje

H.C. Vestergaard
LEDELSE STYRING UDVIKLING

Brug proceskonsulenter med topledereerfaring. Den erfaring har vi!
Tlf. 7022 0272
www.hcvestergaard.dk

Lundgaard Konsulenterne

- Rekruttering af ledere og nøglemedarbejdere
- Visions- og strategiprocesser for den politiske- og administrative ledelse
- Netværksanalyse – vi kan vise hvordan organisationen i *virkeligheden* arbejder sammen
- Udvikling af ledere og ledergrupper – med eller uden typeprofilværktøjer
- Sparring/coaching med toppolitikere og ledere

Parlamentariker slynger en vandballon afsted i Taiwans parlament.

Foto: Ann Wang, Reuters

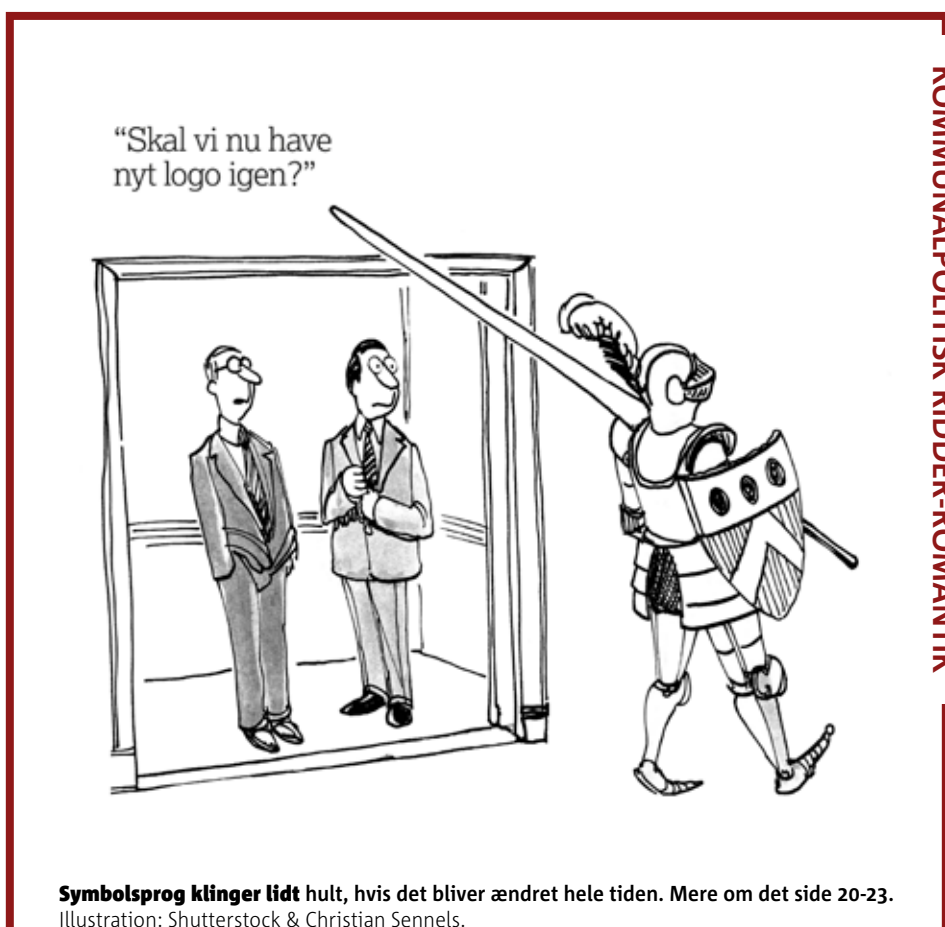
Politisk vandkamp renser luften

DEBATKULTUR: Bølgerne går indimellem højt, når parlamentarikerne i det asiatiske ørige Taiwan skal diskutere.

Under de seneste forhandlinger om, hvem der skal lede et nystiftet regeringsovervågende organ, løb flere tør for fredelige argumenter og begyndte at svinge lussinger i stedet. Enkelte havde vandballoner med, som blev kylet i hovedet på modstanderne.

Det er ikke første gang, en parlamentarisk debat i det asiatiske ørige udarter til vold. Og som det ses på billedet stillede nogle da også op til dagens debat iført regnfrakker.

INSPIRATION UDEFRA

Symbolsprog klinger lidt hult, hvis det bliver ændret hele tiden. Mere om det side 20-23.
Illustration: Shutterstock & Christian Sennels.

KOMMUNALPOLITISK RIDDER-ROMANTIK

Test din viden om våben

LÆSERQUIZ: På side 20-23 bliver du klogere på alle landets kommunevåben og klar til at besvare følgende nørdede spørgsmål om kommunal heraldik:

1. Hvor mange kommuner har en **drage** i deres våben?
2. Hvor mange **fisk** kan du tælle til? (Bemærk, at nogle våben indeholder flere fisk. Søheste tæller med, men marsvin er pattedyr og tæller ikke med.)
3. Hvor mange kommunevåben er holdt i farverne **blå, grøn og hvid**?
4. Hvor mange våben indeholder en **rød borg** eller **kirke**?
5. Hvor mange kommuner har **ikke** et våbenskjold?
6. Hvor mange nuværende **superligaklubber** har sat et kommunevåben ind i klubbens logo?
7. Hvor mange **kroner** kan du tælle?
8. Hvor mange **fugle** findes der alt i alt på de danske kommunevåben?

Svarene finder du i bunden af side 26 eller på Kommunen.dk.

Filterfri appel virker mod kondom-forstoppelse

BORGERINDDRAGELSE: Vejen til folkelig opbakning er som bekendt brolagt med letfattede billeder, billedsprog og uhøjtidelig humor.

Det er de meget bevidste om hos Morsø Forsyning, der som led i den billede-fremmanende oplysningskampagne "Toilettet må kun bruges til lort, pis og (toilet)papir", lagde ovenstående snapshot fra en tilstoppet pumpestation ud på Facebook.

Og budskabet gik rent ind. Kondomforstoppelser som den på billedet er ikke set siden, og Morsø Forsyning har nu sendt en takke-sms ud til samtlige beboere i området. Tilbage står nu blot at få forklaret morsingboerne, at vatpinde, undertøj, ispinde, fiberklude og vådservietter heller ikke skal i toilettet.

Konsekvenserne er de samme. Bare knap så fotogene.

Some MAGI

Hvem opfandt borger-begrebet?

ORDMYSTIK: "De har ret i, at en behandler umuligt kan anvende betegnelsen borger, når han eller hun skal omtale den eller de personer, han eller hun er ansat til at passe og pleje..." Sådan skrev Dansk Sprognævn i 1994 til en spørger, der også blev oplyst om, at "borger" betegner et medlem af et statsamfund og derfor er en lige lovlig bred betegnelse at bruge om alt fra "patienter" og "klienter" til "hørehæmmede borgere" og "ældre borgere", som var helt almindelige betegnelser dengang.

Siden da har "borger" som bekendt sparket alle sprognævnets præciserin-

ger til hjørne og optræder nu helst solo.

Men hvem fik egentlig den idé, at klienter, pas-ansøgere, mennesker med funktionsnedsættelse, ledige, rekonvalescenter, nemID-brugere, plejehjemsbeboere med flere nu kun må kaldes "borgere"?

Bunder det i politisk korrekthet? Er det en sproglig besparelse af en art? Eller et formidlingsgreb?

Sprognævnet ved det ikke og har heller aldrig billiget denne mystik-omgærdede sprogformyelse. Så hvis nogen nu sidder og ved noget om historien bag "borger-begrebet", vil den viden falde på et tørt sted.

SPROGFORYNELSE